



ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԶԵՏ
ԱՊՐԻԼՔ

(Ա. ՄԱՍ)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԵՏ ԱՊՐԻՆՔ

**Դպրոցական փոքր տարիքի մանուկներու
Քրիստոնէական Դաստիարակութեան Դասընթացք**

**8 տարեկան
Ա. Սաս, Դաս 1-18**

**ԱՆԹԻԼԻԱՍ
2005**



ՀՐԱՄԱՆԱԲ

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ.

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Հովանաւորութեամբ

World Vision



միջազգային քրիստոնէական բարեսիրական միութեան

եւ



կազմակերպութեան



© Armenian Prelacy - Lebanon

E-mail: azkayin@inco.com.lb

ԱՍՏՈՒԱԾ ՄՏԵՂԾԵՑ ԱՇԽԱՐՀԸ

Դաս 1

Է՛ Աստուած տեսաւ, որ լաւ է



Աստուած ստեղծեց աշխարհը

ՈՉ ՄԵԿ ԲԱՆ, ԱՄԲՈՂԱԶՈՒԹԵԱՄԲ ՈՉ ՄԵԿ ԲԱՆ ԿԱՐ ԱՍՏՈՒԾՄԷ ԶԱՏ

Գոցեցէք ձեր աչքերը եւ երեւակայեցէք, որ այս աշխարհի վրայ բան մը չկայ. ոչ տուներ, ոչ մարդիկ, ոչ հաւեր, ոչ ձկնիկներ: Զկան նոյնիսկ դեղին ճուղիկները, չկան կանաչ տերեւներով ծառերը: Եւ ի վերջոյ ոչ երկինք կայ, ոչ երկիր, ոչ ովկիանոս, ոչ ալ գետեր: Ամբողջութեամբ պարապութիւն: Բայց կայ Աստուած, որ սկիզբէն կայ ու միշտ պիտի ըլլայ: Այո, Աստուած միշտ կար, երբ ուրիշ բան չկար: Աստուած սէր է: Ան կ'ուզէ որ միւս արարածներն ալ կեանքի ուրախութիւնը վայելեն: Եւ ճիշդ ասոր համար ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, բայց երկիրը տակաւին պարապ էր եւ մութ: Եւ Աստուած ըսաւ. «Լոյս թող ըլլայ», ու եղաւ:

Բացէք ձեր աչքերը եւ դիտեցէք ձեր շուրջը, կարծէք թէ առաջին անգամ ըլլալով կը նայիք: Եւ Աստուած լոյսը՝ ցերեկ, իսկ խաւարը՝ գիշեր կոչեց: Եւ երեկոյ եղաւ, եւ յետոյ առաւօտ: Ստեղծագործութեան առաջին օրն էր ասիկա:

Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց

Աստուած վերը եւ վարը գտնուող ջուրերը զատեց իրարմէ: Երկնականարը շատ լայն բացուեցաւ երկրի վրայ: Աստուած տեսաւ որ սքանչելի է: Եւ երեկոյ եղաւ, եւ յետոյ առաւօտ՝ ստեղծագործութեան երկրորդ օրը: Աստուած ըսաւ. «Եւ երկինքի տակ գտնուող բոլոր ջուրերը թող հաւաքուին մէկ տեղ, ու ցամաքը թող յայտնուի»: Այդ ցամաքը կոչեց երկիր եւ հիացաւ անոր գեղեցկութեան վրայ: Յետոյ ի յայտ եկան լեռներու գագաթները, բլուրները դաշտերու վերածուեցան, ու տարածութիւններ բացուեցան: Առուակները գետերու մէջ թափուեցան, իսկ գետերը՝ ովկիանոսին մէջ: Եւ այս բոլորը որ Աստուած տեսաւ, սքանչելի էր: Աստուած ըսաւ. «Եւ երկիրը կանաչութեամբ ու խոտով թող պատուի, եւ ծառերը տեսակ-տեսակ պտուղ թող տան: Անկէ յետոյ խոտի կանաչ ծիլեր յայտնուեցան ու արմատներ արծակեցին հողին մէջ: Ի՞նչ գեղեցիկ էին մարգագետինները, երբ անոնց վրայ բուսան գոյնզգոյն ծաղիկներ: Ի՞նչ հրաշալի գոյներ կային անոնց մէջ՝ կարմիր, երկնագոյն կապոյտ, դեղին ու վարդագոյն, մանիշակագոյն ու նարնջագոյն: Խնձորենիներուն վրայ խընձորներ երեւցան՝ տանձի ծառերուն վրայ տանձեր, եւ այսպէս իւրաքանչիւր ծառ իր պտուղը տուաւ: Եւ Աստուած տեսաւ որ ի՞նչ գեղեցիկ է: Եւ երեկոյ եղաւ, եւ յետոյ առաւօտ: Ստեղծագործութեան երրորդ օրն էր ասիկա:

Արեւուն եւ աստղերուն ստեղծումը

Աստուած լոյսը ստեղծած էր, սակայն դեռ արեւը չկար: Եւ ամբողջ բուսականութիւնը, խոտով ծածկուած մարգագետինները, ծառերն ու ծաղիկները արեւու լոյսին կարիքը կը զգային: Եւ Աստուած լուսատու մարմիններ ստեղծեց եւ երկինքին վրայ դրաւ որպէսզի լոյս տան: Ցերեկը արեւը կը փայլէր, իսկ գիշերը՝ լուսինն ու աստղերը լոյս կու տային: Երկրի վրայ ժամանակը սկսաւ գործել: Եւ Աստուած տեսաւ որ ի՞նչ գեղեցիկ է: Ստեղծագործութեան չորրորդ օրն ալ նոյն յաջորդականութեամբ երեկոյ եղաւ եւ ապա՝ առաւօտ: Բացէք ձեր աչքերը եւ նայեցէք ձեր շուրջը, ու երեւակայեցէք որ առաջին անգամն որ կը տեսնէք այս բոլորը:

Աստուած լոյսը ցերեկ կոչեց, իսկ խաւարը՝ գիշեր: Ցերեկը արեւը կը փայլէր, իսկ գիշերը՝ լուսինն ու աստղերը կը լուսաւորէին: Երկրի վրայ ժամանակը սկսաւ գործել: Աստուած տեսաւ, որ ի՞նչ գեղեցիկ է: Եւ երեկոյ եղաւ ու ապա առաւօտ, ստեղծագործութեան չորրորդ օրն էր ասիկա:

Աստուած ծուկերը ու կենդանիները ստեղծեց

Երկիրը շատ գեղեցիկ էր: Ծաղիկներն ու ծառերը սկսան ծաղկիլ, ու առուակները կլկլաւ: Ամպերը երկինքին մէջ կը լողային, ու արեւը պայծառ կը փայլէր: Սակայն, դեռ ոչ մէկ էակ կար երկրի վրայ: Գետերուն ու ովկիանոսներուն մէջ ձուկ չկար: Ոչ թիթեռնիկներ կային ծաղիկներուն վրայ, ոչ ալ զատկաճճիներ տերեւներուն վրայ: Ոչ երգի ծայն կար, ոչ ալ թռչուններու ճռուողիւն երկինքին մէջ: Եւ Աստուած ըսաւ. «Ջուրեր կենդանութեան շունչ ունեցողներ թող հանեն, եւ երկինքի տարածութեան մէջ թռչուններ թող ըլլան»: Ջուրը վերակենդանացաւ, մեծ ու փոքր ծուկեր սկսան լողալ գետերուն, լիճերուն, ծովերուն ու ովկիանոսներուն մէջ: Թռչունները բարձր երկինքին մէջ կը ճախրէին, եւ անոնց թռիւքը կը փայլփլէին արեւու ճառագայթներուն տակ: Իսկ ջուրի աւազաններուն մէջ ուրախ կը կռկռային գորտերը: Աստուած օրինեց բոլորը եւ ըսաւ՝ աճեցէք ու բազմացէք: Ստեղծագործութեան հինգերորդ օրն էր ասիկա, եւ երեկոյ եղաւ ու յետոյ՝ առաւօտ: Աստուած ըսաւ. «Եւ հողը կենդանութիւն կը ստանայ իր բնութեան համեմատ, եւ կը ծնին ու ոգի կը ստանան կենդանիները ու բոլոր անասունները»: Եւ սկսան բառաչել կովերը ու մոնչալ առիւծները, սկսան մայել ոչխարները եւ սողալ օձերն ու մողեսները: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է ամէն ինչ: Եւ առա-

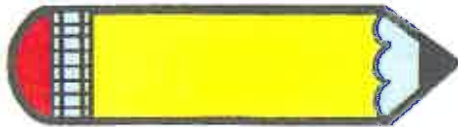
Լօտ եղաւ ու երեկոյ եղաւ: Ստեղծագործութեան վեցերորդ օրն էր ասիկա: Արեւը կը փայլէր, բոյսերը կը ժպտէին արեւին, հօտերը կ'արածէին մարգագետիններուն վրայ կամ կը հանգչէին ծառերու շուքին տակ, ձուկերը կը լողային ջուրերուն մէջ, թիթեռնիկները կը թռչէին եւ ծաղիկներուն մէջ կը բզզային իշամեղունները: Իւրաքանչիւր արարած ուրախ էր իր կեանքով, ու կը փառաբանէր իր Արարիչը:

Խօսիմք մեր կարդացած պատմութիւններուն մասին

- Երբեք եղա՞ծ էք կենդանաբանական պարտեզի մէջ: Ո՞ր կենդանին շատ սիրած էք: Կենդանիները ինչո՞ւ իրարմէ տարբեր են: Զարմանալի չէ՞ որ այսքան շատ տեսակ կենդանիներ կան: Կը զգա՞ք թէ աշ-

խարհը ինչքա՞ն մտածուած ծելով ստեղծուած է:

- Ի՞նչ կրնանք գիտնալ Աստուծոյ մասին, դիտելով անոր ստեղծած աշխարհը: Աշխարհի ստեղծագործութեան պատմութեան մէջ, ամենէն աւելի ի՞նչ բան ձեզ զարմացուց, եւ ի՞նչն էր ամենէն տպաւորիչը ձեզի համար:
- Աշխարհը ստեղծած ժամանակ, առաջին անգամ ի՞նչ ըսաւ Աստուած: Ի՞նչ բանի միջոցաւ Աստուած ստեղծեց աշխարհը: Կը գիտակցի՞մք մենք արդեօք Աստուծոյ խօսքին զօրութեան: Աստուած ի՞նչ խօսքերով կը դիմէ մեզի, եւ մենք ի՞նչ խօսքերով կրնանք դիմել Արարիչին: Ինչպե՞ս պետք է պահել Աստուծոյ ստեղծած աշխարհը: Մեր կարողութեան ներած չափով ի՞նչ կրնանք ընել:



Աստուծոյ ստեղծածներէն մեկի համար ամէնէն կարեւոր բանը ի՞նչ էր:

Գծեցէք ձեր պատասխանը



Ֆարցումներ

1. Աստուծոյ ստեղծագործութեան մէջ ի՞նչ բան ձեզի համար ամենէն կարեւորն է:
2. Թռչուններուն վրայ ի՞նչ բան հետաքրքրական կը գտնէք:
3. Ինչո՞ւ համար թռչունները թեւեր ունին:
4. Ինչո՞ւ կը սիրէք ծառերը:

Աստուծոյ փառաբանութիւնը սաղմոսներուն մէջ

Դարերէ ի վեր մարդիկ կ'երկրպագեն Աստուծոյ, իր կատարած ստեղծագործութեան նկատմամբ ունեցած սիրոյն եւ գթասրտութեան համար: Աստուած մեզի համար ստեղծած է հրաշալի այս աշխարհը: Եւ այս բոլորին համար ինչպէ՞ս կարելի է երախտապարտ չըլլալ Անոր, չփառաբանել ու գոհաբանութիւն չտալ Անոր անդադար կերպով: Աստուծոյ նուիրուած սքանչելի գովերգութիւնները հաւաքուած են, մեծ մարգարէ եւ թագաւոր Դաւիթի սաղմոսներու գիրքին մէջ:



Ահաւասիկ Աստուծոյ ստեղծագործութիւնը փառաբանող Սաղմոս մը



Սաղմոսներու գիրքը հազարամեակներ շարունակ եղած է Աստուծոյ ուղղուած հաւատքով լեցուն սրտի խօսք ու խնդրանք. **«Օրհնէ՛ զԱստուած, ո՛վ իմ անձս. Տէր Աստուած այնքա՛ն մեծ ես, գովաբանութիւն ու մեծափառութիւն հագուեցար»:** «Սաղմոսը եկեղեցւոյ ձայնն է, սաղմոսը հոգիին խաղաղութիւն կու տայ: Անիկա կը մեղմացնէ հոգեկան ալեկոծութիւնները, իմաստութեամբ ու խաղաղութեամբ կը լեցնէ տխուր մտքերը», կ'ըսէին հիւները: Շատ նուրբ տողեր ունի Սաղմոսագիրքը եւ բոլորն ալ Աստուծոյ փառաբանութեան համար գրուած են:

- Գոհաբանութիւն եւ փառաբանութիւն:
- Շնորհակալութիւն սիրոյ եւ կեանքի մեծ շնորհներուն համար:

- Ներողամտութեան խնդրանք մեր բոլոր մեղքերուն ու անօրէնութիւններուն համար:
- Բոլոր գործերու յաջողութեան համար խնդրանք:
- Չարէն պաշտպանուելու եւ մեր կեանքի բոլոր օրերուն խաղաղ ապրելու խնդրանք ու պաղատանք: Խնդրանք որ հեռանայ մեզմէ ամէն բան որ կը խանգարէ մեր կեանքը ու անհաճոյ է մեզի:

Այս պատճառով է որ յաճախ պէտք է կարդալ սաղմոսներու գիրքը եւ անելի մօտէն հաղորդուիլ անոնց արօթաբոյր ոգիին ու տրամաբանութեան:

Ի՞նչ բանի մասին կը խօսուի այսօրուան մեր կարդացած սաղմոսին մէջ: Ո՞ր բառերը անհասկնալի են մեզի՝ եւ պէտք ունին բացատրութեան:

Հաւատացեալ մարդոց հոգածութիւնը բնութեան եւ Աստուծոյ ստեղծած աշխարհին նկատմամբ



Աստուծոյ պատկերով ու նմանութեամբ

Աստուած իր պատկերով ու նմանութեամբ ստեղծեց մեզ, որպէսզի մենք իշխենք ծովու ձուկերուն, երկինքի թռչուններուն, եւ այն բոլորին, որոնք երկրի վրայ կը գտնուին: Ան պատուիրած է մեզի հոգ տանիլ բոլորին, եւ բարի խնամատարները ըլլալ անոնց, ու բազմապատկել մեզի վստահուած այս հարստութիւնը:

Աստուած հրաշալի աշխարհ մը ստեղծած է

Հիանալի էր Աստուծոյ ստեղծած աշխարհը: Բարձրրեալն Աստուած չէր կրնար չհիանալ իր ստեղծագործութեան վրայ, որովհետեւ ինչ որ ստեղծեց կատարեալ ստեղծեց: Ան ամէն ինչ ըրաւ մտածուած ձեւով եւ յատուկ նպատակով: Արեւը ստեղծեց, որպէսզի ամիկա փայլի երկինքին մէջ եւ բոլորին կենդանարար ոյժ տայ: Ստեղծեց օդը, որպէսզի բոյսերը, կենդանիներն ու մարդիկ կարենան շնչել: Ան մարդոց աչքեր տուաւ, որպէսզի անոնք տեսնեն աշխարհի գեղեցկութիւնները. քիթ՝ որպէսզի ծաղիկներուն բոյրը առնեն. բերան՝ որպէսզի կերակուր ուտեն. ձեռքեր՝ որպէսզի առարկաներ բռնեն. ոտքեր՝ որպէսզի երկրի վրայ քալեն: Մենք ամէն օր չե՞նք օգտագործեր Աստուծոյ տուած այս պարգեւները:

Մենք պէտք է լաւ վիճակի մէջ պահենք Աստուծոյ ստեղծած աշխարհը

Քրիստոնեաները պէտք է որ հոգ տանին բնութեան, որպէսզի չփնամայ ամիկա: Բազմաթիւ մարդիկ դարերու ընթացքին, արդէն վատ կերպով վարուած են բնութեան հետ. աղբի կոյտեր կը ձգեն անտառներուն մէջ, ծառերուն ճիւղերը կը կոտորտեն, զանազան աղբեր կը նետեն գետերուն մէջ, ու կ'ապականեն երկիրն ու օդը: Ինքնաշարժներն ալ, որ մարդոց ծառայելու համար են, երբեմն իրենք մարդոց տէրերը կը դառնան: Ապրող բոլոր էակները տուժող դարձած են, ու բոյսերն ու ծաղիկները սկսած են ոչնչանալ: Մարդիկ ալ սկսած են յաճախ հիւանդանալ: Աստուծոյ կամքը այն է, որ մենք եւ ամբողջ կենդանական աշխարհը բարգաւաճի ու գոյատեւէ: Այդ պատճառով ալ, մենք իր օրինակով պէտք է սիրենք աշխարհը ու հոգածու վերաբերմունք ցոյց տանք անոր նկատմամբ:

Մեզմէ իւրաքանչիւրը ի՞նչ կրնայ ընել բնութիւնը պահպանելու գծով (տան մէջ, դպրոցին մէջ, բակին մէջ եւ այլ տեղ, ուր որ ալ գտնուինք):

Ընտանեկան միջավայրին մեջ

Ծնողները միշտ կը ջանան իրենց զաւակներուն սորվեցնել այն ինչ որ իրենք գիտեն: Քրիստոնեաները ոչ միայն կը մկրտեն իրենց զաւակները, այլ անոնց կը սորվեցնեն աղօթել՝ եկեղեցի տանելով զանոնք: Տունէն ներս կարելոր է ընտանեկան մթնոլորտը: Մանուկները ակամայ կերպով կը հետեւին իրենց ծնողներու օրինակին: Ծնողներուն բարի օրինակը լաւագոյն դաստիարակութիւնն է մանուկին տրուած: Անհրաժեշտ է ժամանակ գտնել եւ մանուկներուն հետ ամէն օր Սուրբ Գիրք կարդալ:

Որոշ ուղղութիւններ կը տրուին այս բաժնին մէջ:

Պէտք է ջանալ որ այսպիսի ընթերցումներն ու քննարկումները խօսքի սահմանին մէջ չմնան, չկտրուին մանուկին կեանքէն, այլ իրենց ազդեցութիւնը ունենան ամոր հոգիին վրայ եւ արտայայտութիւն գտնեն իր բարի արարքներուն ճամբով, տան թէ դպրոցին մէջ:

Այսօրուան դասին բարոյական գլխաւոր նպատակը – Աստուծոյ նկատմամբ երախտապարտ ըլլալու յիշեցումին անհրաժեշտութիւնն է: Մենք ե՞րբ երախտապարտ կ'ըլլանք ուրիշ մարդոց (երբ անոնք մեզի նըւէրներ կու տան, կ'օգնեն, կը գովեն): Իսկ ե՞րբ եւ ինչպէ՞ս մենք երախտագիտութիւն կը յայտնենք Աստուծոյ մեզի տուած իր բազմաթիւ բարիքներուն համար (առ-

տու կանուխ, գիշերը՝ խաղաղ քնանալու համար, ճաշելէ ետք՝ մեզ կերակրելուն համար, քնանալէ առաջ՝ մեր ապրած յաջող օրուան համար: Փա՛ռք Աստուծոյ, ամէն, ամէն բանի համար):

Կարդացէ՛ք Աւետարանին այն պատմութիւնը, ուր կ'ըսուի թէ Յիսուս ինչպէ՞ս բուժեց տասը բորոտները (Ղկ 17.11-19):

Ստածեցէ՛ք թէ այդ ինը բորոտները առանց Աստուծոյ շնորհակալութիւն յայտնելու հեռացան (ինչքան դիւրութեամբ մեր ուրախ պահերուն կը մոռնանք որ այդ բոլորը Աստուծոյ միջոցաւ մեզի կը տրուին): Կրնա՞ք ապերախտութեան օրինակ մը տալ:

Լաւ կ'ըլլայ որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը տնային պարտականութիւն մը ստանձնէ: Աւելի լաւ կ'ըլլայ, եթէ այդ աշխատանքի պահուն միասնաբար փառք տաք Աստուծոյ: Այդ ատեն կը տեսնէք, թէ ինչպէս գործ մը աւելի լաւ կ'ընթանայ (օրինակ տունը մաքրած ժամանակ մի մոռնաք երախտապարտ ըլլալ Աստուծոյ, որ տուն ունիք ձեր գլխուն վերեւ, պնակները լուացած ժամանակ՝ գոհ եղէք որ ձեր խոհանոցը կոկիկ ու մաքուր դարձաւ, եւայլն): Միշտ, նոյնիսկ ամէնէն դժուարին կացութեան մէջ ալ Աստուծոյ երախտապարտ ըլլալու առիթներ չեն պակսիր:

Սաղմոսներէն փողեր գիտէ՛ք, որոնք եկեղեցական արարողութիւններու ընթացքին կը կարդայուին:

1. Երբ եկեղեցւոյ մէջ էք, ժամերգութեանց կամ պատարագին ներկայ, անպայմանօրէն պիտի լսէք ձեր սորված այս տողերը.

Սաղմոս 103

Աստուծոյ որդիներ, մատուցանեցէ՛ք Տիրոջ, Տիրոջ խոյերու ձագեր մատուցանեցէ՛ք: Տիրոջ փառք ու պատիւ մատուցանեցէ՛ք: Տիրոջ անուան փառք տուէք եւ երկրպագեցէ՛ք Տիրոջ սրահին մէջ (Սղ 28.1-2):

2. Սուրբ Պատարագի ընթացքին, Առաքելական նամակներուն ընթերցումէն առաջ, Սաղմոսէն տուն մը կ'երգեն, տօնացոյցին համաձայն:

Ուշադիր լսեցէ՛ք սկիզբի խօսքերը.

«Որպէս փափաքի եղջերու յաղբերս ջուրց, այնպէս փափաքի անձն իմ առ քեզ Աստուած»:

Ինչպէս եղջերուն ջուրի ակունքներ կը փնտռէ, նոյնպէս ալ ես քեզ կը փնտռեմ, ով Աստուած:

(Թրգմ.) (Սղ 41.1):



Աստուած մարդը կը ստեղծէ

Աստուծոյ ստեղծագործութեան նպատակը

Աստուած աշխարհը ստեղծեց: Ան ստեղծեց լոյսն ու խաւարը, արեւը, լուսինն ու աստղերը երկինքին մէջ: Ան գետերն ու ովկիանոսները ստեղծեց, դաշտերը զարդարեց ծաղիկներով ու կենդանիներով, իսկ գետերն ու ծովերը լեցուց մեծ ու փոքր ծուկերով: Գեղեցիկ պարտէզին մէջ Աստուած երկու ծառեր տնկեց՝ Կենաց ծառը եւ բարին ու չարը գիտնալու ծառը: Աստուծոյ ստեղծած աշխարհը աներեւակայելիօրէն գեղեցիկ էր ու հիանալի:

Աստուած մարդը կը ստեղծէ

Չակառակ այս բոլորին, կարծէք բան մը կը պակսէր Աստուծոյ ստեղծագործութեան մէջ: Չկար մէկը որ հոգ տանէր Դրախտի պարտէզին, որուն հետ Աստուած կարենար խօսիլ. մէկը՝ որուն շատ աւելի սիրէր: Եւ ահա այն ժամանակ, Աստուած մարդը ստեղծեց: Ան մարդը ստեղծեց իր պատկերով ու նմանութեամբ, որպէսզի ան իրեն նմանէ՝ ըլլար բարի եւ սիրալիկ, իմաստուն ու համբերատար, հոգածու եւ աշխատասէր:

Մարդը ստեղծելու համար, Աստուած գետնէն ափ մը հող առաւ, անկէ մարմին շինեց եւ շունչ փչեց վրան: Եւ առաջին մարդուն անունը Ադամ դրաւ: Այս անունը եկած է հրեական «դամ»՝ այսինքն «նման» բառէն: Ուրիշներ ալ այն կարծիքը ունէին անցեալին, որ Ադամ անունը ծագում առած է «ադամ» բառէն, որ կը նշանակէ կարմիր հող, կաւ, որմէ ստեղծուեցաւ առաջին մարդը:

Աստուած Ադամին կը պատուիրէ եղբմի պարտէզին հոգ տանիլ

Աստուած շատ կը սիրէր Ադամը, եւ զայն դրաւ գեղեցիկ պարտէզի մէջ, ու պատուիրեց հոգ տանիլ անոր, խնամելով բոյսերն ու կենդանիները:

Ադամը անուններ տուաւ Աստուծոյ ստեղծած արարածներուն

Աստուած Ադամին մօտ բերաւ ցամաքի վրայ գտնուող բոլոր կենդանիները եւ երկնքի բոլոր թռչունները, որպէսզի այնուհետեւ անոնք Ադամի ընկերները ըլլան ու անոր պատուիրեց իւրաքանչիւրին անուն մը տալ. բոլորին՝ փիղերուն, ընձուղտներուն, առիւծներուն, ճրմճուկներուն, արծիւներուն, նապաստակներուն, աղուներուն եւ նոյնիսկ միջատներուն:

Եւային ստեղծումը

Աստուած տեսաւ սակայն, որ հակառակ այս բոլորին, Ադամը միմակ կը զգար ու տխուր էր: Անոր կողքին չկար իրեն նմանող մէկը: Մէկը չկար որուն հետ խօսէր, չկար մէկը որուն հետ բաժնէր իր ուրախութիւնը: Ադամը մէկը կը փնտռէր որուն սիրէր, եւ մէկը որ զինք սիրէր: Գթասիրտ Աստուած խղճաց Ադամին եւ որոշեց ըսելով. «Առանձին մնացած մարդը տխուր կը զգայ»: Ան Ադամին վրայ խորունկ քուն բերաւ ու անոր կողի ոսկորներէն մէկը հանելով անկէ կիմը ստեղծեց: Ադամը երբ տեսաւ զայն, շատ ուրախացաւ ու Եւա կոչեց իր կիմը, որ «կեանք» կը նշանակէ: Ան նախամայրը եղաւ ամբողջ մարդկութեան:

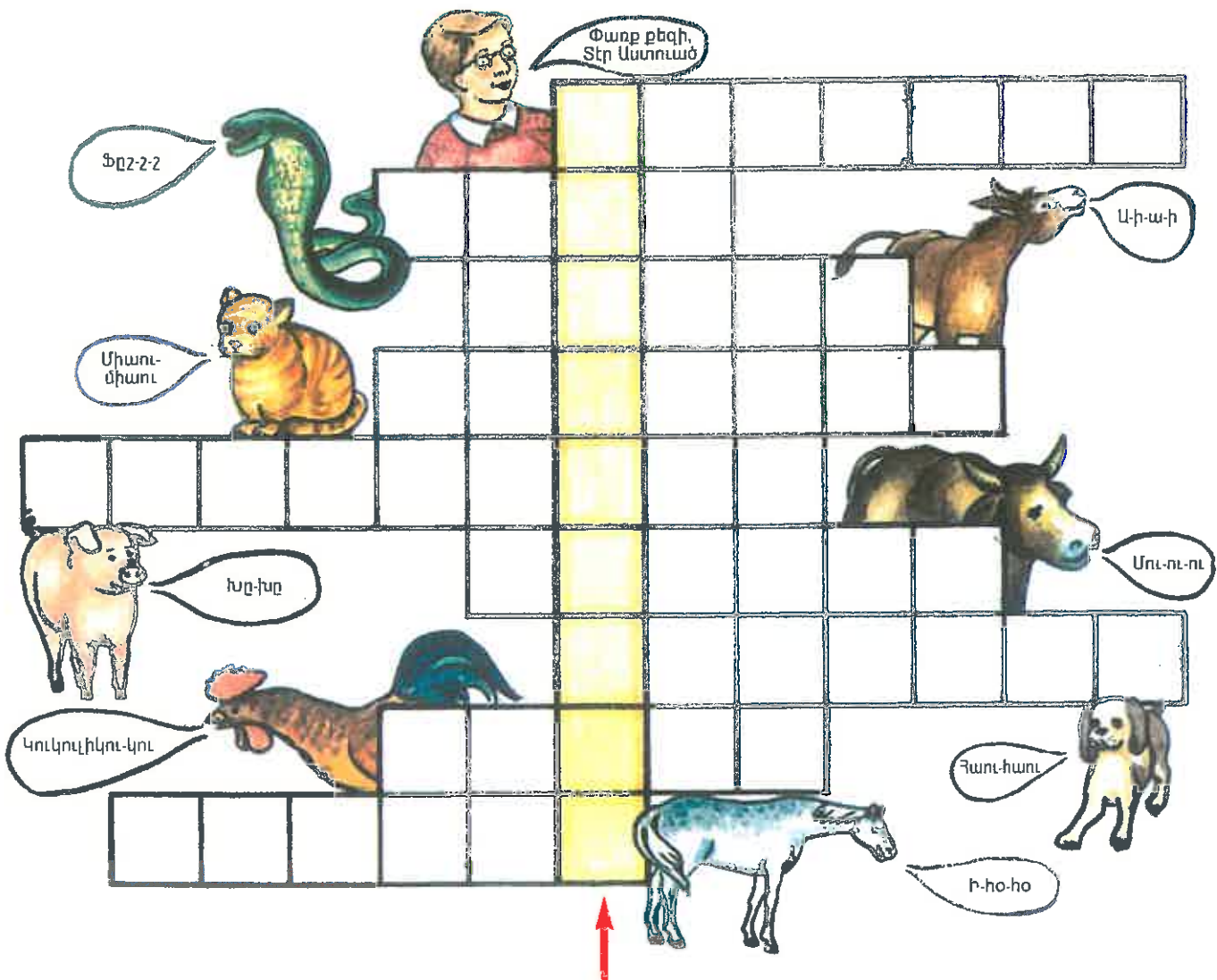
Աստուած Ադամին եւ Եւային կեանքի պատուիրանը կու տայ

Ադամն ու Եւան դրախտին մէջ շատ երջանիկ էին: Անոնք կը զուարճանային հրաշալի պարտէզին մէջ եւ կը մշակէին զայն: Անոնց կ'օգնէին երկինքի բոլոր թռչունները եւ ցամաքին վրայ գտնուող կենդանիները: Աստուած անոնց արտօնեց ուտել բոլոր տեսակի պտուղներէն, բացի բարին ու չարը գիտնալու ծառի պտուղէն: Նոյն ատեն Ան զգուշացուց Ադամն ու Եւան, ըսելով որ եթէ իր խօսքը մտիկ չընեն եւ ուտեն՝ պիտի մեռնին: Եւ Աստուած դարձեալ նայեցաւ իր ստեղծած աշխարհին, ու տեսաւ որ հիանալի է ան: Եւ երեկոյ եղաւ, եւ ապա առաւօտ՝ ստեղծագործութեան վեցերորդ օրն էր ասիկա: Եւ ստեղծագործութեան եօթներորդ օրը Աստուած ամբողջացուց իր աշխատանքը: Աստուած օրհնեց եօթներորդ օրը եւ սուրբ հռչակեց զայն, որովհետեւ այդ օր Աստուած աւարտելով իր աշխատանքը, հանգիստ ըրաւ:

Խօսինք այս պատմութիւններուն մասին

- Պահ մը երեւակայեցէք որ չկայ ձեր պապան ու մաման եւ չկան ձեր ընկերները: Դուք ուրիշներուն սիրոյն ու խօսակցութեան կարիքը ունիք: Կը զգա՞ք Աստուծոյ հոգածութիւնը: Ինչպէ՞ս արտայայտութիւն կը գտնէ ան:
- Գործ մը ըրած ժամանակ, ձեր ծնողները արգելք կ'ըլլա՞ն ձեզի:
- Աստուած ինչո՞ւ համար բոլոր կենդանիներէն տարբեր ըրաւ Ադամն ու Եւան ու աւելի սիրեց զանոնք:
- Անոնք ինչո՞վ տարբեր էին Աստուծոյ ստեղծած միւս արարածներէն:

Կարդացէ՛ք այն ծայրերը որոնք կենդանիները կը հանեն եւ իւրաքան-
չիւրին անունը գրեցէ՛ք խաչաժին մէջ: Կարելոր ի՞նչ բառ կը կար-
դաք ուղղահայեաց սիւնակին մէջ:



Իմ սիրած կենդանիս _____

շատ կը սիրեմ, որովհետեւ _____

ԱՆՈՒՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ

Աստուած իր խօսքով ստեղծեց աշխարհը: «Սկիզբէն էր Բանը», կ'ըսէ Յովհաննէս Աւետարանիչ: Հին ժամանակ մարդիկ կը հասկնային, որ բան մը ունենալու համար, պէտք է ճիշդ անունը տալ անոր: Իսկ եթէ գիտես Աստուծոյ անունը, ուրեմն միշտ կրնաս դիմել Անոր: Հըսկայ ոյժ է Բանը (խօսք): Այդ օրհնուած եւ խորհրդաւոր ոյժով Աստուած խօսեցաւ Ադամին հետ՝ անոր ըսելով որ անուններ տայ բոլոր կենդանիներուն ու բոյսերուն: Դիւրին բան չէ չտեսած բանիդ անուն տալը:

Դուք ի՞նչ կը կոչէք երկար վիզ ունեցող բարձրահասակ կենդանին, կամ այն կենդանին՝ որ գետնին վրայ կը սողայ կռնակին փոքրիկ տնակ մը տանելով: Տու-



Ադամը անուն կը դնէ Աստուծոյ ստեղծած արարածներուն

մին հոգ տանիլն ալ դիւրին բան չէ: Եթէ փիսիկիդ ճաշը չտաս, տխուր-տխուր կը մլաւէ:

Այսպիսով, Ադամի ստեղծումին աստուածային կոչումն էր ծանօթանալ ամբողջ աշխարհին, անոր տիրել եւ սիրով հոգ տանիլ անոր բոլոր արարածներուն, եւ ամէն բանի մէջ Աստուծոյ նմանիլ, որ բնաւ չի մոռնար իր արարածները:

Ադամին կինը

Սուրբ Գիրքը «մարդկութեան նախամայր» կը կոչէ Եւան: Այդ անունին հետ աշխարհ եկաւ մայրական զգացումը: Այնուհետեւ Ադամին կեանքը լեցուեցաւ սիրով, ջերմութեամբ ու հոգածութեամբ: Այլեւս Ադամը իր կողքին ունէր Աստուծոյ կողմէ իրեն տրուած ուրիշ անձ մը: Ան այլեւս բարի օգնական մը ունէր իրեն, որ իրեն կ'օգնէր իր բոլոր գործերուն մէջ: Անոնք միասին ուրախ եւ երջանիկ կ'ապրէին Աստուծոյ ստեղծած հրաշալի աշխարհին մէջ:

ՍՈՒՐԲԵՐՈՒ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ մէջ գոյութիւն ունի հին աւանդութիւն մը, որուն համաձայն մեր եկեղեցւոյ մէջ տօնուող սուրբերուն անունները կը դրուին նորածիններուն, որոնք այնուհետեւ կը վայելեն անոնց հովանաւորութիւնը իրենց ամբողջ կեանքի ընթացքին: Եւ երբ կ'աղօթենք, մեր սուրբին բարեխօսութիւնը կը խնդրենք Աստուծոյ մօտ: Անոնց նկարը կը կրենք մեր վրայ եւ կ'աղօթենք ու կը խնդրենք անկէ, որ մեր պահապանը ըլլայ մեր բոլոր դժուարութիւններուն մէջ: Մեր սուրբը միշտ իր հովանին կը տարածէ մեր վրայ ու մեզի կը յիշեցնէ, որ պէտք է բարի ու առաքինի ըլլանք:

Սաղմոս 103.33

*Օրհնեցից ՎՏէր ի կեանս իմ,
սաղմոս սաայից Աստուծոյ իմոյ միևնաւ եմ ես:*

*Իմ կեանքիս ընթացքին Տէրը պիտի օրհնեմ,
սաղմոս պիտի երգեմ իմ Աստուծոյն այնքան ապրեն որ կ'ապրիմ:*



Սուրբ Աստուածածնի ծնունդը



Սեպտեմբեր 8-ին Եկեղեցին կը տօնէ Սուրբ Աստուածածնի ծնունդը: Աստուածամօր ծնողները՝ Աննան ու Յովակիմը, Նազարէթ քաղաքին մէջ կ'ապրէին: Անոնք բարեպաշտ անձեր էին, կը սիրէին ողորմութիւն տալ աղքատներուն, սակայն զաւակ չունէին, հակառակ անոր որ արդէն ծերացած էին: Շատեր կ'արհամարհէին զիրենք, անոր համար որ Աստուած ժառանգորդ չէր տուած իրենց: Բայց Յովակիմն ու Աննան միշտ կ'աղօթէին Աստուծոյ ու կը յուսային որ օր մը Աստուած իրենց զաւակ պիտի տայ: Եւ Աստուած լսեց անոնց ա-

ղօթքները:

Հրեշտակները անոնց յայտնեցին, թէ այն աղջիկը որ պիտի ծնի, օրհնեալ պիտի ըլլայ բոլոր կիներուն մէջ եւ անոր միջոցաւ աշխարհին փրկութիւն պիտի ըլլայ: Ծնողները իրենց աղջիկին տուին Սարիամ անունը (այսինքն՝ փառաբանուած) եւ մանուկ տարիքէն զայն Աստուծոյ նուիրեցին:

Յովակիմն ու Աննան ճանչցուած են որպէս Եկեղեցւոյ սուրբեր, եւ Եկեղեցական արարողութեանց ընթացքին կը յիշուին:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷջ

Այսօր խօսինք մեր հարազատներուն մասին, անոնց՝ որոնք մեզի համար շատ սիրելի են, մեր ազգականները եւ մեր բարեկամները: Էաւ կ'ըլլայ, որ մանուկները առնեն ու դասաւորեն անոնց այն լուսանկարները, որոնք ուրախ առիթներով նկարուած են: Այդ լուսանկարները կ'օգնեն, որ խօսակցութիւն մը սկսինք մեզմէ առ յաւէտ բաժնուած անձներուն մասին, վերլիշելով անոնց դէմքերը: Ո՞վ են անոնք, ի՞նչ են իրենց անունները: Ի՞նչ լաւ յիշատակներ կան անոնց կապուած: Մարդիկ ինչո՞վ կը նմանին իրարու եւ ի՞նչ առանձնայատկութիւններ ունին, կամ անկրկնելի իւրայատկութիւններ ունի անոնցմէ իւրաքանչիւրը: Նաեւ, քանի՞ քանի՞ կարելորդ ու յուզիչ պատմութիւններ մոռացութեան տըլած ենք: «Առանձին մնացած մարդը տխուր կը զգայ»: Մեր ամբողջ կեանքը հաստատում մը չէ՞ այս խօսքերուն ճշմարտացիութեան:

Մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս ալ ընտանիքի մէջ մեծցած է, ուր կը սիրէին զինք ու հոգ կը տանէին իրեն:

Շատ կարելորդ է նաեւ ուրիշներուն հոգ տանիլը: Զէ՞ որ Աստուծոյ պատկերով ստեղծուած ենք մենք, եւ Բարձրեալը ի՞նք բնաւ չի՛ մոռնար իր ստեղծած արարածները: Իւրաքանչիւր եկեղեցական արարողութեան ընթացքին, մենք անպայման կ'աղօթենք նաեւ ուրիշ մարդոց համար, բոլոր անոնց համար, որոնք այդ պահուն մեր կողքին կեցած են, կամ պարագաներու բերումով չեն կրցած ներկայ ըլլալ արարողութեան, կամ անոնց համար որոնք ծամբորդ են, աշխատանքէն յոգնած են, կամ հիւանդներուն ու բանտարկեալներուն հոգ կը տանին: Աստուծոյ հաճելի կ'ըլլանք երբ աղօթենք իրարու համար եւ միշտ օգնենք իրարու: Բայց այս մասին կը մտածե՞նք արդեօք:

Սուրբ Աստուածամօր նուիրուած ի՞նչ փօներ գիտէք

Ճիշդ ուղղութեամբ դուք սլաքները,

Սուրբ Աստուածածնի տօնը խորհրդամշող նկարագրութիւններուն առջեւ

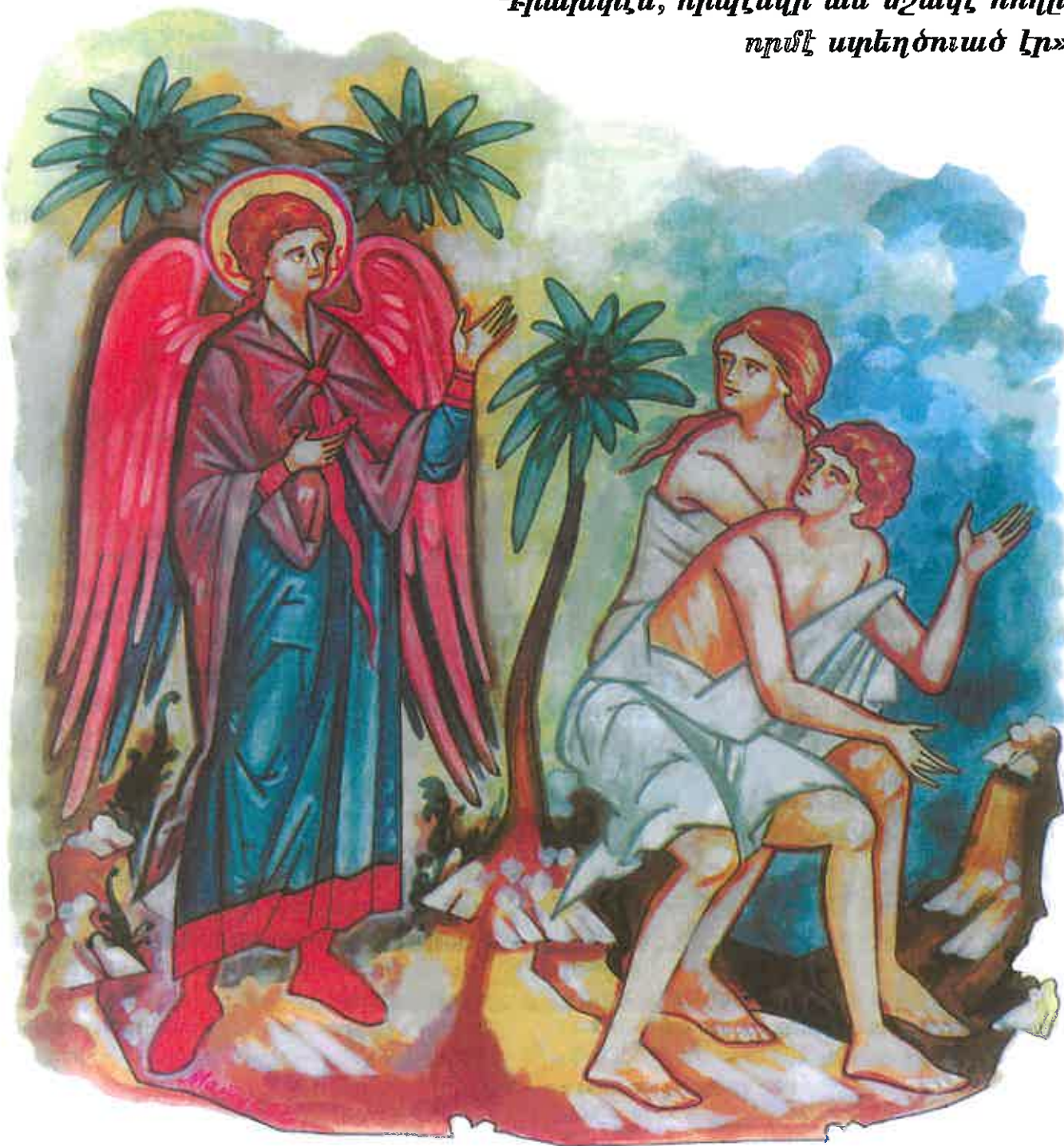
- | | |
|--|--|
| 1. Սուրբ Աստուածածնի վերափոխման տօնը | 1. Գաբրիէլ հրեշտակապետը կու գայ Մարիամին մօտ եւ կ'ըսէ. «Եւ ահա դուն պիտի յղանաս եւ որդի մը ծնիս, ու անոր անունը Յիսուս պիտի դնես»: |
| 2. Սուրբ Աստուածածնի ծնունդը | 2. Սուրբ Մարիամին ծնողները զայն կը նուիրեն Տաճարին: |
| 3. Սուրբ Կոյս Մարիամի Աւետումը | 3. Աննան եւ Յովակիմը զաւակ մը կ'ունենան. կը ծնի Սուրբ Կոյս Մարիամը: |
| 4. Տօն Սուրբ Կոյս Մարիամի Աննայէն յղացման | 4. |
| 5. Սուրբ Աստուածածնի Տաճար ընծայումը | 5. |
| 6. Սուրբ Աստուածածնի ծնողներուն՝ Յովակիմի ու Աննայի տօնը | 6. |
| 7. Սուրբ Աստուածածնի տուփին գտնուելուն տօնը | 7. |
| 8. Սուրբ Աստուածածնի գօտիին գտնուելու տօնը | 8. |

ԱԴԱՄՆ ՈՒ ԵՒԱՆ

Դաս 3

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ Կ'ԱՆՏԵՍԵՆ

*«Եւ Տէր Աստուած արտաքսէց զայն երջանկութեան
Գրահարէն, որպէսպիսի ան մշակէ հողը,
որմէ սպեղծուած էր»:*



Աղամն ու Եւան Աստուծոյ պատուիրանը կ'անտեսեն

Չարը ուրկէ՞ է

Հրեշտակները անմարմին եւ բանական հոգիներ են, որոնք Աստուծոյ դեսպաններն են, Ամոր կողմէ դրկուած: Անոնք հաւատարմօրէն կը ծառայեն Աստուծոյ: Հրեշտակները սկիզբէն ստեղծուած են Աստուծոյ կողմէ, երկինքի ստեղծման ժամանակ: Ամոր համար անոնք կը կոչուին երկնային ոյժեր կամ երկնային զօրքեր: Սակայն, հրեշտակներէն մէկը շատ կը հպարտանար իր ոյժով, եւ ինքն ալ կ'ուզէր Աստուած ըլլալ: Ան սկսաւ զրպարտել զԱստուած, ուրիշներն ալ իր կողմը սիրաշահելով: Յետոյ բոլորին հակառակեցաւ եւ սեւ ոգի մը՝ սատանայ դարձաւ: Հրեշտակապետին գլխաւորութեամբ, բոլոր բարի ոգիները սկսան վիճաբանիլ ամոր հետ, եւ ամոր հետեւանքով սատանան ու իր հետեւորդները դուրս դրուեցան դրախտէն: Բայց ինկող հրեշտակները այդքանով չբաւարարուեցան, եւ միշտ կը փորձեն հակադրուիլ Աստուծոյ: Այսպիսով, Աստուծոյ ստեղծագործութեան մէջ յառաջ եկաւ չարը:

Գայթակոյթիւն

Եւ օր մըն ալ չար ոգին մտաւ օծին մէջ, որ կ'ապրէր Եդեմի պարտէզին մէջ: Օձը ըսաւ կնոջ. «Աստուած ինչո՞ւ ըսաւ, որ դրախտին մէջ գտնուող բոլոր ծառերու պտուղներէն չէք կրնար ուտել»: Կինը օծին ըսաւ. «Դրախտին պտուղներէն կրնանք ուտել: Բայց կեղդունը գտնուող ծառին պտուղին համար Աստուած ըսաւ. “Անկէ չուտէք եւ ամոր չմօտենաք, որպէսզի չմեռնիք”»: Սակայն օձը կնոջ ըսաւ, որ չեն մեռնիր, այլ միայն աչքերնին կը բացուի, եւ իրենք ալ Աստուծոյ պէս չարն ու բարին կը ճանչնան:

Աղամին եւ Եւային յանցանքը

Օծին խօսքերը շփոթի մատնեցին Եւան: Ան նայեցաւ այդ ծառին եւ տեսաւ որ ամոր պտուղը շատ գեղեցիկ է եւ ախորժալի՝ ուտելու համար: Եւ շուտով քաղեց ու կերաւ արգիլուած ծառին պտուղը եւ իր ամուսինին ալ տուաւ անկէ: Ան ալ կերաւ: Ճիշդ այդ պահուն անոնք անդրադարձան որ դրժած են Աստուծոյ տուած իրենց խոստումը ու շատ վախցան: Անոնք բնաւ չուզեցին որ Աստուած զիտնայ պատահածը եւ փորձեցին Աստուծոյ պահուրտիլ թուփերուն մէջ: Իսկ երբ անոնց աչքերը բացուեցան, տեսան որ մերկ են եւ շատ անչցան: Եւ այն ատեն տերեւներով հագուստ շինեցին ու անոնցմով ծածկուեցան:

Կարելի՞ է Աստուծոյ պահուրտիլ

Եւ ահա անոնք Աստուծոյ ծայրը լսեցին, որ կ'ըսէր. «Աղամ, ո՞ւր ես»: Աղամը պատասխանեց. «Քու ծայրդ լսեցի, պահուրտեցայ եւ անչցայ, որովհետեւ մերկ էի»: «Ո՞վ ըսաւ քեզի թէ մերկ ես,՝ հարցուց Աստուած,՝ արդեօք կերա՞ր այն ծառին պտուղէն, որմէ պատուիրած էի չուտել»: Աղամը ինքզինք արդարացնելով, ցոյց տուաւ Եւան: Իսկ Եւան իր կարգին, եղածին համար մեղադրեց օձը: Այսպիսով, ո՛չ Աղամը կ'ուզէր ընդունիլ իր մեղքը, ոչ ալ Եւան: Անոնք զղջացին, բայց ներում չ'անդրեցին:

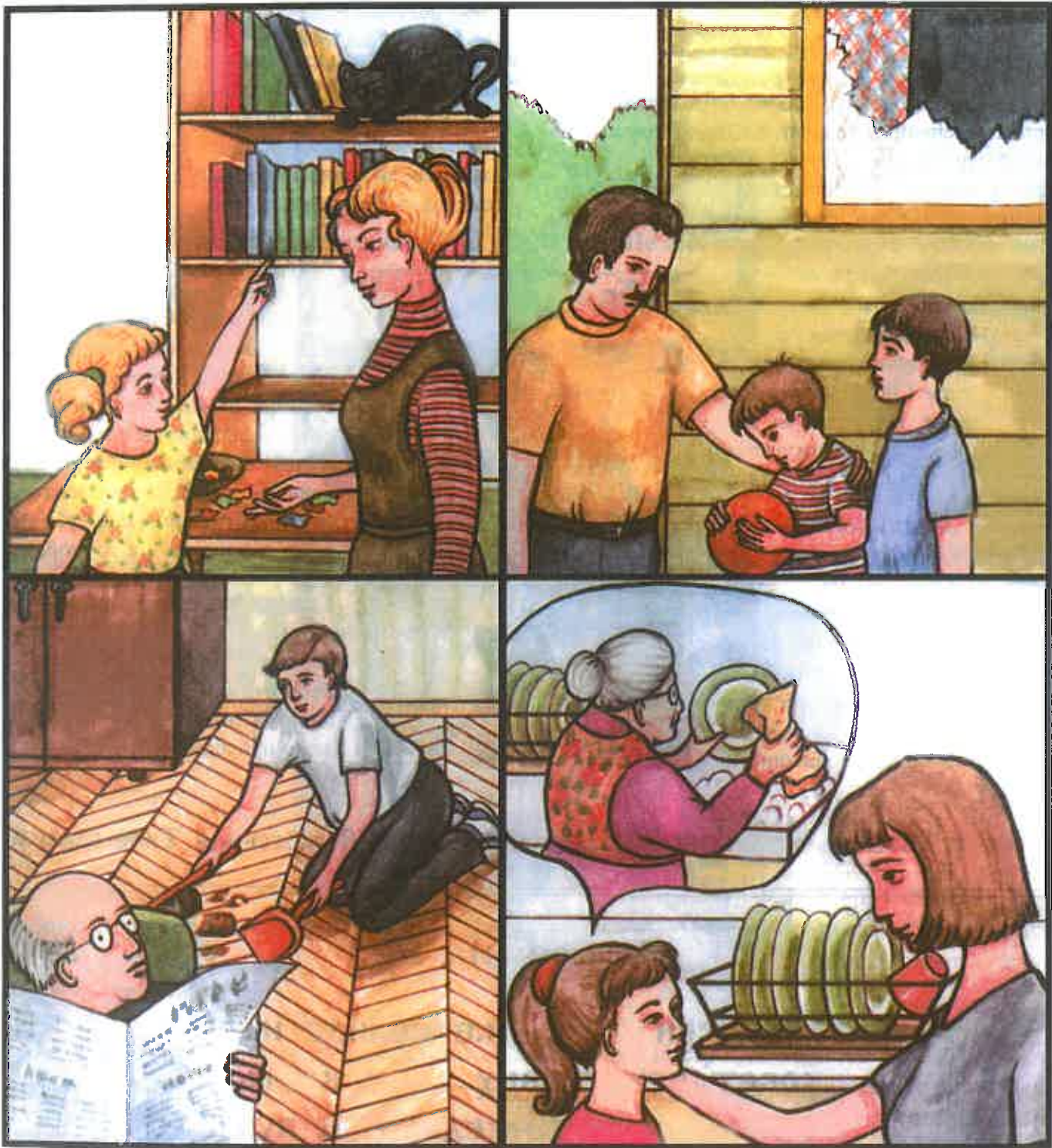
Աղամ ու Եւա արտաքսուեցան Եդեմի պարտէզէն

Աստուած շատ կը սիրէր Աղամն ու Եւան, բայց իրենց գործած մեղքը իրարու վրայ նետելու արարքը, զիրենք հասցուց դրախտի պարտէզէն արտաքսումին: Դրախտէն արտաքսուելով, Աղամն ու Եւան երկրաւոր կեանքի դժուարութիւններուն դատապարտուեցան: Աստուած չէր կրնար զիրենք դրախտին մէջ պահել: Աստուած օձն ալ պատժեց, որ այնուհետեւ իր փորին վրայ պիտի սողար: Դրախտէն արտաքսուելէն առաջ, Աստուած Աղամին ու Եւային կաշիէ հագուստներ տուաւ: Տառապանքով ու վիշտերով լեցուն դժուար կեանք մը կը սպասէր անոնց երկրի վրայ, ուրկէ ցաւն ու տանջանքը միշտ անպակաս պիտի ըլլային: Այնուհետեւ, Աստուած հրեշտակին հրեղէն սուր մը տալով կեցուց դրախտի մուտքին, որպէսզի ոչ ոք կարենայ մօտենալ կենաց ծառին: Բայց Աստուած մարդոց խոստացաւ Փրկիչ մը դրկել, որպէսզի անոնց հնարաւորութիւն տայ սրբագրուելու, եւ որպէսզի յաւիտեական կեանք պարգեւէ անոնց Աստուծոյ Թագաւորութեան մէջ:

Խօսինք կարդացուած պատմութիւններուն մասին

- Աղամն ու Եւան կրնայի՞ն չանտեսել Աստուծոյ պատուէրը:
- Անհնազանդութիւնը ի՞նչ հազցուց իրենց:
- Դուք բնաւ հակառակա՞ծ էք ձեր ծնողներուն: Ի՞նչ զգացումներ ունեցան անոնք այդ պահերուն, եւ ինչո՞ւ:
- Ի՞նչ եղած են ձեր անհնազանդութեան արդիւնքները:
- Ի՞նչ կ'ընէք դուք, որպէսզի նեղութիւն չպատճառէք ձեր ծնողներուն:
- Եկեղեցին ինչո՞ւ համար հնազանդութիւնը պահեցողութենէն ու աղօթքէն աւելի կարեւոր կը համարէ:

Խօսինք ազնուութեան մասին



- ա) Ի՞նչ նկարագրուած կը տեսնես այս նկարներուն մէջ:
- բ) Մանուկներէն ո՞ր մէկը ազնիւ է եւ ո՞ր մէկը՝ ո՛չ:
- գ) Մանուկները ինչո՞ւ հաճար իրարմէ տարբեր կ'ըլլան:

Տէրը մեզի նոր կեանք կը պարգեւէ

Մեղաւոր կեանք

Մարդկութիւնը երբ առաջին անգամ չհնազանդեցաւ Աստուծոյ, ամբողջ աշխարհը փոփոխութեան ենթարկուեցաւ: Մեղքը մտաւ աշխարհին մէջ: Մարդիկ ստիպուեցան աշխատիլ, որպէսզի իրենց քրտինքով վատակին իրենց հացը՝ ամէնէն կարելորդ ուտելիքը: Կայէնը՝ Ադամի ու Եւայի մեծ զաւակը, նախանձեցաւ իր եղբոր՝ Աբելին ու սպաննեց զայն: Աստուծոյ ճնշումով ու խղճի խայթի հետեւանքով, Կայէն հեռացաւ իր ծնողներէն եւ միշտ օտարութեան մէջ ապրեցաւ: Մարդիկ դադրեցան Աստուծոյ մտիկ ընելէն, ու մեղքի գերի դարձան: Անոնք սկսան իրարու կեանքը թունաւորել եւ ապրիլ մահուան դատապարտուած կեանք մը: Բայց Աստուած վերջնականապէս լըքած էր զիրենք:

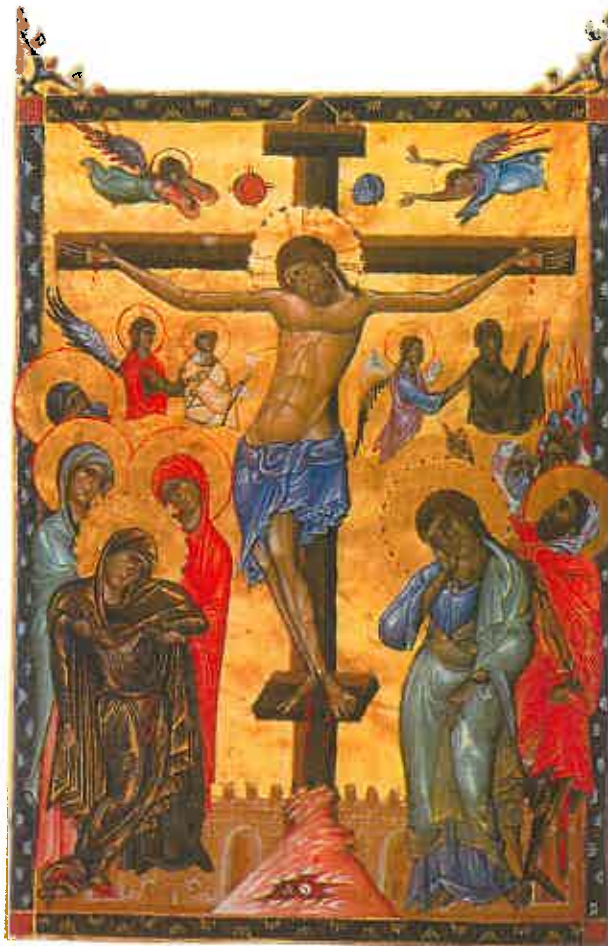
Նոր Ադամը

Մարդուն կատարած սխալները ո՛չ միայն պետք է ներուէին, այլ պետք է հիմնովին բարեփոխուէր անոր կեանքը, զայն ազատելով

մեղքի, մահուան ու սատանային լուծէն: Եւ ահա, բազմաթիւ դարեր յետոյ, իր ստեղծած մարդիկը բնաւ չմոռցած ու չլքած Արարիչը, անոնց դրկեց Փրկիչը, որպէսզի ան իր կամքով իր վրայ առնէ աշխարհի մեղքը, մարդոց դիմաց բանայ փրկութեան ու յաւիտենական

կեանքի ճամբան: Մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս աշխարհ եկաւ պարզ մարդու մը պէս: Ճշմարտութիւնը չգիտցող ու այդ մասին լըսել անգամ չուզող մարդիկ որոշեցին սպաննել զԱյն: Անոնք Քրիստոսը խաչեցին խաչին վրայ, ուր ան մեռաւ չարչարալից մահով: Իր թաղումէն երեք օր յետոյ Յիսուս յարութիւն առաւ:

Մեր Տէրը Յիսուս՝ Նոր Ադամը, որ Աստուծոյ մեզի տուած խոստումները կատարեց, յաղթեց մեղքին ու մահուան, ու նոր կեանք պարգեւեց մեզի: Ան ցոյց տուաւ որ սէրը, հնազանդութիւնը եւ բարութիւնը միշտ բարձր են ատելութենէն եւ մահէն: Ան նոր ճամբայ բացաւ մարդոց դիմաց դէպի յաւիտենական կեանք՝ Աստուծոյ հետ ըլլալու համար:



Կը խոնարհինք քու խաչիդ առջեւ, Տէ՛ր, ու քու սուրբ յարութիւնդ կը փառաբանենք

Սաղմոս 11,6



*Երանեալ է այր որ ոչ զնայ ի խորհուրդս ամպարշտայ,
ի ճանապարհի մեղատրայ նա ոչ եկայ,
եւ ի յաթոս ժանդից ոչ նայաւ:*

*...Բանպի ճանաչէ Տէր Վճանապարհս արդարոյ,
ճանապարհք ամպարշտայ կորիցեն:*



Սուրբ Հեղինեն Աստուծոյ փրկարար եւ զօրաւոր խաչը գտաւ Յիսուս Քրիստոսի մահէն ու յարութենէն քանի մը դար յետոյ

Կոստանդիանոս կայսրին մայրը՝ Հեղինէ թագուհին, որ բարեպաշտ քրիստոնեայ էր, միշտ կ'օգնէր աղքատներուն, կարիքաւորներուն հագուստ կու տար, ու իր օժանդակութիւնը կը բերէր եկեղեցիներու վերաշինութեան գործին: Երբ եօթանասուն տարեկան էր ան, որոշեց այցելել այն սրբավայրերը, որոնք Յիսուսի երկրաւոր կեանքին հետ կապ ունեցած էին. ուստի ճամբայ ելաւ դէպի Երուսաղէմ:

Ան գնաց Բեթանիա, ուրկէ Փրկիչը երկինք համբարծաւ, զնաց նաեւ Գողգոթա: Թագուհին շատ կը փափաքէր գիտնալ, թէ ո՞ւր է այն խաչը, որուն վրայ խաչած էին զՔրիստոս: Ան գտաւ ծերունի հրեայ մարդ մը Յուդա անունով: Ան պատմեց իրեն, որ խաչը թաղուած է

այն տեղը՝ ուր հեթանոսական տաճար մը շինուած է: Հեղինէ թագուհին իր հետ առաւ գետնափորները ու հրամայեց քանդել հեթանոսական մեհեանը: Երուսաղէմի Մակար պատրիարքի աղօթքով անոնք սկսեցին փնտրել խաչը: Գտնուեց խաչը, որուն վրայ խաչած էին Քրիստոսը եւ երկու թաղուած ծերեր: Երբ խաչը տեսնուեց, Քրիստոսի մարմինը փառաւորութեամբ ելաւ խաչէն: Երբ խաչը տեսնուեց, Քրիստոսի մարմինը փառաւորութեամբ ելաւ խաչէն:

սան աշխատանքի եւ գետնին տակէն հանեցին ոչ թէ մէկ, այլ երեք խաչեր: Գտան նաեւ այն գամերը, որոնցմով Յիսուսը գամած էին խաչին, ու այն տախտակը՝ որուն վրայ գրուած էր. «Յիսուս Նազովրեցի, հրեաներու թագաւոր»: Սակայն անոնք չկրցան որոշել թէ գտնուած խաչերէն ո՞ր մէկն է Յիսուսի խաչը:

Գիտնալու համար, անոնք խաչաւփայտերուն վրայ դրին պատանիի մը դիակը, որ Յիսուսի խաչին հպելով ողջնցաւ: Խաչին տեղը ցոյց տրուող ծերունին եւս հաւատաց, եւ քրիստոնեայ մկրտուելով ստացաւ Կիրեղ անունը:

Հետագային ան Երուսաղէմի պատրիարք դարձաւ: Հեղինէ թագուհին իր որդիէն խնդրեց որ փառաւոր

տաճար մը շինէ ճիշդ այնտեղ, ուրկէ գտնուած էր Տիրոջ խաչը: Սուրբ երկրին մէջ շատ տաճարներ կան, որոնք հիմնուած են Հեղինէ թագուհին եւ իր որդիին՝ Կոստանդիանոս կայսրին կողմէ:



Ընտանեկան միջավայրին մեջ

Անտարառական դրուագը մեր Տեր Յիսուս Քրիստոսի խաչելութեան ու մահուան մասին, թերեւս այնքան ալ հասկնալի չ'ըլլար մանուկներուն: Անոնք տակաւին շատ բան չեն գիտեր մահուան մասին եւ յաճախ չեն գիտեր թէ ի՞նչ է մահը: Նոյն ատեն, մինչեւ իսկ եօթ տարեկան մանուկ մը կրնայ սուտը իրաւէն զանազանել: Ծնողները պէտք է ջանան, որպէսզի մանուկները ընկալեն այդ բոլորը իբրեւ իրողութիւն եւ բացատրեն մանուկներուն ինչ որ պատահած է՝ Սուրբ Պատմութեան մեծ նշանակութիւն ունեցող բոլոր դէպքերը:

Ի՞նչ դեր ունի Սուրբ Խաչը մեր կեանքին մէջ: Նախ եւ առաջ Խաչը մեզի կը յիշեցնէ Աստուծոյ Որդին, որ չարչարանքներով մահացաւ Խաչին վրայ: Բայց անոր կեանքը մահէն աւելի զօրաւոր էր: Տերը յարութիւն առաւ մեռելներէն եւ այսպիսով ամբողջ մարդկութեան համար կարելի դարձուց ժառանգորդ ըլլալ յաւիտեանական կեանքին:



Եւ մենք ամէն տարի կը յիշենք Աստուծոյ փրկարար ու կեանք պարգեւող Խաչը: Հայ ժողովուրդը ու Հայ Առաքելական Եկեղեցին յատուկ պաշտամունք ու յարգանք ունին Խաչին նկատմամբ, որուն արտայայտութիւնն են մեր հոյակերտ եկեղեցիները եւ խաչքարերը: Ս. Խաչը մահուան դէմ յաղթանակի ու նոր կեանքի խորհրդանիշն է:

Խաչն կենարար որ եղեւ մեզ փրկութիւն. սովաւ ամենեւեան զքեզ բարեբանեմք:

Որ ի Հօրէ լուսոյ լոյս ճառագայթեալ ի յերկրի, եւ զաւազան զօրութեան Հաւատացելոց. սովաւ ամենեւեան զքեզ բարեբանեմք:

Որ լուսափայլ ծագմամբ Հրաշափառապէս մեզ ցուցաւ ի յօգնութիւն ընդդէմ թշնամւոյն. սովաւ ամենեւեան զքեզ բարեբանեմք:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին Խաչը փառաբանող չորս Տէրունի տօներ ունի, որոնցմէ մէկը՝ Խաչվերացը, Տաղաւար՝ մեծ տօներէն է:

Ահա Խաչվերացի շարական մը

Սուրբ Խաչն օգնական Հաւատացելոց, կանգնեցաւ ի յերկրի յաղթող թշնամւոյն. եկայք ժողովուրդք երկրպագեսցուք:

Հրաշակերտ եւ զօրեղ փայտ խաչի քո Քրիստոս զաւազան զօրութեան ի յերկրի երեւեալ. եկայք ժողովուրդք երկրպագեսցուք:

Ջոր Հրէիցն ծածկեալ զանթաքչելի զգանձն փափաքմամբ թագուհւոյն փայտ կենաց յայտնեցաւ. եկայք ժողովուրդք երկրպագեսցուք:

Սա է զէն յաղթութեան Հաւատացելոց. ախոյեան եւ կնիք յաղթող ընդդէմ թշնամւոյն. եկայք ժողովուրդք երկրպագեսցուք:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԶՐՀԵՂԵՂԸ ԵՒ ՆՈՅԻՆ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Դաս 4

«Եւ Աստուած ըսաւ Նոյին.
“Դո՛ւրս եկուր փապանէն”:
Եւ օրհնէց Աստուած Նոյը
եւ անոր որդիները»:



Աշխարհի Զրիեղեղը Եւ Նոյին փրկութիւնը

Աշխարհը ջրհեղեղէն առաջ

Դրախտէն արտաքսուած Ադամն ու Եւան տխուր էին: Դժուար էր իրենց կեանքը երկրի վրայ, բայց աւելի դժուար էր Աստուծոյ կողմէ լքուած ըլլալը, կեանքի աղբիւրէն զրկուիլը: Անոնք իրենց զաւակներուն կը պատմէին դրախտի պարտեզին ու Աստուծոյ սիրոյն մասին: Ու երկրի վրայ երբեք չէր պակսեր Աստուծոյ հանդէպ սէրն ու պաշտամունքը:

Սակայն, երկրի վրայ հետզհետէ անօրէնութիւնները սկսան շատնալ: Սկսաւ պակսիլ բարեպաշտ մարդոց թիւը եւ շատ քիչ անգամ մարդիկ կը յիշէին զԱստուած: Անոնք անձնատուր եղած էին աշխարհի զեղխ ուրախութիւններուն, որպէսզի չյիշեն մահուան մօտ ըլլալը: Մարդոց սրտերուն մէջ այլեւս սէր չէր մնացած Աստուծոյ ու իրարու նկատմամբ: Անոնք դարձած էին խորամանկ, կեղծաւոր, գող, ուրիշները վիրաւորող եւ երբեմն ալ զիրար կը սպաննէին: Աստուած կը տեսնէր, թէ ի՞նչ կը պատահի երկրի վրայ եւ շատ կը տխրէր այդ պատճառով:

Միայն Նոյը կը սիրէր զԱստուած

Երկրի վրայ միայն մէկ հատ արդար մարդ մը կար, որ կը սիրէր զԱստուած ու միշտ կը յիշէր զԱյն: Այդ մարդուն անունը Նոյ էր: Ան իր խօսքով ու գործով երբեք չէր նմաներ իր շրջապատին մէջ գտնուող մարդոց: Անոնք միշտ կ'ուզէին վիրաւորել իրենց նմանները, սակայն Նոյը այդպէս չէր: Ան բարի էր ու հոգածու, ուստի Աստուած սիրեց զայն: Ամէն գործէ առաջ, Նոյը Աստուծոյ օրհնութիւնը կը խնդրէր: Աստուած երկար կեանք պարգեւեց Նոյին, եւ ան 500 տարեկան եղաւ:

Աստուած կը զգուշացնէ Նոյը պատահելիք ջրհեղեղէն

Անօրէնութիւններուն բազմամալը տեսնելով, Աստուած զղջաց երկրի վրայ մարդ ստեղծելուն: Եւ ան Նոյին ըսաւ. «Մարդկութեան վախճանը հասած է, որովհետեւ երկիրը լեցուած է անոնց անիրաւութիւններով: Ես զանոնք եւ երկիրը պիտի բնաջնջեմ»: Բայց Աստուած խոստացաւ Նոյը ու իր ընտանիքը փրկել, տեսնելով անոր արդար ըլլալը ու մաքուր սիրտ ունենալը:

Աստուած ըսաւ Նոյին թէ ի՞նչ ձեւով պիտի փրկէ զինք գալիք ջրհեղեղէն, որ պիտի լեցնէր ամբողջ երկիրը, մաքրելով ու իր հետ տանելով բոլոր աղտոտութիւնները: Եւ այն ատեն, Աստուծոյ հրամանով, Նոյը առանց ուշանալու սկսաւ մեծ նաւ մը շինել՝ Նոյեան Տապանը:

Նոյեան Տապանը

Աստուած Նոյին պատուիրեց տապանը շինել քառակուսի փայտով՝ 135 մեթր երկարութեամբ, 22.5 մեթր լայնքով եւ 13.5 մեթր բարձրութեամբ, սովորական

ֆուքպոլի դաշտէ մը աւելի լայն եւ այսօրուան չորս յարկանի շէնքէ մը աւելի բարձր (ասոր համար եկեղեցին յաճախ կը կոչուի Փրկութեան Տապան: Համեմատեցէ՛ք տապանին չափերը եկեղեցւոյ չափերուն հետ): Եւ Աստուած մանրամասնօրէն բացատրեց Նոյին թէ ի՞նչ պիտի ընէ:

«Տապանին դուռը կողմէն կ'ընես, մերքնայարկ, միջնայարկ ու վերնայարկ թող ունենայ տապանը»: Յետոյ Աստուած պատուիրեց որ տապանին մէջ բաժանուներ ընէ՝ մարդոց ապրելու տեղը զատ, եւ անասուններուն տեղը զատ, իբր փարախ: Այս բոլորէն զատ՝ Աստուած պատուիրեց Նոյին որ տապան բարձրացնէ իր հետ ամէն տեսակ կենդանիներէն զոյգ մը, որպէսզի անոնց տեսակը շարունակուի եւ ջրհեղեղէն յետոյ անոնք ողջ մնան, իբրեւ Աստուծոյ կողմէ ստեղծուած էակներ:

Տապանին շինութիւնը

Նոյը եւ իր ընտանիքը Աստուծոյ խօսքը մտիկ ընելով, սկսան նաւը շինել: Անոնք նախ բարձր ծառեր կտրեցին, յետոյ անոնցմով զանազան երկարութիւն ունեցող փայտեր պատրաստեցին ու այդ կտորները իրարու գամեցին: Կարճ ժամանակ մը ետք, արդէն սկսաւ կազմուիլ տապանին ուրուագիծը: Նոյին դրացիները զարմանքով կը դիտէին հսկայ նաւը: Մինչ այդ, Նոյը կը զգուշացնէր զանոնք երկրի վրայ պատահելիք ջրհեղեղէն: Բայց ոչ ոք կը հաւատար իր ըսածին, եւ շատերը կը ծաղրէին զինք: Իսկ Նոյը կը շարունակէր իր աշխատանքը առանց ձեռնաժալ մնալու:

Տապանը արդէն շինուած է

Տէր Աստուած Նոյին ըսաւ. «Դու ու քու ամբողջ ընտանիքդ տապան մտէք, որովհետեւ մարդկային ցեղին մէջ միայն քեզ արդար գտայ ինծի հանդէպ: Բոլոր անպիղծ ու մաքուր կենդանիներէն եօթն-եօթը՝ արու եւ էգ, քեզի հետ կ'առնես տապանին մէջ»:

Տէրը Նոյին պատուիրեց նաեւ թռչուններ առնել իր հետ, ինչպէս նաեւ կերակուր եւ ըսաւ, որ եօթը օր յետոյ, քառասուն օր ու քառասուն գիշեր անձրեւ պիտի գայ երկինքէն:

Զրիեղեղը կը սկսի

Զրիեղեղի ատեն Նոյին հետ տապան մտան նաեւ իր կինը, որդիները, որդիներուն կիները: Գետնի տակ գտնուող բոլոր աղբիւրները ժայթքեցան, երկնքի ջրովէնները բացուեցան եւ երկրի վրայ ամօրեւ եկաւ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր: Եւ ջուրը կրկնապատկուեցաւ, ու ջուրով ծածկուեցան նոյնիսկ բարձր լեռները: Կենդանական ամբողջ աշխարհը բնաջինջ եղաւ, նոյնիսկ թռչունները, որովհետեւ տեղ չկար ուր

կարենային թառիլ ու հանգչիլ: Եւ որովհետեւ տակաւին անձրեւը կը շարունակուէր, տապանը շատ կը տատանէր, իսկ երբ ջուրը շատ բարձրացաւ, ան ալ գետնէն բարձրացաւ ու սկսաւ ծփալ ջուրերուն վրայ:

Տապանը կանգ առաւ Արարատ լէրան վրայ

Եւ այդպէս, քառասուն օր ու քառասուն գիշեր անձրեւը չդադրեցաւ, ու հինգ ամիս տեւեց որ ջուրերը երկրի վրայ սկսին նուազիլ: Այդ ժամանակամիջոցին Նոյը եւ իր ընտանիքը ամէն օր աշխատանքի մէջ էին: Անոնք կենդանիները կը կերակրէին, ու տապանին մէջ կարգ կանոնին կը հսկէին:

Ապա Աստուած հով փչեց երկրի վրայ, որմէ ետք գետնին տակ գտնուող աղբիւրները փակուեցան ու անձրեւը դադրեցաւ: Եօթներորդ ամսուան աւարտին Նոյը ցնցում մը զգաց եւ ճռճոռոց մը լսեց, եւ տեսաւ որ տապանը կեցած է հսկայ լէրան մը գագաթին:

Բայց դեռ դուրս ելլելու ատենը չէր

Նոյը եւ իր ընտանիքը երեք ամիս ալ սպասեցին, որպէսզի գետինը չորնար: Եւ այն ատեն Նոյը ազատ արձակեց ազնաւը: Այս թռչունը գնաց ու ճախրեց երկրնքին մէջ, չոր տեղ մը փնտռեց ու չգտաւ, տապան վերադարձաւ: Անկէ յետոյ Նոյը աղաւնին դրկեց, սակայն ան ալ վերադարձաւ: Մէկ շաբաթ սպասելէ ետք միւս աղաւնին դրկեց, որ վերադարձաւ՝ ձիթենիի թարմ ճիւղ մը կտուցին: Մէկ շաբաթ ետք, Նոյը աղաւնի մը եւս դրկեց, սակայն ան այլեւս չվերադարձաւ: Եւ Նոյը հասկըցաւ որ ան ցամաք տեղ գտած է իջնելու համար:

Երկրին վերակենդանացումը

Նոյը ու իր որդիները բացին նաւուն տանիքը ու նա-

յեցան իրենց շուրջը: Ջուրը քաշուած էր, նոր գետեր ու լիճեր ստեղծելով: Ամէնուրեք կանաչապատ խոտ փռուած էր, ծառերը ծաղկած էին, օդը յագեցած էր բացուող ծաղիկներուն զգլխիչ բոյրով: Բայց հողը տակաւին փափուկ ու խոնավ էր: Այն ատեն Աստուած ըսաւ Նոյին. «Դուրս եկէ՛ք տապանէն դուրս ու քու կինդ, որդիներդ ու որդիներուդ կիները»: Աստուած Նոյին պատուիրեց նաեւ տապանէն դուրս բերել բոլոր կենդանիները՝ թռչուններէն սկսեալ մինչեւ անասունները: «Եւ դուրս բեր այն բոլոր կենդանիները, որոնք քեզի հետ են», ըսաւ Աստուած:

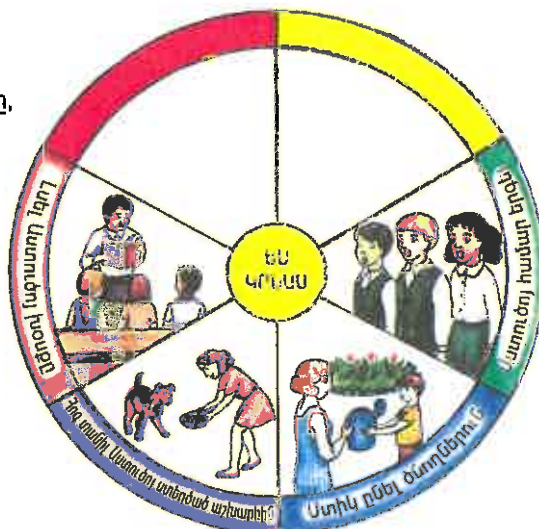
Նոյը կը փառաբանէ զԱստուած

Նոյին առաջին գործը եղաւ զոհասեղան պատրաստել, եւ իր փրկութեան առիթով զոհ մատուցանել Աստուծոյ: Աստուած յօժարութեամբ ընդունեց այդ եւ ըսաւ. «Մարդոց չար գործերուն համար այլեւս երկիրը պիտի չանիծեմ, որովհետեւ մարդոց միտքը մամուկ տարիքէն դէպի չարը կը թեքուի»: Եւ այս ըսելով, օրհնեց Նոյը եւ անոր զաւակներուն ու սերունդներուն խոստացաւ, որ այլեւս ոչ մէկ էակ պիտի չմեռնի քրիեղեղի պատիժով եւ երկիրը փճացնող քրիեղեղ պիտի չըլլայ: Աստուած ըսաւ. «Երբ երկրի վրայ ամպեր կուտակեմ, ծիածանս թող երեւնայ ամպերուն մէջ: Այն ատեն կը յիշեմ ուխտս, զոր հաստատած եմ ձեր ու իմ միջեւ, ինչպէս նաեւ շնչաւոր բոլոր էակներուն միջեւ»: Եւ Աստուծոյ ծիածանը դարձաւ այն ուխտին նշանը՝ որ հաստատուեցաւ իր ու երկրի վրայ գտնուող բոլոր էակներուն միջեւ: Եւ ամէն անգամ երբ մարդիկ երկրնքին մէջ ծիածան կը տեսնեն, կը յիշեն քրիեղեղէն հրաշքով փրկութիւնը մարդուն: Եւ կը յիշեն, որ Աստուած թէւս պատժեց զիրենք, սակայն նաեւ խոստացաւ անգամ մըն ալ քրիեղեղով չկործանել երկիրը:

ԾԻԱԾԱՆ – Նշան

Ի՞նչպէս ընենք որ Աստուած լսէ թէ մենք կարեւորութիւն կու տանք իր ըսածներուն:

1. Ներկեցէ՛ք այն բոլոր նկարները, որոնց մէջ կը տեսնէք ձեր առօրեայ աշխատանքները



2. Ներկեցէ՛ք այն բոլոր նկարները, որոնց մէջ կը պատկերացուին այս շաբաթ ձեր ընելիքները

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԼԱՑԻ (1346-1409)

Հայ առաքելական եկեղեցւոյ սուրբ հայրերէն ու մեծ վարդապետներէն է, որուն տօնը կը կատարենք: Ժամանակակիցները ու հետագայ բոլոր հեղինակները Գրիգոր Տաթեւացին գովաբանած են «Եռամեծ վարդապետ», «Երկրորդ Լուսաւորիչ հայոց եւ աստուածաբան», «Եօթնալոյս վարդապետ», «Հաւատքի խարիսխ ու եկեղեցւոյ հիմ, տիեզերալոյս վարդապետ» ու այլ պատուանուններով:

Ս. Գրիգոր Տաթեւացին ծնած է Սիւնեաց աշխարհի Վայոց Ձոր գաւառին մէջ: Բարեպաշտ ծնողները, որոնք կորսնցուցած էին իրենց դեռահաս բոլոր մանուկները՝ աղօթքով միշտ զաւակ կը խնդրէին Տիրոջմէ, դիմելով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի բարեխօսութեան: Եւ երբ մանուկը ծնաւ, մկրտութեան պահուն անոր անունը դրին Գրիգորիոս: Եօթ տարեկանին Գրիգորը ուսման ընծայեցին, եւ ան այնքան շուտով հմտացաւ Սուրբ Գիրքին, որ այլեւս պատասխան կու տար վարդապետներու հարցումներուն: Ապա իր ուսումը շարունակեց Տաթեւի վանքին մէջ, աշակերտելով սուրբ վարդապետ Յովհաննէս Որոտնեցիին:

1371 թուականին Գրիգորը իր ուսուցչին հետ միասին ուխտի գնաց Երուսաղէմ եւ հոն ձեռնադրուեցաւ կուսակրօն քահանայ:

Վերադարձի ճամբուն վրայ անոնք այցելած են Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի գերեզմանը, ուր Որոտնեցին վարդապետական աստիճան տուած է իր աշակերտին: Տաթեւացին Ապրակունիսի մէջ Ծայրագոյն վարդապետութեան աստիճան ստացած է Որոտնեցիէն: 1388-ին, իր ուսուցիչին մահէն յետոյ, անոր իսկ օրհնութեամբ ու բոլորին հաւանութեամբ, Գրիգոր կը դառնայ Տաթեւի Ապրակունեաց վանքի վանահայրը: Այս վանքին մէջ երկու տարի մնալէ ետք, 1390-ին, Գրիգոր Տաթեւացին

իր աշակերտներուն հետ կը տեղափոխուի Տաթեւի վանքը, ուր մինչեւ իր վախճանը կը շարունակէ իր ուսուցողական ու գիտական գործունեութիւնը: Ան դասաւանդած է նաեւ Մեծոփի վանքի դպրոցին, Սաղմոսավանքին մէջ, եւ միաժամանակ զբաղած ազգային եկեղեցական հարցերով: Տաթեւ հաստատուելով, Տաթեւացին իր շուրջ համախմբած է Սիւնիքէն եւ Հայաստանի զանազան շրջաններէն ուսանելու եկած աշակերտներ: Անոր ուսուցչութեան եւ ուսուցչապետութեան օրերուն, Տաթեւի դպրոցը, որ համալսարանի վերածուած էր, հասած է իր ծաղկումի գագաթնակէտին, դառնալով գիտութեան, մշակոյթի, արուեստի ու հոգեւոր կեանքի համահայկական կեդրոն, Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ ուղղափառ դաւանութեան եւ աւանդութեան պաշտպանութեան ամրոց: Գրիգոր Տաթեւացին

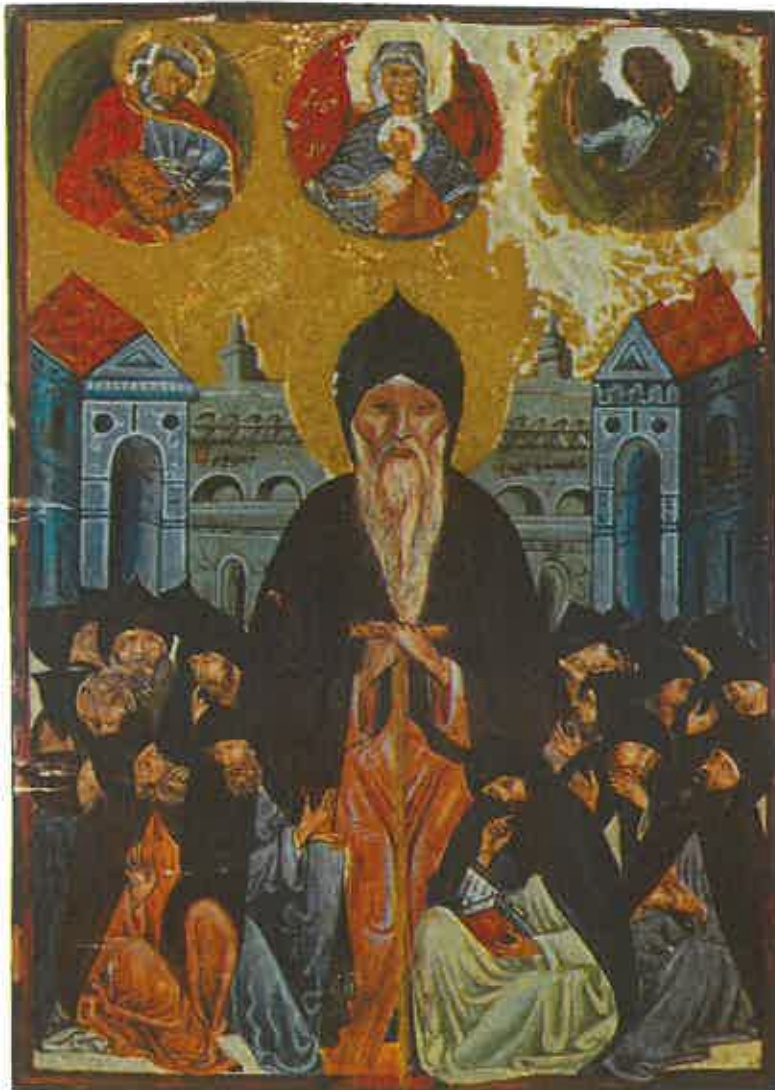


դաստիարակած է աւելի քան 300 աշակերտներ, որոնցմէ 60-ը եղած են սարկաւագներ, քահանաներ, հռչակաւոր վարդապետներ: Պատրաստած է աստուածաբաններ, մատենագիրներ, մանկավարժներ, իմաստասէրներ, նկարիչներ, երաժիշտներ, բանաստեղծներ, որոնք կարելու դեր ունեցած են հայ հոգեւոր-եկեղեցական, գիտական, մշակութային եւ հասարակական կեանքին մէջ: 15-16-րդ դարերուն Հայաստանի մէջ եւ Հայաստանէն դուրս 40 նշանաւոր վանքեր եւ անոնց կողքին դպրոցներ՝ ղեկավարուած են Գրիգոր Տաթեւացիի աշակերտներուն կողմէ:

Միշտ աղօթքով, Տիրոջ հետ ըլլալով, Տաթեւացին արեւու պէս կը լուսաւորէր Հայ եկեղեցին: Անոր քով կու գային յոյն եւ հռոմէացի ճարտասաններ, ունկնդրելու իր խօսքը, որ

կատարեալ իմաստութեամբ ու գիտութեամբ կը փայլէր: Արդարօրէն զինք կը կոչէին երկրորդ Յովհաննէս Ոսկեբերան եւ Գրիգոր Աստուածաբան: Ամհաւատներէն ոչ մէկը կը յանդգներ վնաս հասցնել անոր, որով հետեւ յստակօրէն կը տեսնէին այն հրաշքները, զորս Աստուած կը կատարէր իր հաւատարիմ ծառային միջոցաւ: Ձեռքը հիւանդներուն գլխուն դնելով, Աւետա-

րան կարդալով ու Յիսուսի անունին զօրութեամբ Ա. Գրիգոր անմիջապէս կը փարատէր ցաւերը եւ կը հալածէր դեւերը: Որովհետեւ ան կենդանի մահատակ մըն էր՝ առաքինի, սրբակեաց եւ խիստ պահեցող, միշտ կենդանիի մագէ հիւսուած զգեստ կը հագներ, պարանէ շինուած գօտի մը կապելով մէջքին:



Տաթեւացին հռչակ ստացած է ոչ միայն իր սրբակրօն վարքով, այլեւ իր մատենագրական հարուստ ժառանգութեամբ: Գրած է մեկնութիւններ, քարոզներ, դաւանական եւ փիլիսոփայական զրուութիւններ, որոնցմէ նշանաւոր են «Գիրք Հարցմանց»ը, «Ոսկեփորիկ»ը, «Գիրք Քարոզութեան»ը՝ երկու՝ «Չմերան» եւ «Ամարան» հատորներով, եւ այլն: Պահպանուած են նաեւ իր նըկարագարդած երկու Աւետարանները:

Վախճանելէն առաջ,

մահուան մօտալուտ ըլլալը զգալով, պատարագ կը մատուցանէ, կ'օրհնէ իր աշակերտները եւ Աստուծոյ գոհութիւն յայտնելով, խաղաղութեամբ կ'աւանդէ իր հոգին:

Հայ եկեղեցին Ա. Գրիգոր Տաթեւացիի յիշատակը կը տօնէ Մեծ Պահքի չորրորդ Կիրակին կանխող Շաբաթ օրը:

Ընտանեկան միջավայրին մեջ

Մեր եկեղեցին ամեն օր կը յիշատակէ զԱստուած փառաբանած սուրբերուն անունները: Եկեղեցին ինչո՞ւ համար սուրբերը կարելո՞ր կը նկատէ մեզի համար, եւ հարկ կը համարէ յիշել զանոնք: Իրենց ամբողջ կեանքին ընթացքին այս մարդիկը ձգտած են միշտ խոնարհ ըլլալ Աստուծոյ առջեւ: Անոնց կեանքի օրինակը կ'օգնէ մեզի, որ մեր հոգիներուն մէջ սէր արթննայ Աստուծոյ նկատմամբ, որպէսզի Ամոր սուրբ կամքը կատարենք:

Ի՞նչ կը կարծէք, սուրբերո՞ւն աւելի դիւրին էր Աստուծոյ կամքը կատարել թե՞ մեզի: Իր ամբողջ կեանքին ընթացքին Գրիգոր Տաթևացին յաճախ կ'ունենար այն դժուարութիւնները, ինչ որ մենք կ'ունենանք այսօր: Կարդացէք անոր կեանքը եւ փորձեցէք պատասխանել հետեւեալ հարցումներուն.



Սուրբ Գրիգոր Տաթևացի

1. Ո՞վ է Գրիգոր Տաթևացին:
2. Ո՞ր ծնած է Գրիգոր Տաթևացին:
3. Ի՞նչ աշխատանք կատարած է Տաթևացին Յայ եկեղեցւոյ դաւանանքը անաղարտ պահպանելու համար:
4. Ո՞վ է մեծ Տաթևացիին ուսուցիչը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒՆՏ ԿԸ ԿՆՔԷ ԱՔՐԱՅԱՄԻ ՅԵՏ

Դաս 5

«Գնա՛ այն երկիրը զոր ցոյց պիտի տասք քեզի: Պիտի օրհնենք քեզ, պիտի փառաբանենք քու անունդ: Եւ քեզմով պիտի օրհնուին աշխարհի բոլոր ժողովուրդները»:



Աստուած ուխտ կը կնքէ Աբրահամի հետ

Այս պատմութիւնները կարդացած ժամանակ, դէպի աւետեաց երկիր Աբրամի կատարած ճամբորդութեան քարտէզին նայեցէք, որ յաջորդ էջին վրայ է: Բարձր դասարանի աշակերտներուն կարելի է կարդալ Ծնընդոց Գիրքի հետեւեալ գլուխները՝ 12.1-10, 13.1-2, 5-18:

Աստուած կը խօսի Աբրամի հետ

Ջրհեղեղէն շատ տարիներ ետք, Ուր քաղաքին մէջ կ'ապրէր բարեպաշտ ու աստուածավախ մարդ մը, որ Աբրամ կը կոչուէր: Ան շատ հարուստ էր՝ ոչխարի մեծ հօտեր ունէր, կովեր ու ուղտեր ունէր, իսկ շտեմարանները լեցուն էին ոսկիով ու արծաթով: Եւ Աստուած Աբրամին ըսաւ. «Հեռացիր քու երկրէդ, ցեղէդ ու հօրդ տունէն եւ գնա այն երկիրը, զոր ես ցոյց պիտի տամ քեզի: Մեծ ազգի մը նախահայրը պիտի դարձնեմ քեզ ու օրհնեմ եւ փառաբանեմ քու անունդ, եւ դուն օրհնուած պիտի ըլլաս»: Աբրամը արդէն 75 տարեկան էր: Ան Աստուծոյ կամքը կատարեց եւ իր կնոջ Սարայի ու իր ազգական Ղովտին հետ ճամբայ ելաւ դէպի այդ երկիրը:

Աբրամը Աստուծոյ կամքը կը կատարէ

Աբրամը իր տան անդամներուն եւ անասուններուն հետ օրերով ու ամիսներով ճամբորդեց: Անոնք քանանացիներուն երկիրը հասան ու այնտեղ պահ մը կանգ առին: Այնտեղէն Աբրամը անցաւ Սիւքեմ (բարձր կաղնի) անունով տեղը: Ասիկա տեղ մըն էր ուր առատ խոտ կար, ինչպէս նաեւ կային աղբիւրներ: Տէրը Աբրամին ըսաւ. «Քու սերունդներուդ պիտի տամ այս երկիրը»: Աբրամը Տիրոջը համար զոհասեղան շինեց այն վայրին վրայ, որ հեռու չէր Բեթէլէն եւ հոն Աստուծոյ աղօթեց: Իսկ Բեթէլի մէջ վրան լաւեց:

Աբրամը իր ճամբան կը շարունակէ

Աբրամը շարունակեց իր ճամբան եւ դէպի հարաւ գնաց: Երկրի վրայ սով եղաւ, ու անոնք ստիպուեցան Եգիպտոս երթալ: Փառաւոնին իշխանութեան տակ Աբրամն ու Սարան մեծ դժուարութիւններ կրեցին, եւ օտարութեան մէջ մնալով հասկցան որ այդքան երկար ճամբայ եկած էին առանց Աստուծոյ օրհնութիւնը առնելու: Եւ անոնք որոշեցին վերադառնալ Քանանի երկ-

րին հարաւային կողմը, ուր Աստուած իրենց ըսած էր երթալ:

Աբրամ իր բաժինը կը ստանայ

Աբրամի ազգական Ղովտն ալ ոչխարներու, կովերու եւ ուղտերու մեծ հօտ ունէր: Հովիւները ամէն ճիգ կը թափէին որ լաւագոյն խոտը կերցնեն անասուններուն: Անոնք միշտ կը վիճաբանէին իրարու հետ արօտավայրերու ընտրութեան հարցով:

Այդ պատճառով, Եգիպտոսէն վերադառնալէ ետք, Աբրամը Ղովտին ըսաւ, որ ան իրեն համար բնակութեան մօր տեղ մը ընտրէ եւ այլ շրջան մը իր անասուններուն համար: Ղովտը ընտրեց Յորդանանի շրջանը, ուր մարգագետինները միշտ կ'ոռոգուէին Յորդանան գետին ջուրերով: Իսկ Աբրամը մնաց Քանանի մէջ: Աստուած հրամայեց Աբրամին. «Կեցած տեղէդ դէպի հիւսիս ու հարաւ, ու դէպի արեւելք ու ծով նայիր: Ինչքան որ աչքդ կը տեսնէ, այդ երկիրը յաւիտեան քեզի եւ քու սերունդներուդ պիտի տամ»:

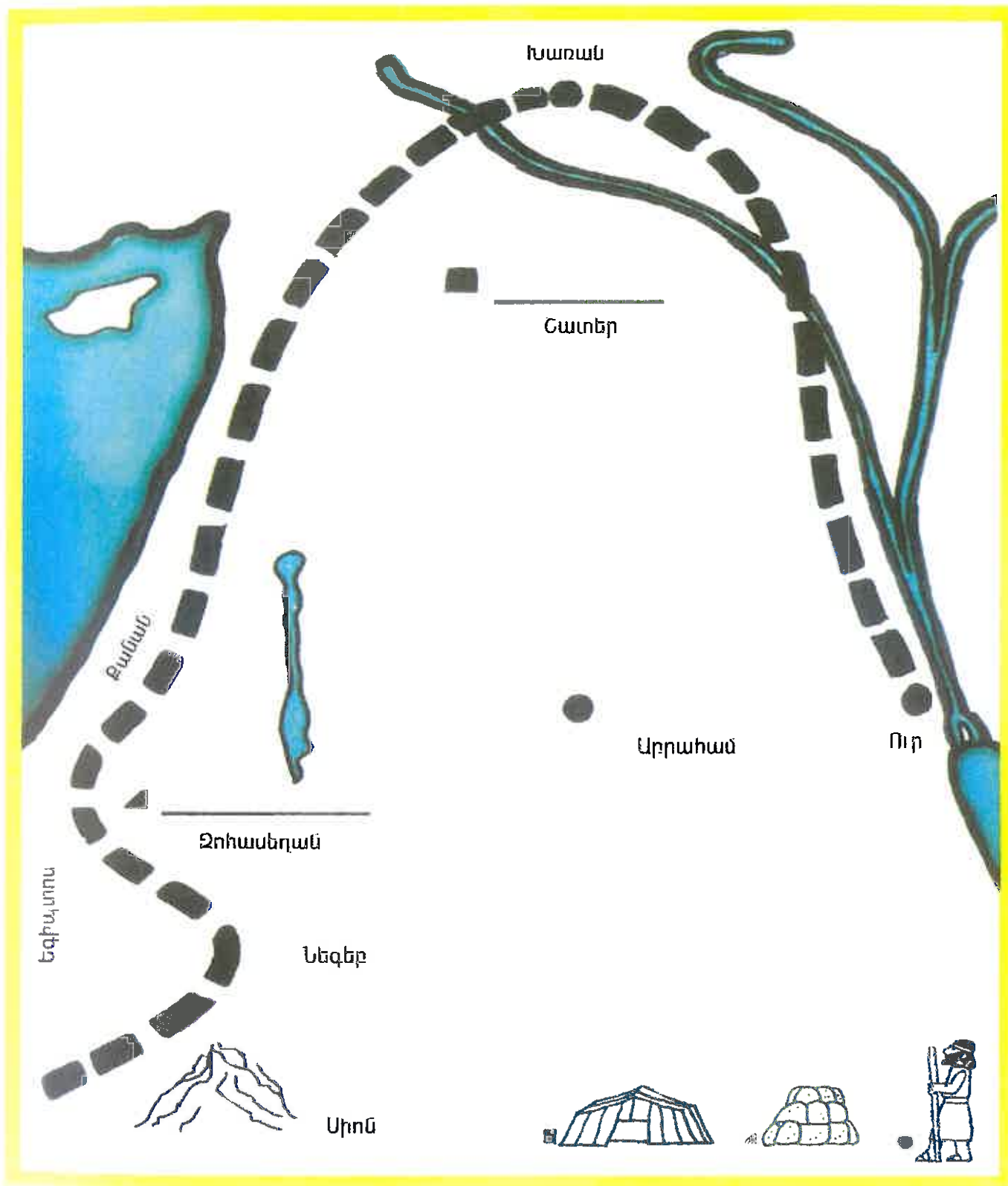
Աբրամը Քանանէն Քեբրոն գնաց եւ այնտեղ ապրեցաւ, ու հոն Մամբրէի կաղնիին մօտ Աստուծոյ համար զոհասեղան մը շինեց:

Խօսիմք կարդացուածին մասին

1. Ի՞նչ նմանութիւններ կը տեսնէք Նոյին եւ Աբրամին միջեւ:
2. Անոնց նման դուք ալ կրնայի՞ք ամբողջութեամբ Աստուծոյ վստահիլ:
3. Մանուկները ինչպէ՞ս կրնան գիտնալ թէ ի՞նչ է Աստուծոյ կամքը:
4. Արդեօք մենք Աստուծոյ կամքը կատարած կ'ըլլա՞նք երբ մեր ծնողներուն խօսքը մտիկ ընենք:
5. Առանց Աստուծոյ օրհնութեան կրնա՞նք ճամբայ ելլել:
6. Քանի մը օրինակ տուէք, ըսելով թէ ե՞րբ Աստուծոյ կամքին համաձայն գործած էք եւ երբ՝ ոչ:

Ճամբորդություն դեպի Աւետեաց երկիր

Պետք եղած տեղերը, վերը տրուած օրինակներուն հիման վրայ պատկերներ գծեցէք ու ներկեցէք զանոնք:



Աստուածածնի տուփին եւ գօտիին գտնուիլը

Հայ առաքելական եկեղեցին Սուրբ Մարիամ Աստուածածնին նուիրուած ութը տօներ ունի, որոնցմէ են ամոր տուփին ու գօտիին գտնուելուն տօները:

Տիրամօր նուիրուած տօներուն շարքին վերջին շրջանին աւելցած են ամոր պատկանած իրերուն յայտնաբերման կապուած տօները: Անոնցմէ մէկն է Ս. Կոյսի տուփին գտնուելու տօնը: Ըստ աւանդութեան, երկու յոյն իշխանագուն եղբայրներ Երուսաղէմ ուխտի երթալով կը լսեն, որ Գալիլիա անունով գիւղի մը մէջ գտնուող հրեայ կնոջ մը տունը հրաշքներ կը պատահին: Կը հետաքրքրուին ու տունը մտնելով փոքր տուփ մը կը տեսնեն, որ Ս. Աստուածածնին պատկանած էր: Երուսաղէմ դառնալով ճիշդ նոյն տուփէն շինել կու տան եւ ետ երթալով ու դարձեալ նոյն կնոջ տունը մտնելով, անգգաւաբար կը փոխեն տուփերը եւ իրականը առնելով իրենց հետ Կ. Պոլիս կը տանին: Բիւզանդացի Լեւոն կայսրին օրով (457-474) մեծ թափօրով ու պատիւներով այդ տուփը կը զետեղեն Կ. Պոլսոյ Ս. Աստուա-

ծածին եկեղեցւոյ մէջ: Հայ եկեղեցին այս տօնը կը կատարէ 18-րդ դարէն սկսեալ, երբ Սիմէոն Ա. Երեւանցի Կաթողիկոսը 1774-ին զայն արձանագրած է իր բարեփոխած տօնացոյցին մէջ: Տօնը կը կատարուի Հոգեգալստեան յաջորդող 5-րդ Կիրակի օրը, Յունիս 14-էն Յուլիս 18-ի միջեւ:

5-րդ դարու սկիզբը, Բիւզանդիոնի Արկատիոս կայսրին օրով (395-409) Երուսաղէմի մէջ գտնուած է Աստուածածնի գօտին, եւ հանդիսաւորապէս տեղափոխուած է Կ. Պոլիս ու դրուած Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, պաշտամունքի առարկայ դառնալով: Անկէ յետոյ, յոյները Օգոստոս 31-ին սկսած են կատարել Ս. Աստուածածնի գօտիին յայտնութեան տօնը: Հայ եկեղեցին մինչեւ 18-րդ դար այս տօնը չէ տօնած: Սիմէոն Ա. Երեւանցի Կաթողիկոսը 1774-ին հրատարակած Տօնացոյցին մէջ արձանագրած է զայն, որ եօթ օրուան շարժականութեամբ կը տօնուի Օգոստոս 26-էն Սեպտեմբեր 1-ի միջեւ հանդիպող Կիրակի օրը:

Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի (951-1003)

Հայ եկեղեցւոյ մեծագոյն սուրբերէն մէկուն՝ Գրիգոր Նարեկացիին մասին քիչ սակայն յստակ տեղեկութիւններ հասած են մեզի:

Ան խոսրով Անձեւացիին կրտսեր որդին էր: Կ'ենթադրուի որ ծնած է Վասպուրական աշխարհի Ռշտունեաց (կամ Անձեւացեաց) գաւառին Նարեկ գիւղին մէջ: Յիշատակարաններուն մէջ զինք կոչած են «Նարեկայ

վանքի վանական»: Ուսանած ու իբր կուսակրօն հոգեւորական դաստիարակուած է Նարեկայ վանքի դպրոցին մէջ, որուն վանահայրն էր իր մօր հօրեղբայրը՝ ուսուցչապետ Անանիա Նարեկացին: Ուսման տարիներուն եղած է ուշիմ աշակերտ, եւ սորված է ոչ միայն հայ մատենագրութիւնը, այլ նաեւ իւրացուցած է Սուրբ Գրիգըր եւ թարգմանական հարուստ գրականութիւնը: Ս. Գրիգոր Նարեկացին գրած է ներբողներ, զանօրէն ու տաղեր, կատարած է Երգ Երգոց գիրքի մեկնութիւնը, եւ այլն: Անոր ստեղծագործութիւններուն նկատմամբ հետաքրքրութիւնը անոր համար է՝ որ համամարդկային արժէք կը ներկայացնեն իրենց բացառիկ արուեստով: Իր լաւագոյն տաղերն ու մեղեդիները ու «Մատեան Ողբերգութեան» բանաստեղծութիւնը հայ միջնադարեան քնարերգութեան զարգացման նոր փուլը կը կազմեն, մարդու հոգե-իմացական զգացումներուն ներաշխարհը բանալով:

Գրիգոր Նարեկացիի ստեղծագործութեան գլուխգործոցն է «Մատեան Ողբերգութեան» պոէմը: Հայ անուանի բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեան հետեւեալը կը գրէ. «Ասիկա միայն հայու լեզու չէ գոր կը խօսի, ու պատմողը բերանը չէ՝. հրդեհուած սիրտն է որ կ'այրէ բռնկած երկիրը. տառապող հոգին է որ կը մռնչայ մինչեւ երկինք»: 95 գլուխներէ բաղկացած գործը ոտանաւորի ձեւով գրուած աղօթք է Աստուծոյ ուղղուած, «ի խորոց սրտի խօսք ընդ Աստուծոյ», անկեղծ ու անմիջական խոստովանանք է, աղաչանք ու աղերսանք է, ինչպէս նաեւ փառաբանութեան երգ, մաղթանք ու տենչանք: Այս աղօթագիրքը ինչքան հեղինակի անձին մասին, նոյնքան ալ համայն մարդկութեան փրկու-



թեան ճիգին մասին է, որ կը տառապի մեղքէն ու աշխարհի աղտոտութիւններէն: Քաւութիւնը եւ ինքնաքիւրեղացունը մարդը կ'առաջնորդեն առ Աստուած ու կարելի կը դարձնեն անքակտելիօրէն Ամոր միանալ, հասնիլ Ամոր լոյսին:

Միջնադարուն մեր ժողովուրդը «Մատեան Ողբերգութեան»ը կամ «Նարեկ»ը «կեանքի դեղ» նկատած է, որուն օգնութեամբ փորձեր է հոգին մաքրել, մեղքերէն ազատուիլ եւ կատարելութեան հասնիլ: Այս գիրքին վերագրուած է բուժիչ զօրութիւն, իսկ հեղինակը սրբադասուած է, միջնորդ-բարեխօս նկատուելով Աստուծոյ մօտ «մեղաւոր հոգիներու» փրկութեան համար: Ս. Գրիգոր Նարեկացիի անուան հետ կապուած քանի

մը աւանդութիւններ հասած են մեզի, որոնք Նարեկացիին շնորհքներուն ու սրբակեաց կեանքին մասին վկայութիւններ են: Իր կենդանութեան ժամանակ զինք հրեշտակ կը կոչէին:

Ահաւասիկ օրինակ մը Բ. Նարեկացիի Աստուածածնին նուիրուած տաղերէն.

ՄԵՂԵԴԻ ԾՆՆԴԵԱՆ

Աչքն ծով ի ծով ծիծաղախիտ

ծաւալանայր յառաւօտուն

երկու փայլակնաճեւ արեգական նման.

չողն ի ժամին իջեալ յառաւօտէ լոյս:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ (240-326)

Հայ եկեղեցին Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը սուրբ դասած է, իսկ Ընդհանրական եկեղեցին զայն դասած է մեծ սուրբերուն շարքին: Ան կոչուած է «Հայոց Սկզբի», «Երկրորդ Լուսաւորիչ Հայոց» (Թադէոս եւ Բարթողիմէոս առաքելներէն ետք), իսկ քրիստոնէութիւնը հայերու մօտ կը կոչուի «Լուսաւորչի լոյս հաւատք»:

Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայոց առաջին եպիսկոպոսապետն է 302 թուականէն ի վեր, եւ նկատուած է համաքրիստոնէական սուրբ, որուն տօնը կը տօնուի: Սուրբ Գրիգոր Պարթեւական տունէն էր: Երբ իր հայրը՝ Անակ

Պարթեւ, սպաննեց հայոց խոսքով թագաւորը, իշխաններու վրէժնորթութենէն փրկելու համար դայեակները մանուկը Կեսարիա փախցուցին: Հոն շուտով մկրտած են զինք Գրիգորիոս (յունարէնով արթուն, իսկող) անունով: Նոյն քաղաքին մէջ ան կ'ուսանի ու բարձրագոյն կրթութիւն կը ստանայ: Չափաքան դառնալէ ետք կ'ամուսնանայ կեսարացի Դաւիթին աղջկան՝ Մարիամի հետ: Երկու զաւակներ (Վրթանէս ու Արիստակէս, ապագայ հայոց կաթողիկոսներ՝ Արիստակէս Ա. Պարթեւ եւ Վրթանէս Ա. Պարթեւ) ունենալէ ետք, անոնք իրարմէ բաժնուած են: Գրիգորը մտած է արքունի ծառայութիւն, իսկ Մարիամը կրտսեր զաւակին հետ քաշուած է կուսանոց, աւագ որդին խնամատարին յանձնելով: Երբ Գրիգորը լսեց իր հօր կատարածը, խոսքով արքայի զաւակին՝ Տրդատ արքայի մօտ ծառայութեան մտաւ, առանց ըսելու թէ ո՞վ է ինք: 276-ին, երբ սլաւոնիկներու Վռամ թագաւորը կը գրաւէ Հայաստանը, Գրիգոր Պարթեւը Տրդատ Գ. Մեծին հետ կ'երթայ Հռոմէական Կայսրութիւն: 287-ին տիրանալով իր հօր գահին՝ Տրդատ Գ. Մեծը, իր յաղթանակին առիթով, Եկեղեաց գաւառի Երիզա աւանին մօտ՝ Անահիտի մեհեանին մէջ գոհութեան տօնախմբութիւն կը կազմակերպէ: Հայոց թագաւորը, քրիստոնէայ պալատականներուն, որոնց շարքին նաեւ Գրիգորին, կը հրամայէ մասնակցիլ պաշտամունքին եւ երկրպագել Անահիտ աստուածուհիի բազմին: Գրիգոր Պարթեւ կը մերժէ եւ Տրդատ թագաւոր չարչարանքներու կ'ենթարկէ զինք, յուսալով որ կը զղջայ ըրածին եւ կ'ուրանայ քրիստոնէութիւնը: Սակայն Աստուծոյ հաւատարիմ ծառան չ'ուրանար իր հաւատքը: Տրդատ Մեծի հրամանով զայն կը նետեն մահապարտներուն բանտը՝ խոր Վիրապ, որ թունաւոր օձերով լեցուն էր, եւ ուրկէ ոչ ոք կրցած էր ազատուիլ: Տրդատ Գ. Մեծը, Հռոմէացիներու Դիոկղետիանոս կայսեր օրինակին հետեւելով, հրովարտակով արգիլած էր մոր կրօնը եւ խստօրէն կը հալածէր քրիստոնէաները: Ամոր հրամանով Գրիգոր Պարթեւի բանտարկութեան վերջին տարին՝ 301 թուականին, Սուրբ Հռիփսիմեան եւ Գայանեան 37 կոյսերը նահատակուե-



ցան Կաղարշապատ քաղաքի մօտերը: Ս. Հռիփսիմեան կոյսերու նահատակութենէն ետք Տրդատ արքան կը պատժուի: Դիւահար թագաւորը վայրի խոզի նման կը դառնայ եւ եղէգնուտներու մէջ կը մտնէ: Պատիժէն զերծ մնացած իր քոյրը՝ Խոսրովիդուխտը տեսիլք մը կը տեսնէ, որ կը կրկնուի հինգ անգամ, ըստ որուն միայն Գրիգորը կրնար բուժել դիւահար թագաւորը: Խոսրովիդուխտի խնամակալ Օտա Ամատունին, Գրիգորը հանդիսաւոր շուքով Վիրապէն Կաղարշապատ կը բերէ: Ապա, արքային աղաչանքը տեսնելով, Աստուծոյ ստացած իր զօրութեամբ կը բժշկէ Տրդատ Մեծը եւ բոլոր դիւահար պալատականները: Տեսիլքին մէջ Սուրբ Գրիգորին կը յայտնուի կոյսերուն վկայարաններուն վայրը: Դարծի եկած արքան հրաման կու տայ որ բոլոր քրիստոնեաներուն դէմ հալածանքը դադրի եւ ժողովուրդը ազատօրէն պաշտէ Քրիստոսի սուրբ հաւատքը: Եւ այսպիսով, Տրդատ Գ. Մեծը 301 թուականին աշխարհի մէջ առաջին անգամ ըլլալով, քրիստոնէութիւնը Հայաստանի պետական կրօնը կը հռչակէ: 302 թուականի սկիզբը, 16 նախարարներու ընկերակցութեամբ եւ թագաւորական հրովարտակով, Գրիգորը Կեսարիա կը մեկնի, ուր Հայոց Հայրապետ կը ձեռնադրուի:

303-ի Յունուար 6-ի առաւօտուն, Ս. Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տօնին օրը, Արածանի գետի ափունքին մօտ, Նպատ լերան ստորոտին, Գրիգոր կը մկրտէ Տրդատ Գ. Մեծը ու անոր ամբողջ արքունի աւագանին: Նոյն տեղը, եօթ օրերու ընթացքին ան մկրտած է նաեւ արքունի զօրքը ու ժողովուրդը:

303-ի սկիզբը, արքան ու հայրապետը մայրաքաղաք՝ Կաղարշապատ կը վերադառնան, եւ Գրիգոր Լուսաւորիչ, իր տեսիլքին համաձայն, արքունի գահին մօտ, Միածնի իջած վայրին վրայ, հեթանոսական մեհեանին տեղը կը կառուցէ Էջմիածնի («Էջ Միածին») Տաճարը, ուր կը հաստատուի Հայոց առաքելական Աթոռը, իսկ Էջմիածին Տաճարը կը դառնայ հայոց առաջին եկեղեցին:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ քրիստոնէութիւն քարոզած է նաեւ Վրացիներուն ու Աղուաններուն, Հիւսիսային Կովկասի, Խաղտիքի, Միջագետքի ու Ատրպատականի մէջ:

Հայրապետական աշխատանքը յանձնելով Արիստակեսին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ իր կեանքի վերջին տարիներուն ճգնողական կեանք կ'ապրի, Դարանաղի Սեպուի լերան Մանիա կոչուած վայրին մէջ, ուր նաեւ կը վախճանի, նոյն քարայրին մէջ թաղուելով:

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի մասին բազմաթիւ երգեր ու շարականներ, ներբողներ ու տաղեր յօրինուած են, ինչպէս նաեւ աւանդութիւններ հիւսուած:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, իբրեւ համաքրիստոնեական սուրբ, կը տօնուի նաեւ ուղղափառ ու կաթօլիկ եկեղեցիներուն մէջ: Հայ եկեղեցւոյ մէջ Լուսաւորիչին նուիրուած տօներն են. Վիրապ մտնելը եւ չարչարանքները (Մեծ Պահքի վեցերորդ Կիրակին կանխող Շաբաթ օրը), Վիրապէն ելլելը (Հոգեգալստեան երկրորդ Կիրակին կանխող Շաբաթ օրը), իսկ Սուրբ Ծննդեան չորրորդ Կիրակին կամ Վարդավառի երրորդ Կիրակին կանխող Շաբաթ օրը կը տօնուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի որդիներուն ու թոռներուն տօնը:

Ահա Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի վիրապէն ելլելուն նուիրուած շարականն մաս մը.

Ով երջանիկ տէր սուրբ Գրիգոր, սրբութեանց պաշտօնեայ եւ առաջնորդ բանաւոր հօտի:

Ձքեզ ունիմք բարեխօս առ Յիսուս Միածինն եւ աղաչող վասն քո ուխտաւորացս:

Կանխեա խնդրեա զթողութիւն յանցանաց, ի քէն աշակերտելոցս:

...Էջմիածինն ի հօրէ եւ լոյս փառաց ընդ նման, ծայնք հնչեցին սանդարամետք անդնդոց:

Տեսեալ զլոյս մեծ հայրապետին Գրիգորի, պատմէր ցնծութեամբ հաւատացեալ արքային:

Եկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ. քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի:

Գոցեցէք ձեր աչքերը եւ մատով ցոյց տուէք էջին նկարները: Յետոյ նայեցէք թէ ո՞ր մէկ նկարը աւելի մօտիկ է ձեր մատին: Ըսէք թէ այդ կացութեան մէջ Աստուծոյ ի՞նչ կը խնդրէք:

Ի՞նչ աղօթք կ'ընէք երբ կը վախճանաք, երբ դպրոցին մէջ էք, երբ կը պառկիք քնանալու համար, երբ հիւանդ էք:

Քննարկումի հարցումներ.

Միշտ Աստուծոյ կը վստահի՞ք, ըստ ձեզի պէ՞տք է աղօթել Աստուծոյ երբ կը վախճանաք, երբ կը ճամբորդէք, երբ բժիշկին քով կ'երթաք:



Երբ կը վախճանաք



Երբ կը ճամբորդէք



Երբ դպրոցին մէջ կ'ուսանիք



Երբ կը պառկիք քնանալու համար



Երբ հիւանդ էք

«Աստուած օրհնէջ Սառան
եւ ան ծնաւ Բաաիակը»



Աստուած իր խոստումը կը կատարէ

*Այս դասը նպատակայարմար է փոքրիկներու դասա-
րանի համար, իսկ աւելի մեծերուն համար կարդացէք
Ծննդոց Գիրքի 17.1-8, 18.1-15, 21.1-7-ը:*

Աբրամն ու Սառան մինչեւ խոր ծերութիւն ապրեցան, բայց զաւակ չունեցան: Անոնք շատ կը փափաքէին զաւակներ ունենալ եւ միշտ Աստուծոյն կը խնդրէին որ-
պէսզի զաւակ մը պարգեւէ իրենց: Օր մը Աստուած Աբ-
րամը տուներն դուրս կանչեց հետեւեալը ըսելով անոր.
«Երկինք նայէ՛ ու աստղերը հաշուէ՛ եթէ կրնաս: Այդքան
պիտի բազմանայ քու սերունդդ»: Աբրամը ամբողջ
սրտով կը սիրէր զԱստուած եւ անվերապահօրէն կը
հաւատար անոր: Ատոր համար ան դարձաւ Աստուծոյ
ժողովուրդին հայրը, որմէ ծնաւ աշխարհի Փրկիչը՝ Յի-
սուս Զրիստոս:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՒՍՏՈՂ

Աստուած Աբրամին ըսաւ. «Ես եմ քու Աստուածդ, ինծի
հնազանդ եղի՛ր: Անարատ ու մաքուր եղի՛ր: Իմ ու քու
միջեւ ուխտ մը պիտի կնքեմ. անհաշիւ կերպով պիտի
բազմացնեմ քու սերունդդ... Այս է քեզի հետ կնքած
ուխտս. շատ ազգերու նախահայր պիտի դառնաս: Աս-
կէ յետոյ քու անունդ Աբրամ պիտի չըլլայ այլ՝ Աբրա-
համ պիտի կոչուիս...»:

Ապա Աստուած Աբրահամին ըսաւ, որ այնուհետեւ իր
կնոջ անունը ո՛չ թէ Սարա, այլ՝ Սառա պիտի ըլլայ:
Աստուած խոստացաւ անոր միջոցաւ Աբրահամին զա-
ւակ պարգեւել, եւ Աստուծոյ պատգամին համաձայն
Սառան ազգերու նախամայր պիտի դառնայ ու թագա-
ւորներ պիտի ծնէր:

Աբրահամը մինչեւ զետիւն խոնարհութիւն ըրաւ Աս-
տուծոյ առջեւ, սակայն զաւակ ծնելու մասին Աստուծոյ
ըսածները անհաւանական թուեցան իրեն: Ան մտա-
ծեց, որ ինք ինչպէ՞ս կրնայ զաւակ ունենալ երբ արդէն
100 տարեկան եղած է, իսկ իր կինը՝ 90 տարեկան:

Աստուած նաեւ ըսաւ անոր. «Գալ տարի, Սառան զա-
ւակ մը պիտի ծնի քեզի»:

Երեք օտարականներ կը հիւրընկալուին Աբրահամին կողմէ

Օր մը, ամրան տաքին, երբ Աբրահամը նստած էր կաղ-
նիի մը շուքին տակ, իր վրանի մուտքին մօտիկ, յան-
կարծ իր առջեւ տեսաւ երեք մարդիկ: Անոնց հազուստ-
ներէն Աբրահամ գիտցաւ որ օտարականներ են: Հին
սովորութեան համաձայն, Աբրահամը շուտով իր տու-
նը հրաւիրեց զանոնք: Ան ոտքի ելլելով խոնարհութիւն

ըրաւ անոնց առջեւ եւ հրաւիրեց որ ներս գան, ճաշ ու-
տեն ու ծառերու շուքին տակ հանգստանան: Ան իր
ծառաներուն պատուիրեց որ փոքրիկ գորգեր բերեն
հիւրերուն: Ծառաները մաքուր քուրով լուացին ու
մաքրեցին օտարականներուն ոտքերը: Հիւրասէր Աբ-
րահամը Սառայէն խնդրեց, որ ցորենի ճերմակ ալիւ-
րով հացեր թխէ: Ապա հորթի միսով կերակուր պատ-
րաստեցին, իսկ հորթը Աբրահամ ինք ընտրած էր: Ան
կը զգար, որ այս օտարականները Աստուծոյ կողմէ
ղրկուած են, եւ ի՛նք կը սպասարկէր անոնց:

ԼՈՒԻՍՏԱՅԻՆ

Հիւրերէն մէկը Աբրահամին հարցուց. «Ո՞ր է կինդ՝ Սա-
ռան»: Աբրահամը պատասխանեց, որ Սառան վրանին
մէջ է: Ապա, հիւրը ըսաւ որ գալ տարի այս ատեն ա-
նոնք արու զաւակ մը պիտի ունենան:

Աբրահամը անակնկալի եկած էր: Ան հասկցաւ, որ
Ի՛նք, Տէր Աստուածն է իր հիւրը, եւ թէ ինք կը խօսի
ամենակարող եւ ամենասուրբ Աստուծոյ հետ: Սառան
ալ լսեց այս խօսքերը: Ան իր մտքին մէջ ծիծաղեցաւ եւ
զարմացաւ, որ ինչպէ՞ս ծեր կին մը կրնայ զաւակ ունե-
նալ: Իսկ հիւրը հարցուց Աբրահամին, թէ ինչո՞ւ Սա-
ռան իր մտքին մէջ ծիծաղեցաւ եւ արդեօ՞ք Աստուծոյ
համար անկարելի բան կայ: Ան նաեւ ըսաւ, որ ինք
որոշուած ժամանակին պիտի գայ, եւ Սառան զաւակ
պիտի ունենայ: Ապա ոտքի ելան մարդիկը եւ շարու-
նակեցին իրենց ճամբան: Սառան վրանին մէջ պահ-
ուրտեցաւ, իսկ Աբրահամը հիւրերը ճամբու դնելու
գնաց: Այն ատեն Աբրահամն ու Սառան հասկցան, որ
Աստուած այցելութիւն տուած էր իրենց, եւ թէ Աստ-
ուած լսած էր իրենց աղօթքները, ու իրենք շուտով
արու զաւակ մը պիտի ունենան:

ԻՍԱԿԱԿԵ ԾՆԱԻ

Աստուած օրինեց Սառան, եւ ան որդի մը ծնաւ: Սառան
յիշեց, թէ ինչպէս կը ծիծաղէր՝ չհաւատալով, որ ինք
զաւակ պիտի ունենայ. իր զաւակին անունը դրաւ
Իսահակ, որ կը նշանակէ «Իմ ծիծաղս»:

ԽՍՈՒՄԸ ԿԱՐԴԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

- Աստուած ի՛նչ խոստացաւ Աբրահամին: Աբրահամն
ու Սառան ինչո՞ւ չէին հաւատար այդ խոստումին:
- Բնաւ պատահա՞ծ է որ երկար սպասած ըլլաք
տրուած խոստումի մը:
- Ձեր տուած խոստումները կը կատարէ՞ք:

Սաղմոսէն կարդա՛ 114. 1-2

Աւելուիս

Հաճեցի է ինծի, որ Տէրը իմ աղօթքիս ձայնը լսեց:

Ինչ ականջը մօտեցուց ինծի, ու ես իմ կեանքիս ընթացքին իրեն դիմեցի:

Զիս մահուան երկունքը պապեց

և դժոխքի վիշտերը պիս բռնեցին:

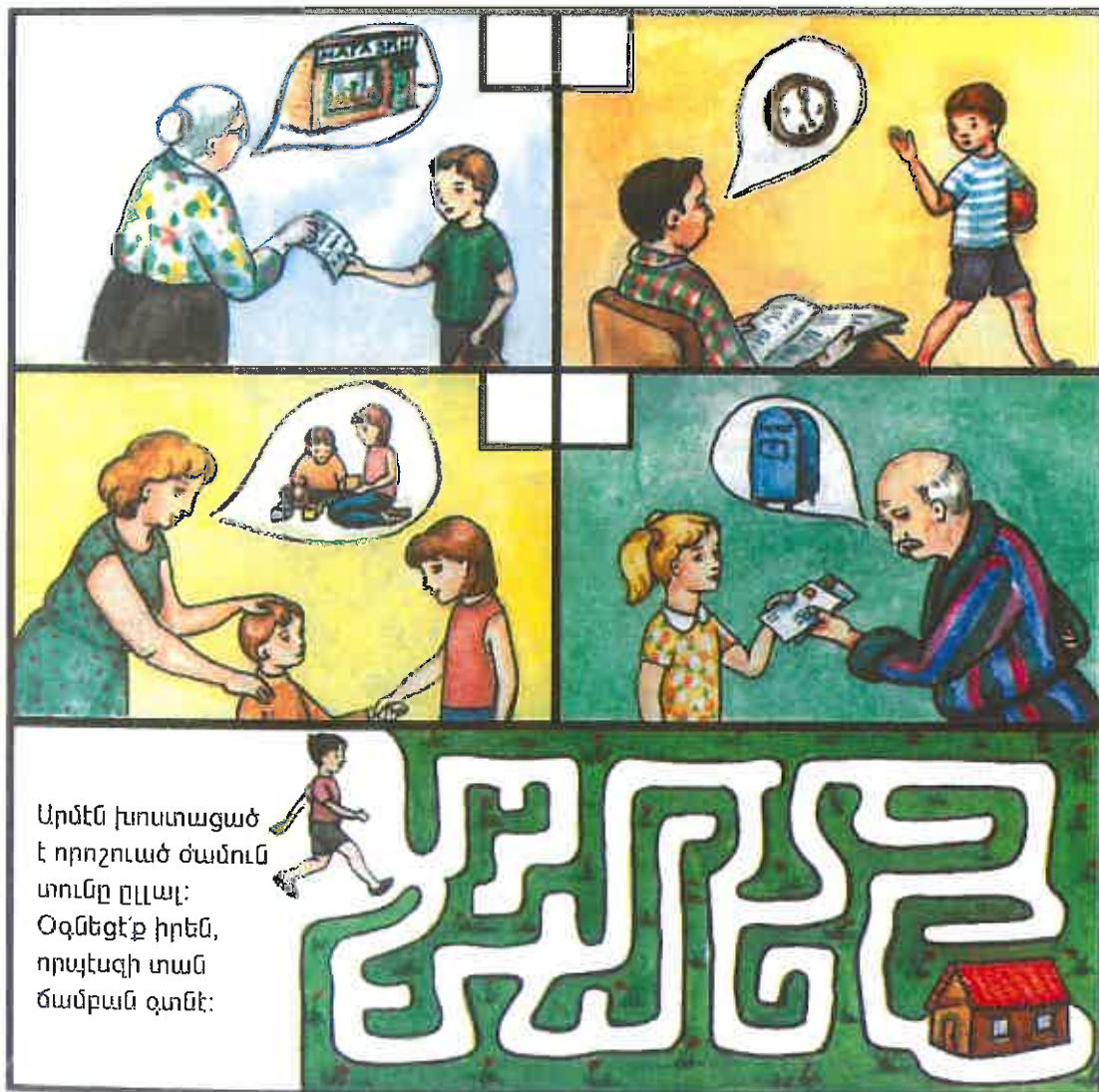
Նեղութեան ու անձկութեան մէջ եղայ

և Տիրոջ անունը կանչեցի ըսելով՝

Ով Տէր, փրկէ՛ պիս:

Աստուած միշտ կը կատարէ ինչ որ խոստանայ, միայն թէ պէտք է դիմել անոր, աղօթել, որպէսզի օգնէ:
Ես ալ պէտք է իմ խոստումներս կատարեմ:

Աստուած կ'ուզէ, որ մենք կատարենք մեր խոստումները եւ սորվինք մեր խոստումներուն տէրը ըլլալ:
Կը կատարե՞ք ձեր տուած խոստումները:
Նկարներուն նայեցէ՛ք եւ նշեցէ՛ք անոնք որոնք սովորաբար կը կատարէք:



ԹՈՐՈՍ ՌՈՍԼԻՆ

Թորոս Ռոսլինը 13-րդ դարու կեսին ապրած մանրանկարիչ ու գրող է, եւ Կիլիկեան մանրանկարչական դպրոցի կարեւորագոյն դէմքերէն մէկը: Ապրած եւ ստեղծագործած է Զոռմկլայի մէջ (Կիլիկիա), եղած է այդ դպրոցի առաջնակարգ մանրանկարիչներէն: Ան աշակերտած է Զոռմկլայի նշանաւոր մանրանկարիչներէն Կիրակոսին ու Յովհաննէսին: Մեզի հասած են Թորոս Ռոսլինի ստորագրած ձեռագիր մատենաներէն եօթը հատ: Դարձեալ իրեն կը վերագրուին երեք այլ ձեռագիրներու մանրանկարները: Տպագրութեան գիւտէն առաջ գիրքերը կ'ընդօրինակուէին ձեռագիր եւ կը զարդարուէին մանրանկարներով՝ Սուրբ Գիրքի բովանդակութեան համաձայն: Հայոց Հեթում Ա. եւ Լեւոն Գ. թագաւորները, Կոստանդին Ա. Բարձրբերդի Կաթողիկոսը եւ Կիլիկիոյ հոգեւոր եւ աշխարհական դասի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ հովանաւորած են Թորոս Ռոսլինի աշխատանքը եւ ձեռագիրներ գրել ու նկարել պատուիրած անոր: Աւետարանական դրուագները պատկերացնելու պարագային, Ռոսլինը ընդհանրապէս հետեւած է հայկական արուեստին մէջ ընդունուած պատկերագրութեան ոճին ու աւանդութեան: Ծանօթ եղած է նաեւ ուրիշ երկիրներու եւ ժողովուրդներու, ու յատկապէս դրացի խաչակիր պետութիւններու մատենաներուն: Գլխաւորաբար հիմնուելով հայկական ու քիզանդական պատկերագրութեան վրայ, ան իր պատկերագրողուններուն մէջ նորութիւն-



ներ բերած է, ստեղծագործական միտք դնելով անոնց մէջ: Ան ոչ միայն զարդարած է Աւետարանի այս կամ այն դրուագը՝ հետեւելով ընկալուած աւանդութեան, ոչ միայն թափանցեր է Աւետարանի տուեալ հատուածի իմաստին խորքը, այլ նաեւ շատ մը տեղեր զուգահեռներ գծած է նիւթին շին Կտակարանեան բնագիրներուն հետ, խորունկ միտք արտայայտելով, ու ինքնատիպ գեղանկարչական մեկնութիւններ ստեղծելով: Թորոս Ռոսլին Քրիստոսը գծած է իբրեւ ապրող անձ՝ շրջապատուած չար ու բարի մարդոցմով: Անոր արուեստին մէջ յատկանշականը այն է, որ ան բնականութիւն չունի: Իր մանրանկարներուն մէջ յատուկ տեղ կը գրաւեն արքայազուն Լեւոնի (ապագայ Լեւոն Գ.) երկու դիմանկարները: Ռոսլինի գեղանկարչութիւնը իւրայատուկ է իր գեղարուեստի կատարելութեամբ: Հիմնական գոյներն են՝ կապոյտը ոսկիի հետ, որ կ'ամբողջանայ մութ մանիշակագոյնով, թաւիշէ կանաչով, ինչպէս նաեւ ջերմակ ու սեւ գիծերով եւ կարմիրի նրբաճաշակ գունաւորումով: Անոր արուեստը ընդհանրապէս լուսաւոր հանդիսաւորութիւն մը ունի, ուր խաղաղ ու զուսպ ուրախութեան հետ կայ թեթեւ ու մեղմ տխրութիւն: Գեղարուեստական մտածողութեան ազատութիւնը եւ պատկերագրութեան կատարելութիւնը Թորոս Ռոսլինի գեղանկարչութիւնը կը դասեն միջնադարեան քրիստոնէական արուեստի առաջնակարգ եւ բարձրագոյն նուաճումներու շարքին: Անոր արուեստը մեծ ազդեցութիւն ունեցած է հայերէն գիրքերու գեղանկարչութեան հետագայ զարգացումներուն վրայ:

ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ

Ներսես Շնորհալիւն կամ Ներսես Դ. Կլայեցիին Կաթողիկոս եղած է 1166 թուականին եւ հայ եկեղեցւոյ մէջ տօնուող սուրբերէն մէկն է: Ան յաջորդած է իր մեծ եղբոր՝ Գրիգոր Գ. Պաիւտաբնիին: Ան Գրիգոր Սագիստրոս Պաիւտաբնիի ծոռն է, իշխան Ապիրատ Պաիւտաբնիի որդին եւ Գրիգոր Բ. Վկայասէր կաթողիկոսի քրոջ թոռնիկը: Գրիգոր Բ. Վկայասէրի, եւ ապա Բարսեղ Ա. Անեցի կաթողիկոսներու խնամքին տակ մեծցած է: Դաստիարակուած է Քեսունի մօտ գտնուող

Շուղրի Կարմիր Վանքի դպրոցին մէջ, աշակերտելով Ստեփանոս Մանուկ եպիսկոպոսին: 16 տարեկանին կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուած է եւ կոչուած Ներսես: 1116-էն սկսեալ ապրած ու ստեղծագործած է Տլուք գաւառի Ծովք դղեակին մէջ, իսկ 1150-էն՝ Զոռնկլայի մէջ: Ներսես Շնորհալիւն եւ Գրիգոր Գ. Պաիւտաբնիին մտադրած են հայրապետական Աթոռը փոխադրել Անի, եւ հոն վերականգնել հայկական իշխանութիւնը: Սակայն Զայաստանի քաղաքական ծանր պայմանները չեն թոյլատրած որ այդ ծրագիրը իրագործուի եւ երկու եղբայրները հայրապետական Աթոռը Ծովքէն փոխադրած են Զոռնկլայ, ուր Շնորհալի հովուական-եկեղեցական, մշակութային, մատենագրական եւ վարդապետական բեղուն գործունէութիւն ծաւալած է: Իր կաթողիկոսութեան տարիներուն ան սերտ կապեր պահած է Զայաստանի բոլոր մշակաւոր վանքերուն հետ: Սուրբ Ներսես միջեկեղեցական հռչակ ու համբաւ ունեցած է իր բացառիկ գիտութեան, աստուածաբանական հմտութեան, առաքինազարդ ու սրբակեաց նկարագրին պատճառաւ:

Յոյները, ասորիները եւ հռոմէացիները զինք նմանցուցած են 3-5 դարերու եկեղեցւոյ մեծ հայրերուն, անոր համբաւը տարածուած է բոլոր քրիստոնեայ ազգերուն մէջ: Զայ եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ Գրիգոր Ա. Լուսաւորիչէն, Սահակ Ա. Պարթեւէն, Մեսրոպ Մաշտոցէն եւ Գրիգոր Նարեկացիէն յետոյ ոչ ոք այնքան յարգուած ու սէր վայելած է իր ժամանակակիցներէն ու հետագայ սերունդներու կողմէ, որքան Շնորհալիւն, իբրեւ սուրբ հայրապետ ու մատենագիր: Ան նոյնիսկ իր կենդանութեան օրով յարգուած է, իսկ իր գերեզմանը ուխտատեղի դարձած: Անոր մահը սուգի մատնած է ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհը:



Բացի «Շնորհալի» տիտղոսէն, որ ծանօթ պատուանուն էր Կիլիկիոյ մէջ, ինչպէս «Քերթոլ» տիտղոսը Սիւնիքի մէջ, Զայոց Կաթողիկոսը յարգուած է «Երկրորդ Լուսաւորիչ Զայոց», «Եռամեծ վարդապետ», «Երանաշնորհ Սուրբ», «Աղօթք հայ եկեղեցւոյ ու հայ հոգիի», «Տիեզերալոյս վարդապետ», «Զրեշտականման» եւ այլ կոչումներով:

Ներսես Շնորհալիւն ամենէն բազմարդիւն ու բազմավաստակ հայ մատենագիրներէն մէկն է: Անոր մատենագրական ժառանգութիւնը գրեթէ ամբողջութեամբ հասած է մեզի: Գործերուն մէկ մասը տպագրուած են, թարգմանուած են տասնեակ մը լեզուներու եւ բազմաթիւ անգամներ վերահրատարակուած: Անոր բանաստեղծութիւններն ու պոէմները, նամակներն ու քարոզները, աղօթքներն ու շարականները հայոց «արծաթէ դարու» եւ Կիլիկիոյ պատմութեան առաջին շրջանի հոգեւոր-մշակութային արժեքներէն կը համարուին:

Ներսես Շնորհալիի մատենագրական վաստակը ընդհանրապէս կը բաժնուի երկու մասերու՝ արծակ եւ յանգաւոր: Արծակ գործերէն են՝ «Ատենաբանութիւն», «Թուղթ Ընդհանրական»ը, «Առ Մանուէլ Թագաւոր Զոռնոյց», եւայլն: Չափածոյ ստեղծագործութիւններ

Ներսես Շնորհալիի մատենագրական վաստակը ընդհանրապէս կը բաժնուի երկու մասերու՝ արծակ եւ յանգաւոր: Արծակ գործերէն են՝ «Ատենաբանութիւն», «Թուղթ Ընդհանրական»ը, «Առ Մանուէլ Թագաւոր Զոռնոյց», եւայլն: Չափածոյ ստեղծագործութիւններ

րեն են՝ «Վիպասանութիւն»ը, «Ողբ Եդեսիոյ»ն, «Բան Զաւատոյ»ն, «Յիսուս Որդի»ն, «Յաւատով Խոստովանիմ»ը, եւայլն:

Շնորհալին որպէս երաժիշտ եւ շարականագիր եւս մեզի թողած է երաժշտական հսկայ ժառանգութիւն՝ Տէրունական, պահոց օրերու, սուրբերու նուիրուած, վարքագրական, ազգային-հայրենասիրական բովանդակութեամբ բազմաթիւ շարականներ, տաղեր, գանձեր եւ մեղեդիներ: Դարեր շարունակ մեծ ժողովրդականութիւն վայելած են «Առաւօտ Լուսոյ»ն, «Յիշեսցուք»ը, «Զարթիք»ը, «Աշխարհ Ամենայն»ը, «Լոյս Արարիչ Լուսոյ»ն եւ այլ հոգեւոր երգեր ու շարականներ: Շնորհալին կը վերագրուի նաեւ հանելուկ զրելու սովորութիւնը, իբրեւ գրական սեռ մը: Զայ եկեղեցին Սուրբ Ներսէս Շնորհալիի յիշատակը կը տօնէ Խաչվերացի հիմնադրող Կիրակին կանխող Շաբաթ օրը՝ «Սրբոց Թարգմանչաց Վարդապետաց» հետ:

Ահա հատուած մը Շնորհալիի մեծ ժողովրդականութիւն վայելող «Առաւօտ Լուսոյ» հոգեւոր երգէն.

*Առաւօտ լուսոյ,
Արեգակն արդար,
Առ ի լոյս ծագեա:
Բղխումն ի հօրէ,*

*Բղխեա ի հոգւոյս,
Բան քեզ ի հաճոյս:*

*Գանձդ ողորմութեան,
Գանձիդ ծածկելոյ
Գտող զիս արա:*

*...Սէր անուն Յիսուս,
Սիրով քո ճմլեա
Սիրտ իմ քարեղէն:*

Ահա օրինակ մըն ալ հանելուկներէն.

*Ի ծովէ նա վերասցի,
Եւ ամփոփեալ իբր ի տըկի՝
Քաղցրիկ ցօղէ յոր տեղի պիտի,
Երբ Աստուծոյ կամքն աճի:
(Անձրեւ)*

*Զարմանք ասեմ քեզ սիրելի.
Կին մը ծնաւ գոռուդ որդի,
Տղայն ունի ալիք ծերի,
Երբ ծերանայ դառնայ աւելի:
(Ուազուշ)*

ԿԱՐԴԱ Սաղմոս 1. 1-2



*Մո քեզ տէր, համբարձի պանծն իմ. Մաքրուած իմ, ի քեզ յուսացայ,
մի ամաչեսից, եւ մի ծիծաղեսիցն պիտեա թշնամիք իմ:*

*Դէպի քեպի տէ՛ր, բարձրացուցի հոգիս: Մաքրուած իմ, վրադ դի իմ յոյսս,
ամօթով չմնամ եւ թշնամիներս չծիծաղին իմ վրաս:*



ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ միջավայրին մէջ

Սէր եւ իրար հասկացողութիւն

Ինչպէ՞ս կ'արտայայտենք մեր սէրը հանդէպ մեր ծնողներուն, եղբօր կամ քրոջ նկատմամբ: Դուք ինչպիսի՞ զգացումներ կ'ունենաք, երբ մէկը ձեզ սիրէ: Իսկ ի՞նչ կը զգաք երբ դուք ուրիշը սիրէք: Ինչպէ՞ս կ'արտայայ-

տուի մարդոց փոխադարձ սէրը իրարու նկատմամբ: Սուրբ Ներսէս Շնորհալին Աստուծոյ ընծայումի, սիրոյ, հայրական հոգածութեան կենդանի օրինակ էր: Դուք կրնա՞ք ըսել որ ան ինչպէ՞ս կ'արտայայտէր այդ բոլորը իր կեանքին մէջ:

«Բասահակը կնուրթեան
առաւ Ռեբեկան եւ ան
սիրեց իր կինը»



Իսահակին համար հարսնցու մը

Աշակերտներուն կարդացէ՛ք Ծմնդոց Գիրքի 24.1-64-ը:

Աբրահամ որոշեց Իսահակը ամուսնացնել

Աբրահամը շատ ծերացած էր, ու արդէն 100 տարեկանը անցած էր: Որդին՝ Իսահակը, հօրը նման բարի էր ու ազնուաբարոյ: Աբրահամը տեսաւ, որ Իսահակին ամուսնանալու եւ առանձին ընտանիք կազմելու ժամանակը հասած է: Այդ դարերուն, զաւակին համար հարսնցու ընտրելու իրաւունքը փեսային հօրը կը պատկանէր, ուստի Աբրահամ սկսաւ իր որդիին համար հարսնցու մը փնտռել: Ան կը մտաւ հոգուէր, որ Իսահակը յամուսնացնելու քանամացիներէն մէկուն աղջիկը չառնէ, որովհետեւ անոնք սուտ աստուածներ կը պաշտէին, ու այդ քանամացի աղջիկներն ալ շատ պարկեշտ չէին: Եւ Աբրահամ որոշեց որ Իսահակին համար ամենէն յարմար հարսնցուն, հեռաւոր երկրի մէջ ապրող իր մէկ ազգականուհին է, այն երկիրը՝ ուր անցեալին ապրած էր: Այդ երկիրը հեռու էր, եւ Աբրահամը արդէն ծերացած էր ու չէր կրնար նման ճամբորդութիւն կատարել:

Հաւատարիմ ծառան

Աբրահամը ծեր ու հաւատարիմ ու վստահելի ծառայ մը ունէր, որ իր ամբողջ հարստութեան վերակացուն էր: Ան կանչեց իր ծառան եւ ըսաւ, որ իր որդիին՝ Իսահակին համար հարսնցու մը գտնելու ժամանակն է ու անոր պատուիրեց երթալ իր (Աբրահամի) հայրենիքը եւ լաւագոյն հարսնցուն ընտրել Իսահակին համար: Ծառան գիտէր թէ ինչ դժուար ու պատասխանատու գործ յանձնարարուած էր իրեն տիրոջ կողմէ: «Թերեւս կ'իմրէ չուզէ ինձի հետ այս երկիրը գալ», ըսաւ ծառան: Աբրահամը վստահեցուց իր ծառային, թէ Աստուած իր հրեշտակը կը դրկէ, եւ որ կ'օրհնէ իր ճամբան յաջողութեամբ: Եւ այն ատեն ծառան երդում տուաւ որ խոնարհ հոգիով պիտի կատարէ ինչ որ իր տիրոջ փափաքն է:

Եղիազարին ճամբորդութիւնը

Ծառան տասը ուղտ առաւ, եւ միւս ծառաները անոնց վրայ բեռնցուցին ուտելիք ու ջուր, ինչպէս նաեւ ապագայ հարսնցունին ու Աբրահամի ազգականներուն համար նուէրներ, ու ան ճամբայ ինկաւ: Ծառան օրերով ճամբորդեց, մինչեւ որ Միջագետք հասաւ, ուր Աբրահամի հարազատները կ'ապրէին: Ծամբուն յոգնութենէն սպառած՝ ան իր կարաւանով կանգ առաւ հանգըստանալու համար քաղաքի դարպասներուն առջեւ, ջրհորին դիմաց: Երիտասարդ կիներ ջրհորին կը մօտենային եւ ջուր լեցնելով տուն կը տանէին: Բոլոր աղջիկներն ալ այնքան գեղեցիկ էին, որ ծառան շուարած էր թէ անոնցմէ ո՞ր մէկը ընտրէ Իսահակին համար: Եւ սկսաւ Աստուծոյ աղօթել ու խնդրել, որ ան իր տիրոջ՝ Աբրահամին գթայ եւ ցոյց տայ թէ ո՞ր մէկը պէտք է ըլլայ Իսահակի հարսնցուն: Եւ որոշեց, որ անոնցմէ ջուր պիտի խնդրէ խմելու համար, եւ ան որ նաեւ իր ուղ-

տերուն ջուր տայ, այդ աղջիկը պիտի ըլլայ Իսահակի հարսնցուն:

Աստուած հարսնցու կը դրկէ

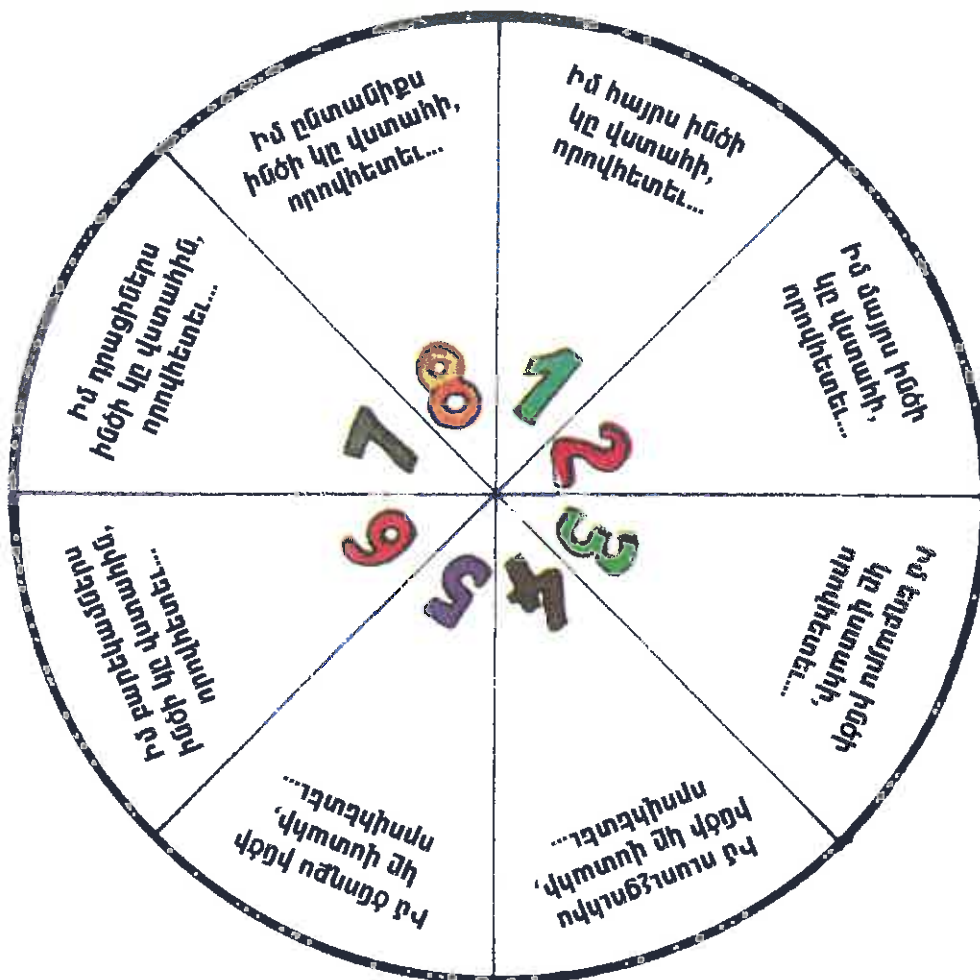
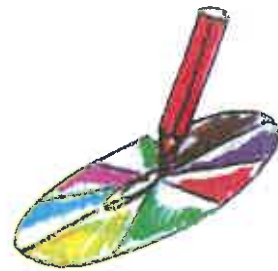
Ծառան աղօթած պահուն, երիտասարդ գեղեցիկ աղջիկ մը կուծը ուսին, ջրհորին մօտեցաւ եւ սկսաւ ջուր քաշել: Ծառան խնդրեց որ ջուր տայ իրեն: Ան շատ յարգամքով կուծը տուաւ ծառային եւ սիրալիր կերպով ըսաւ. «Խմէ՛, տէր իմ: Ես քու ուղտերուդ ալ ջուր կու տամ, մինչեւ յագեցնան»: Աղջիկը նաեւ ուղտերուն ջուր խմցուց: Յետոյ ծառան հարցուց թէ ովքե՞ր են իր ծնողները: Աղջիկը պատասխանեց ըսելով, որ ինք Նաքորի եւ Մեղքայի որդի Բաթուէլի աղջիկն է: Այս լսելով ծառան ուրախացաւ ու ոսկիէ օղեր, երկու գեղեցիկ ապարանջաններ նուիրեց անոր, ու խնդրեց որ իրեն համար գիշերը մնալու տեղ տան իր հօր տան մէջ: Աղջիկը, որուն անունը Ռեբեկա էր, շուտով տուն գնաց իր ծնողներուն լուր տալու: Ռեբեկային եղբայրը՝ Լաբան, շուտով դուրս ելաւ յարգելի հիւրը դիմաւորելու համար: Ծառան տուն հրաւիրեցին եւ սկսան հոգ տանիլ անոր ուղտերուն: Սպասաւորները շուտով սկսան ծառային ու անոր հետ եկողներուն ոտքերը լուալ եւ հրաւիրեցին նստիլ սեղանին շուրջ: Սակայն, ան ուտելու չէր սկսեր՝ որովհետեւ ըսելիք կարելոր բան մը ունէր: Ան Ռեբեկայի ծնողներուն ու եղբօրը ըսաւ, որ Աբրահամի յանձնարարութեամբ եկած է հարսնցու ընտրելու, եւ Աստուած իր աղօթքները լսելով, մատնանշած է իրենց աղջիկը: Աղջկան ծնողները պատասխանեցին, որ եթէ Աստուծոյ միջամտութիւնը կայ այս բոլորին մէջ, իրենք չեն կրնար հակառակիլ: Եւ համաձայնեցան, որ ծառան առնէ Ռեբեկան ու իբր հարս տանի իր տիրոջ տունը: Ապա, ծառան փառք տուաւ Աստուծոյ, ու նուէրներ բաժնեց Ռեբեկային ու անոր հարազատներուն: Անկէ ետք մեծ խնճոյք մը սարքեցին: Յաջորդ օր ծնողները կանչեցին Ռեբեկան ու անոր հարցուցին, թէ կ'ուզե՞ս երթալ ու Իսահակի կ'իմր դառնալ եւ անոնց ծառային հետ ճամբորդել: Աղջիկը համաձայն գտնուեցաւ: Ծնողները օրհնեցին զինք եւ երջանկութիւն մաղթեցին անոր: Յաջորդ օր, հրաժեշտ առնելով, ծառան ու Ռեբեկան վերադարձի ճամբան բռնեցին:

Երկար սպասուած հանդիպումը

Երեկոյ ըլլալուն պէս Իսահակը դուրս ելաւ վրանէն, դէպի դաշտ գնաց ու յանկարծ հորիզոնին վրայ ուղտերու կարաւան մը նշմարեց: Ուղտերէն մէկուն վրայ Ռեբեկան նստած էր: Ան երբ տեսաւ Իսահակը, ուղտէն իջաւ եւ ծառային հարցուց. «Ո՞վ է այս մարդը»: Ծառան պատասխանեց թէ իր տէրն է: Այս լսելով Ռեբեկան կարմրեցաւ ու շուտով երեսը քօղով ծածկեց երբ Իսահակին կը մօտենար: Ծառան պատմեց այն բոլորը ինչ որ պատահած էր աղջկան հօր հայրենիքին մէջ: Իսահակը Ռեբեկայի ձեռքէն բռնեց ու Աբրահամին քով տալաւ: Ան օրհնեց երիտասարդներուն ամուսնութիւնը: Իսահակը եւ Ռեբեկան շատ սիրեցին զիրար եւ շատ երջանիկ եղան:

«Ինձի կը վստահին» խաղը

Այս խաղը խաղալու համար կլոր շրջանակ մը պետք է, որ այս էջին վրայ գծուած է, պետք է նաեւ սուր մատիտ մը եւ թուղթեր բռնող ունեւի մը: Կլոր թուղթին ճիշդ մէջտեղը դրէք ունեւին, եւ մատիտին սուր կէտը անոր վրայ՝ թուղթին մէջ մտած, որպէսզի ունեւին ազատ կերպով դառնայ մատիտի սուր մասին շուրջը: Իւրաքանչիւր խաղցող կարգով պիտի դարձնէ ունեւին եւ կ'ընտրէ այն անձը, որ պիտի շարունակէ այն բաժնին նախադասութիւնը՝ որուն վրայ կը կենայ ունեւին ուղղութիւնը: Պատասխանողը բոլորին պիտի ըսէ, թէ ինչո՞ւ իրեն կը վստահի այն անձը, որուն անունը դրուած է տուեալ բաժնին մէջ: Փոքրիկներուն օգնեցէք որ հասկնան «վստահութիւն» բառին իմաստը: Բացատրեցէք. «Մէկու մը վստահիլ՝ կը նշանակէ հաւատալ անձի մը, որ իր խոստումը կը կատարէ ու չի՛ խաբէր»:



Աղօթքը խօսակցութիւն է Աստուծոյ հետ



Աղօթքը զրոյց մըն է Աստուծոյ հետ: Աստուած անտեսանելի է, եւ մենք չենք կրնար զԱյն տեսնել բայց Ան միշտ կը տեսնէ ու կը լսէ մեզ ամէն տեղ: Այդ պատճառաւ մենք ամէն տեղ կրնանք Աստուծոյ աղօթել:

- Եկեղեցւոյ մէջ՝ ուրիշ մարդոց հետ երգեցողութիւն կատարելով, կամ սրբապատկերներուն առջեւ խաչակնքելով ու մոմ վառելով:
- Տան մէջ՝ առտու եւ իրիկուն, ճաշ ուտելէ առաջ ու վերջ:
- Մեր բոլոր կարիքներուն համար կրնանք դիմել Աստուծոյ:
- Ամէն տեղ եւ ամէն վայրկեան մենք կրնանք Ամենասուրբ Աստուածամօր եւ սուրբերուն բարեխօսութեան դիմել, անոնց միջնորդութիւնը խնդրելով: Շնորհակալութիւն կրնանք յայտնել Աստուծոյ մեր նկատմամբ ունեցած գթասրտութեան համար:

Մեր Տէր Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի սրբապատկերները, Ամենասուրբ Տիրամօր, իրենշտակներուն եւ սուրբերուն պատկերները միշտ մեզի կը յիշեցնեն Աստուծոյ ու անոր մեզի հանդէպ ունեցած ողորմածութեան մասին: Աստուած կ'ուզէ որ մենք ալ իրեն նման ապրինք:

Կարճ հատուած մը՝ Գրիգոր Նարեկացիի «Մատենա Ողբերգութեան» աղօթագիրքէն:

*Սրտի խորքերէն խօսք Աստուծոյ հետ
Աստուած եւ Տէր, կենանք եւ արարիչ,
Ողորմած, զթած, լոյս երկայնամիտ,
Անոխակալ, մարդասէր, ամենագութ,
Պարգեւատու, փրկիչ,
Օրհնեալ, գովեալ եւ բարեբանեալ:
Ամուր պահարան, վստահելի պատսպարան,
Բարութիւն՝ առանց նենգութեան,
Ճառագայթ՝ առանց խաւարի,
Քաւիչ մեղքերու, բռնող վէրքերու,
Անհասներուն՝ միջոց, անմերձնալիներուն՝ մօտիկ
Անյուսութեան՝ ելք,
Անունդ խոստովանուած Աստուծոյ Որդին:
Քեզ եւ ահաւոր ու հզօր Հօրդ
եւ քեզ հետ երկրպագելի ամենակալ Հոգիիդ
Փառք ու զոհաբանութիւն
յաւիտեանս. ամէն:*

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ

Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքութիւնը Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներէն մէկն է: Անկէա հիմնադրուած է 7-րդ դարուն եւ կեդրոնը Երուսաղեմի Ս. Յակոբեանց վանքն է:

Երուսաղեմի մէջ հայեր ապրած են քրիստոնէութեան տարածման առաջին դարերէն սկսեալ: Չորրորդ դարուն Երուսաղեմի մէջ արդէն կային հայկական վանքեր ու եկեղեցիներ: Սուրբ Յակոբեանց վանքի միաբանութիւնը հիմնուած է Սիոն լեռան վրայ: Երուսաղեմի եկեղեցւոյ առաջին հայ-

րապետը եղած է Յակոբոս Տեառնեղբայրը: Ընդհանրական եկեղեցւոյ ընդունած նուիրապետական կարգով, հայկական վանքերը իրենց առաջնորդներով ու վանականներով, մինչեւ վեցերորդ դարու կեսերը, Երուսաղեմի պատրիարքին իշխանութեան տակ եղած են: Երբոր Երուսաղեմի պատրիարքութիւնը Բիւզանդական կայսրութեան մնշումներուն տակ վեցերորդ դարու կեսերուն վերջնականապէս ընդունել է Քաղկեդոնական դաւանանքը, Երուսաղեմի Հայ եկեղեցին զատուել է եւ եօթներորդ դարուն կազմա-

ւորուել է Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքութիւնը: Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքին աստիճանը Արքեպիսկոպոսութիւն է, իսկ «պատրիարք» տիտղոսը վարչական կոչում մըն է, զոր քաղաքական իշխանութիւնները տուած են Երուսաղեմի Հայոց Արքեպիսկոպոսներուն՝ անոնց տալու համար ինքնավարութիւն ու անկախութիւն եկեղեցական այլ աթոռներէ, եւ անոնց պատասխանատուութեան տակ դնելու համար Երուսաղեմի հայ վանքերն ու եկեղեցիները հովուելու աշխատանքը: Այդ պատճառով ալ Երուսաղեմի հայոց պատրիարքները յաճախ Երուսաղեմի Արքեպիսկոպոսներ կը կոչուին:

Եօթներորդ դարուն, արաբները Երուսաղեմի հայոց միաբանութեան տըլած են Յոյներու Ուղղափառ պատրիարքին համահաւասար իրաւունքներ: Երուսաղեմի Հայոց հոգեւոր առաջնորդը եւ առաջին պատրիարքը՝ Աբրահամ (638-669), Մուհամմետ մարգարէին քով զացած է եւ անկէ հաստատագիր մը ստացած, որով Հայոց Պատրիարքութիւնը զատուած է Յոյներու Պատրիարքութենէն, հայերու սեփականութիւն ճանչցւած են Երուսաղեմի Ս. Յակոբեանց վանքը եւ անոր կալուածները, Բեթղեհէմի Ս. Ծնընդեան տաճարը, Ս. Յարութեան տաճարի կարելոր մէկ մասը, ինչպէս նաեւ Ձիթեն-



Երուսաղեմի Ս. Յակոբեանց վանքը

եաց լերան ստորոտին գտնուող Ս. Մարիամ Աստուածածին եկեղեցին, Գողգոթայի ծորը, եւայլն: Եթովպացիները, Ղպտիները եւ Ասորիները Երուսաղէմի Հայոց պատրիարքութեան իրաւասութեան սահմաններուն մէջ կը գտնուին: Իրարու յաջորդած բոլոր իշխանութիւնները (արաբներ, խաչակիրներ, մամլուքներ, օսմանցիներ, անգլիացիներ, յորդանանցիներ ու իսրայէլացիներ) վերահաստատած են յոյներուն եւ լատիններուն հետ հայերուն համահաւասար իրաւունքները Երուսաղէմի եւ Սուրբ Երկրի ամբողջ տարածքին գտնուող քրիստոնէական սրբատեղիներուն մէջ: Կիլիկեան իշխանութեան ու թագաւորութեան շրջանին (11-14 դարերուն), հայ իշխաններուն ու թագաւորներուն հովանաւորութեամբ ու նուիրատուութիւններով Հայոց Պատրիարքութիւնը աւելի ամրապնդած է իր իրաւունքները սրբատեղիներէն ներս եւ իր հեղինակութիւնը բարձրացուցած: Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք Սարգիս, 1307 թուականին չենթարկուելով Սիսի ժողովի որոշումներուն, Հայ Եկեղեցւոյ վարդապետութիւնը

անաղարտ պահելու համար, Եգիպտոսի սուլթանին հրովարտակով առանձնացուցած է իր Աթոռը Կիլիկիոյ քաղաքական եւ եկեղեցական իշխանութիւններէն:

Պարերու ընթացքին, հակառակ բազմաթիւ դժուարութիւններու եւ անհաւասար պայքարներու, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութիւնը կրցած է պաշտպանել իր իրաւունքները Յոյն ու Լատին երկու մեծ եկեղեցիներուն եւ զանոնք պաշտպանող պետութիւններու ոտընծգութիւններէն:

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութիւնը ծաղկած է մանաւանդ Եղիշէ Արք. Դուրեան (1921-30) եւ Թորգոմ Արք. Գուշակեան (1931-38) պատրիարքներուն օրով: Սուրբ Յակոբեանց վանքին մէջ կը գտնուի Երուսաղէմի ձեռագրատունը, որ Երեւանի Մաշտոցեան Մատենադարանէն ետք աշխարհի վրայ հայերէն ձեռագիրներու երկրորդ մեծագոյն հաւաքածոն ունի:

1866 թուականէն սկսեալ կը հրատարակուի Հայոց Պատրիարքութեան պաշտօնաթերթ «Սիոն» ամսագիրը:

Ընտանեկան միջավայրին մէջ

Եթէ ուզէք նմանիլ հոգեւոր հայրերուն ու սուրբերուն, այն ատեն անոնց հետ միասին մէկ աստիճան վեր բարձրանանք: Անով է որ ահա սկիզբէն իսկ կ'արտայայտենք մեր քաջագործութիւնը:

1. Աբրահամը կը հաւատար Աստուծոյ եւ ամբողջութեամբ կը վստահէր իր բարի ծառային:

2. Մարիամը կը հաւատար Յիսուս Քրիստոսի Ծննդեան մասին Եսայիի մարգարէութեան մէջ զրուածներուն:

*Եւ Եսար ըսաւ. «Ան իմ անդրանկութիւնս իղեց,
հիմա ալ, ինձի փրուելիք օրհնութիւնը առաւ»:*



Չարութիւն

Աւելի մեծ աշակերտներուն համար կարդացէք
Ծննդոց Գրքի 25.19-34, 27.1-47:

Իսահակին երկուորեակ զաւակները

Իսահակը իրեն կնութեան առաւ Ռեբեկան: Քսան տարի անոնք զաւակ չունեցան եւ միշտ Աստուծոյ կը խնդրէին, որպէսզի իրենց զաւակ պարգեւէ: Աստուած լսեց անոնց ծայնը եւ զոյգ զաւակ պարգեւեց անոնց՝ Եսաւն ու Յակոբը: Անոնք բնաւ իրարու չէին նմաներ: Անդրանիկը՝ Եսաւը դեղնորակ էր, մազոտ ու հաստ ծայնով: Ան որսորդ եղաւ ու անտառ կ'երթար որսի, եւ վայրի այծեր ու թռչուններ որսալով տուն կը բերէր: Ասոր համար հայրը զինք շատ կը սիրէր: Իսկ միւս եղբայրը՝ Յակոբը աւելի հանդարտ էր ու լուռ, անմազ մարմին մը ունէր ու մեղմ ծայն մը: Երբ ան չափահաս եղաւ, ծնողներուն անասունները կը խնամէր: Մայրը Յակոբը շատ կը սիրէր:

Մէկ պնակ ոսպի ապուրիմ համար

Օր մը Եսաւը որսի գնաց: Երկար ատեն շրջեցաւ անտառներուն ու դաշտերուն մէջ, սակայն չյաջողեցաւ բան մը որսալ եւ տուն վերադարձաւ անօթի ու յոգնած: Երբ ան տուն մտաւ, տեսաւ որ եղբայրը ինք իրեն համար ոսպի ապուր պատրաստած է: Անօթի ըլլալով, Եսաւը եղբորմէն կերակուր խնդրեց: Յակոբը շատ կը նախանձէր եղբորը, որովհետեւ Եսաւը իրմէ առաջ լոյս աշխարհ եկած էր, հակառակ որ մէկ վայրկեան տարբերութիւն կար իրենց միջեւ, բայց իբրեւ աւելի մեծ, անոր նախապատուութիւն կու տային: Ծառաները անոր խօսքը մտիկ կ'ընէին, իսկ հօրեմական ժառանգութիւնը անիկա երկու անգամ աւելի պիտի ստանար: Յակոբը իր ոսպի ապուրը կիսելէ առաջ եղբորը հետ, պայման դրաւ, որ ան իրեն տայ իր անդրանկութեան իրաւունքը: Եսաւը այնքան անօթի էր, որ անդրանիկ ըլլալուն մասին անգամ չէր մտածեր, ուստի երդում ըրաւ իր եղբոր: Հետագային սակայն, շատ զղջաց որ անօթութեան պատճառով անդրանկութեան իրաւունքէն զիջած էր:

Իսահակի վերջին խնդրանքը

Իսահակը ծերացաւ ու կուրցաւ: Ան որոշեց իր մօտ կանչել իր մեծ որդին եւ իր մահէն առաջ օրհնել զայն՝ ինչպէս որ իր հայրը՝ Աբրահամ օրհնած էր զինք: Ան

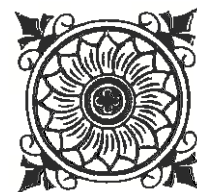
Եսաւէն խնդրեց որ դաշտ երթայ, ու որսի միս բերէ իրեն ու իր սիրած խորովածներէն պատրաստէ, որպէսզի օրհնէ զինք, քանի որ դեռ ողջ է: Ռեբեկա ճիշդ այդ պահուն, հօրը ըսածը Յակոբին ըսաւ, որպէսզի իր սիրած զաւակը ստանայ հօրը օրհնութիւնը:

Իսահակը կ'օրհնէ Յակոբը

Յակոբը շատ կը փափաքէր հայրական օրհնութիւնը ստանալ, սակայն միշտ կը մտածէր թէ ինչպէ՞ս կարելի պիտի ըլլար հասնիլ անոր: Հայրը, թեւ կոյր էր, սակայն շօշափելով կրնար գիտնալ թէ ո՞վ էր իր քով եկողը՝ Եսաւը, որ մազոտ էր, թէ Յակոբը, որ փափուկ մորթ ունէր: Եւ մայր ու որդի որոշեցին խաբեբայութեան դիմել: Յակոբը երկու այծ մորթեց հօրը հօտերէն, անոնց միսէն խորոված պատրաստեց, իր եղբօր ամէնէն լաւ հագուստները հագաւ եւ ձեռքերուն ու վիզին կենդանիի մորթ դնելով գնաց հօրը մօտ անոր օրհնութիւնը ստանալու:

Իսահակը շատ զարմացաւ որ իր սիրած զաւակը այդքան շուտով կրցաւ կերակուրը պատրաստել, սակայն Յակոբ անոր պատասխանը գտաւ: Ան ըսաւ, որ Աստուած օգնած էր իրեն ու շուտով այծերը որսացած էր: Այն ատեն Իսահակը փափաքեցաւ որ իրեն աւելի մօտեմայ որդին, որովհետեւ Յակոբին ծայնին կը նմանէր ծայնը: Հայրը հագուստին վրայէն Եսաւին հոտը առաւ, եւ անոր ձեռքերուն դպնալով վստահ եղաւ որ անոնք իր սիրելի Եսաւին ձեռքերն են: Ապա, ան ճաշը կերաւ ու օրհնեց Յակոբը:

Հազիւ Յակոբը դուրս ելած էր հօրը սենեակէն, մերս մտաւ Եսաւը, որ իր խոստացած ուտելիքը ձեռքին եկաւ ու խնդրեց որ օրհնէ զինք: Իսահակը զարմացած ու վախցած պատասխանեց, որ ինք արդէն իր օրհնութիւնը տուած է իր Եսաւ որդիին: Եսաւը այնքան զայրացաւ իր եղբօր ըրած խորամանկութենէն, որ քղանցած պահուն երդում ըրաւ սպաննել զայն:



Կրկենք Աստուծոյ պատուիրանները

Ուշադրութեամբ դիտեցէ՛ք ձախ սիւնակի նկարները, եւ ապա կարդացէ՛ք աջ սիւնակի գրութիւնը, ու որոշեցէ՛ք ըսելով թէ ո՞ր գրութիւնը ո՞ր նկարին կը համապատասխանէ:



1

Ինչ կ'ուզես որ մարդիկ ընեն քեզի,
դու մոյնը ըրէ ամոնց:



2

Միայն հշտարտութիւնը ըսեծ իրարու:



3

Տէր Աստուած մերէ՛զիս՝ մեղաւորս:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԵՈՒԹԻՒՆ

Կոստանդնուպոլսոյ Հայոց Պատրիարքութիւնը Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներէն մէկն է: Ան հիմնադրուած է 1461 թուականին. աթոռանիստն է՝ Գումգափուի Ս. Աստուածածին Մայր եկեղեցին: 14-րդ դարու սկիզբը Կ. Պոլսոյ մէջ եղած են Ս. Սարգիս, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիները, լատինադաւան Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյ մէկ մասը, որուն մէջ հայեր արարողութիւն կը կատարէին:

Կ. Պոլսոյ առաջին պատրիարքը եղած է Յովակիմ Եպիսկոպոսը (1461-78), որուն աթոռանիստն էր Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին: 1641-էն սկսեալ պատրիարքարանը փոխադրուած է Գումգափու, ուր կը գտնուի մինչեւ այսօր:

Կ. Պոլսոյ հայոց պատրիարքները օժտուած էին կրօնական եւ աշխարհական շատ մեծ իրաւասութիւններով, անոնք է որ կը տնօրինէին Թուրքիոյ տարածքին ապրող հայութեան կեանքը կրթական, տպագրական, մարդասիրական ու մշակութային բոլոր հաստատութիւններով: Օսմանեան կայսրութեան ընդարձակումին

ու զօրացման հետ, Պատրիարքութեան դերն ու հեղինակութիւնն ալ բարձրացած է, եւ պետութեան մէջ ապրող բոլոր հայերուն պաշտօնական ներկայացուցիչը ճանչցուած է Կ. Պոլսոյ հայոց պատրիարքը:

17-րդ դարու սկիզբը Պատրիարքութեան իշխանութիւնը տարածուած է Օսմանեան կայսրութեան հայաբնակ բոլոր շրջաններուն վրայ: Սիսի Կաթողիկոսութիւնը, Աղթամարի Կաթողիկոսութիւնը եւ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը իրենց առաջնութեան իրաւունքը զիջած են Կ. Պոլսոյ պատրիարքին:

Դարերու ընթացքին Կ. Պոլսոյ մէջ շինուած 55 առաքելական եկեղեցիներէն, այսօր բաց են 35 եկեղեցիներ՝ Սկիւտարի Ս. Խաչը, Սամաթիոյ Ս. Գէորգը, Ֆերիգիւղի Ս. Վարդանանցը, Ղալաթիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը, եւ այլն:

Սկզբնական շրջանին Կ. Պոլսոյ պատրիարքները կը նշանակուէին Սուլթանին կողմէ: 18-րդ դարէն սկսեալ պոլսահայ համայնքի աճելուն հետ, բազմացած է նաեւ ամիրայական դասակարգին թիւը, եւ Սուլթանը պատրիարքներու նշանակման առիթով անոնց կարծիքն ալ սկսած է հարցնել: Ներկայիս Կ. Պոլսոյ հայոց պատրիարքը կ'ընտրուի համայնքներու ներկայացուցչական պատգամաւորական ժողովին կողմէ: 1461



թուականէն մինչեւ այսօր պատրիարքական աթոռին բազմած են 84 հոգեւորականներ: Անոնցմէ՝ Ներսէս Արք. Վարժապետեան, Մաղաքիա Արք. Օրմանեան, Եղիշէ Արք. Դուրեան կարեւոր դերակատարութիւն ունեցած են հայոց հասարակական, մշակութային, գիտական ու հոգեւոր - եկեղեցական կեանքէն ներս: Արեւմըտահայութիւնը վերազարթօնք ապրած է Յովհաննէս Կոլոտ Բաղիշեցի, Յակոբ

Նալեան, Ձաքարիա Փոքուզեան Կաղզուանցի պատ-
րիարքներուն օրով: Շուրջ 80 տարիներու ընթացքին
հիմնուած են դպրոցներ, թանգարան-մատենադարան,
տպարաններ, հրատարակուած են ինքնագիր ու
թարգմանական, կրօնական ու աշխարհիկ բովանդա-
կութեամբ բազմաթիւ գիրքեր, շինուած ու վերանորոգ-
ուած են շարք մը եկեղեցիներ:

Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքութեան գործունէութիւնը
աւելի կազմակերպուած է 1860 թուականին ընդուն-
ուած կանոնագրութեամբ եւ 1863-ին Սուլթանին կողմէ
վաւերացուած Ազգային Սահմանադրութեան հոշակու-
մով: Հայկական Ցեղասպանութենէն ետք, Պատրիար-
քութիւնը կորսնցուցած է իր նախկին իրաւունքները եւ
դերակատարութիւնը: Ներկայիս ան թուրքիոյ հայ հա-
մայքներուն ներկայացուցիչն է: Իր գործունէութեամբ
կը նպաստէ թրքահայ համայնքներուն կեանքին ու
ազգային դիմագծին, լեզուին ու մշակոյթին պահպան-
ման:



Մաղաքիա Արք. Օրմանեան

Ընտանեկան միջավայրին մէջ

Մեր զաւակները երբեմն այն տպաւորութիւնը կ'ունե-
նան, որ իրենք այս կամ այն բանէն զրկուած են, կամ՝
իրենց տարիքին եղող մանուկներ աւելի գեղեցիկ խա-
ղալիքներ ունին, կամ՝ անհաւատ մանուկները երբեմն
շատ աւելի լաւ բաներ կը ստանան իբր նուէր: Աստ-
ուած բնաւ մեզի չ'ըսեր թէ ինչո՞ւ ամէն բան արդար չէ
այս կեանքին մէջ: Բայց Ան մեզի շատ աւելի կարեւոր
պատուէր մը տուած է. այնպէս ինչպէս կ'ուզէ որ մար-
դիկ վարուին ձեզի հետ, դուք ուրիշներու հետ այդպէս
վարուեցէք: Խօսիմք մանուկներուն թէ ինչո՞ւ համար
կարեւոր է կեանքի մէջ Զրիստոսի այս պատուիրանը
գործադրել:

1. Ձեր մայրը խնդրած է ձեզմէ օգնել իրեն խոհանո-
ցին մէջ աշխատելով: Եթէ դուք յոգնած էք եւ կ'ու-
զէք հանգիստ ընել, ինչպէ՞ս կը վարուիք իր հետ:
2. Ե՞րբ հաստատուած է Կ. Պոլսոյ պատրիարքու-

թիւնը:

3. Շատ մը քրիստոնեաներ հարուստ չեն, սակայն
աղքատներուն օգտակար կ'ըլլան: Հակառակ ի-
րենց դժուարութիւններուն, անոնք ինչպէ՞ս կը յա-
ջողին գործադրել Աստուծոյ պատուիրանը:
4. Եթէ ձեր ընկերը որ երկար ժամանակ թատերական
փորձերու կը մասնակցէր դպրոցին մէջ, ու յան-
կարծ ելոյթէն առաջ հիւանդանայ եւ բեմադրիչը
ձեզմէ խնդրէ զինք փոխարինել, դուք ի՞նչ վերա-
բերմունք ցոյց կու տաք:

Դժբախտաբար քիչ անգամ մարդիկ ազնուութեամբ կը
վարուին իրարու հետ: Կարդացէ՛ք Ա. Կր 13.4-8 հատ-
ուածը եւ կը տեսնէք թէ ինչպէ՞ս սէրը կրնայ օգնել ձեզի
ծեր կեանքի ընթացքին:

«Ան երազ տեսաւ, երկրի վրայ
աստիճան մը կար, որուն ծայրը
երկինք կը հասնէր, իսկ
Աստուծոյ հրեշտակները անոր
վրայ կ'ելէին ու կ'իջնէին»:



Յակոբի երազը

Յակոբը տունեն կը փախչի

Յակոբ խաբելով իր եղբայրն ու հայրը, խորամանկօրէն անդրանկութեան իրաւունքը եւ հօրենական օրինութիւնը խլեց, որ իր եղբօր՝ Եսաւին կը պատկանէր: Եսաւը այնքան բարկացած էր, որ կ'ուզէր անպայման սպաննել եղբայրը:

Ռեքեկան լուր ունէր անոր որոշումէն: Ան շատ կը սիրէր իր զաւակը՝ Յակոբը, ուստի թելադրեց անոր փախչիլ ու իր եղբօր՝ Լաբանի քով երթալ ու այնտեղ ապրիլ, մինչեւ որ Եսաւի զայրոյթը հանդարտէր, ու մոռնար իր եղբօր կատարած վիրաւորանքը:

Իսահակը լսելով Յակոբի մեկնումի որոշումին մասին, կանգնեց ու բարի ճանապարհի մաղթեց անոր ըսելով. «Իմ Աստուածս թող օրինէ քեզ, աճեցնէ ու բազմացնէ քեզ, բազմաթիւ ժողովուրդներու նախահայր ըլլաս: Ան քեզի ու քեզմէ ետք եկող սերունդներուն իմ հօրս՝ Աբրահամի օրինութիւնը տայ, որպէսզի ժառանգես պանդղխտացած երկիրդ, զոր Աստուած Աբրահամին տրուած էր»:

Աստուած երազի մէջ Յակոբին հետ կը խօսի

Յակոբը Լաբանին մօտ ճամբորդեց: Երեկոյեան դէմ, երբ երկար ճամբորդելէն ետք յոգնած էր, տեղ մը կանգ առաւ եւ հոն մնաց գիշերելու համար: Յակոբ իր շուրջը նայեցաւ եւ տափարակ քար մը տեսնելով առաւ ու իր գլխուն տակ դրաւ իբր բարձ, քնացաւ ու երազ մը տեսաւ:

Ահա թէ ի՞նչ տեսաւ երազին մէջ. «...Աստիճան մը կար գետնին վրայ կանգնած, որուն վերի ծայրը երկինք կը հասնէր, իսկ Աստուծոյ հրեշտակները անոր վրայէն կ'ելլէին ու կ'իջնէին» (Ծն 28.12):

Յակոբին ուխտը

Յակոբ արթննալով ըսաւ. «Տէրը հոս է եղեր եւ ես լուր չունիմ»: Ան վախցաւ ու ըսաւ. «Վախազդու է այս վայրը, եւ ասիկա այլ տեղ մը չէ, այլ՝ Աստուծոյ տունը, իսկ այս ալ երկինքին դուռն է» (Ծն 28.16-17):

Յակոբը Ռաքելին կը հանդիպի

Խառան քաղաքէն ոչ շատ հեռու, Յակոբը հովիւներ տեսաւ, որոնք հօտեր կ'արածէին: Ան հարցուց, թէ ուր կէ՞ են իրենք: Հովիւները պատասխանեցին, որ Խառա-

նէն են: Ապա հարցուց, թէ արդեօք կը ճանչնա՞ն Լաբանը, ու անոնք պատասխանեցին որ կը ճանչնան եւ ցոյց տուին անոր աղջիկը՝ Ռաքելը: Երբ Յակոբ տեսաւ Ռաքելը, ջրհորին քարը վերցուց ու ջուր տուաւ անոր ոչխարներուն: Ռաքելը համբուրեց զայն ու լացաւ: Յետոյ տուն վազեց իր հօրը ըսելու, որ իր քրոջ՝ Ռեքեկային որդին եկած է: Լաբան Յակոբը դիմաւորելու ելաւ, համբուրեց զայն եւ իր տունը հրաւիրեց: Այն ատեն Յակոբ Լաբանին ըսաւ, որ իր աղջկան՝ Ռաքելին սիրահարուած է, եւ պատրաստ է անոր տիրանալու համար եօթը տարի ծառայել Լաբանին: Լաբանը պատասխանելով անոր ըսաւ. «Աւելի լաւ է որ քեզի՝ տամ զայն իբր կին, քան ուրիշ մէկու մը. մնացի՛ր այստեղ եւ մեր տան մէջ ապրիր»:

Խօսինք այս մասին

- Ինչո՞ւ համար Յակոբ ստիպուած է հեռանալ տունէն:
- Զրիստոնեաները ինչպէ՞ս պէտք է վարուին իրարու հետ:
- Յակոբ ի՞նչ երազ տեսաւ:
- Աստուած ի՞նչ խոստացաւ անոր:
- Որո՞ւ սերունդները օրհնել խոստացաւ Աստուած:
- Նկարներուն մէջ հրեշտակները ինչպէ՞ս գծուած կ'ըլլան:
- Զրիստոնեայի մը համար ի՞նչ նշանակութիւն ունի այն աստիճանը, զոր Յակոբ տեսաւ իր երազին մէջ:



Աստղանիշ կրող նկարներին գիծեր քաշեցեք մինչեւ այն նկարները, որոնց մէջ գրուածը
 ճիշդ է, եւ այդպէս պէտք է ընել, եւ ոչ թէ առաջին նկարին պէս:



Աւետարանին հեղինակները

Յովհաննէս Առաքեալ ու Աւետարանիչ

Պիտի խօսինք չորս Աւետարաններէն մէկուն հեղինակին մասին: «Աւետարան» բառը յունարէն է, եւ թարգմանաբար կը նշանակէ «բարի լուր»: Աւետարանները գրուած են մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի աշակերտներուն կողմէ ու կը խօսին Յիսուսի կեանքին եւ ուսուցումներուն մասին:

Տերը կը կանչէ Յակոբն ու Յովհաննէսը

Յակոբն ու Յովհաննէսը Ձեբէթայի եւ Սողոմէի որդիներն էին եւ Յիսուսի առաջին աշակերտներէն եղան: Յիսուս երբ կանչեց Յակոբն ու Յովհաննէսը, անոնք իրենց հօր հետ ծով կ'որսային: Ճիշդ այդ պահուն երկու եղբայրները ձգեցին նաւակը ու իրենց հայրը եւ հետեւեցան Յիսուսի:

Այնպէս ինչպէս Մարկոսի Աւետարանին մէջ կը պատմուի, օր մը Յիսուս իր հետ կ'ամէն Պետրոսը, Յակոբն ու Յովհաննէսը եւ բարձր լեռ մը կը բարձրանայ ու անոնց առջեւ կ'այլակերպուի: Եւ իր հանդերձները շատ փայլուն կ'ըլլան, չափէն անելի ճերմակ, այնքան՝ որ այս աշխարհի վրայ ոչ մէկ ներկարար կրնայ այդքան ճերմակ գոյն ներկել: Անոնց կ'երեւին Եղիան Մովսէսին հետ միասին, որոնք Յիսուսի հետ կը խօսէին: Պետրոս Յիսուսի կ'ըսէ. «Վարդապետ, լաւ է որ մենք այստեղ մնանք, եւ երեք վրաններ շինենք, մէկը քեզի, միւսը Մովսէսին, իսկ երրորդն ալ Եղիային համար»: Սակայն չէր գիտեր թէ ի՞նչ կը խօսէր, որովհետեւ վախցած էր: Եւ ամպ մը անոնց վրայ ծածկեց. ամպէն ձայն մը լըսուեցաւ, որ կ'ըսէր. «Ան է իմ սիրելի որդիս, անոր մտիկ ըրէք» (Մր 9.2-7):

Սիրելի աշակերտը՝ Յովհաննէս

Աշակերտներուն մէջէն տարիքով ամենէն փոքրն էր Յովհաննէս եւ Յիսուս շատ կը սիրէր զայն: Ան է որ մեզի փոխանցած է Յիսուսի հետեւեալ խօսքը. «Այս է իմ պատուիրանս, որ զիրար սիրէք, ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի: Ոչ մէկ սէր անելի մեծ է քան այն՝ որ մէկը իր կեանքը տայ իր բարեկամներուն համար» (Յհ 15.12-13):

Երբ բոլոր առաքեալները հեռացան Յիսուսի մօտէն, Յովհաննէսը միայն ոտքի կեցաւ անոր խաչին տակը եւ այդ ատեն էր որ Յիսուս անոր պատուիրեց հոգ տանիլ իր մօր:

Սիրոյ Աւետարանը

Աստուածամօր մահէն ետք, Յովհաննէս փոխադրուեցաւ Եփեսոս եւ սկսաւ Փոքր Ասիոյ եկեղեցիներուն մէջ

քարոզել: Դոմիտիանոս կայսրին օրով զայն հռոմ տարին շղթաներով կապուած: Անոր թոյն տուին որպէսզի խմէ, ու ապա եռացած ջուրով լեցուն կաթսայի մը մէջ նետեցին, եւ անմարդկային չարչարանքներու ենթարկելէ յետոյ, Պաթմոս կղզին աքսորեցին: Այդ կղզին վրայ ան գրեց իր Աւետարանը խոր ծերութեան մէջ, միաժամանակ աշխատելով արդէն գրուած երեք աւետարաններն ալ ամբողջացնել: Ոչ ծերութիւնը, ոչ ալ ֆիզիքական տկարութիւնը չէին նուազեցնել իր խանդն ու եռանդը առաքելական ծառայութեան նրկատմամբ, եւ բնաւ չէր մարեր իր կրակոտ սէրը Աստուծոյ եւ իր քրիստոնեայ եղբայրներուն ու քոյրերուն հանդէպ: Առաքեալը երբ շատ տկարացաւ, եւ այլեւս չէր կրնար քալել, իր աշակերտները զինք կը տանէին քրիստոնէական պաշտամունքներուն, եւ իր քարոզները գրեթէ միշտ Յիսուսի խօսքերով կը փակուէին. «Սիրեցէ՛ք զիրար: Ասիկա պատգամ է Աստուծմէ, եւ կը բաւէ միայն որ այդ ընէք՝ Աստուծոյ հաճելի ըլլալու համար:



Խոստովանանքի պատրաստուիլ

ստուած մեզի միշտ առիթ կու տայ նոր կեանք մը խելու: Ճիշդ ասոր համար եղած է խոստովանութեան որիւրդը: «Երբ խոստովանինք մեր մեղքերը, այն տեն Աստուած, սկիզբէն իսկ արդար ու հաւատարիմ լալով, կը մերե մեզի ու մեր հոգին կը մաքրէ ամէն եսակ կեղծիքէ» (Ա. Յի 1.9):

Ինչեւ խոստովանութեան պատրաստուիլը, մենք արտաւոր ենք.

Փափաք յայտնել, որ Աստուծոյ հետ պիտի ըլլանք, Անոր կամքին համաձայն՝ խոնարհութեամբ պիտի ապրինք, ու հաւատարիմ պիտի ըլլանք Անոր պատուիրաններուն:

Պիտի փորձենք տեսնել ու հասկնալ թէ ի՞նչ էր մեր մեղքը, ի՞նչ սխալ գործած ենք Աստուծոյ առջեւ, որուն համար պիտի ապաշխարենք:

Աստուած մեզ միշտ կը սիրէ, սակայն մենք պատրաստ ենք ընդունելու այդ սէրը եւ փոխադարձել: Պատրաստ ենք արդեօք հասկնալ այն բոլոր բա-

մերը, որոնք Աստուած մեր օգտին համար մեզի կու տայ, որոնց շարքին նաեւ վիշտեր ու փորձութիւններ:

4. Որպէս նախապատրաստութիւն, պէտք է մերենք ուրիշներուն, եւ խնդրենք անոնցմէ որ մերեն մեզի՝ եթէ կ'ուզենք որ Աստուած ալ մեզ մերէ:
5. Պէտք է մտածենք որ ինչպէ՞ս կրնանք փոփոխութեան ենթարկել մեր կեանքը եւ գործադրել Անոր պատուիրանները:
6. Պէտք է ապրինք Աստուծոյ կամքին համաձայն, եւ միշտ ընենք այն բաները, որոնք հաճելի են Իրեն:

Յովհաննէս առաքեալ կ'ըսէ.

Յովհաննէս Աւետարանիչ իր Աւետարանի առաջին գլուխին մէջ կը գրէ. «Լոյսը խաւարը կը լուսաւորէ, եւ խաւարը չի կրնար յաղթել անոր: Աստուծմէ դրկուած մարդ մը կար Յովհաննէս անունով: Ան եկաւ վկայութիւն տալու Լոյսին մասին, որպէսզի բոլոր մարդկութիւնը անոր միջոցաւ հաւատայ» (Յի 1.5-7):

Եւ Աստուած ըսաւ.

«Սիրեցէ՛ք զիրար. ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի, դուք ալ զիրար սիրեցէ՛ք» (Յի 13.34):

Սիրել ընկերը

Իւրաքանչիւր մանուկ ինչպէ՞ս կ'արտայայտէ իր սէրը իր ընկերոջ հանդէպ:
Իսկ դո՞ւն ինչպէս կ'արտայայտես սէրդ ընկերոջդ հանդէպ:



ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ միջավայրին մեջ

Խոստովանութիւն եւ սէր ընկերոջ նկատմամբ

Մեր եկեղեցւոյ աւանդութիւններուն մէջ կարեւոր տեղ ունին խոստովանութիւնն ու ապաշխարութեան խորհուրդը: Խոստովանանքին կարեւոր նպատակներէն մէկը մարդոց ներել եւ անոնց հետ հաշտուիլն է, որպէսզի կարենանք սիրել զանոնք, ինչպէս որ Աստուած մեզ սիրեց: Ընկերոջ համդէպ սէրը զանազան ձեւերով կարելի է արտայայտել: Կարեւորը այն է, որ միայն բառերով արտայայտուած չըլլայ այդ սէրը, այլ կարենանք մեր օժանդակութիւնը բերել անոնց: Չմոռնանք նաեւ որ պէտք է աղօթենք անոնց համար: Դոս կը դնենք աղօթքի շարք մը ձեւեր, որոնք մեր ընկերներուն համար կրնանք արտասանել պատարագի ժամանակ: Պէտք է մանուկներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել մանաւանդ այն բառերուն, որոնք գթասրտութիւն կ'արտայայտեն

ընկերոջ նկատմամբ: Խօսինք թէ այդ անձերը մասնաւորաբար ի՞նչ բանի կարիք ունին:

«Նաեւ կ'աղօթենք ողորմածութեան, կեանքի, խաղաղութեան, առողջութեան, փրկութեան, ներողամտութեան եւ Աստուծոյ ծառաներու մեղքերուն թողութեան համար» (հոս յիշել անունները):

«Ամենասուրբ, Ամենամաքուր, Ամենօրհնեալ եւ Փառաւորեալ Տիրամօր՝ մեր Աստուածածնին, Կոյս Մարիամին, բոլոր սուրբերուն հետ միասին, բոլորս զիրար կը յանձնենք Յիսուս Քրիստոսի հոգածութեան» (Յովհաննէս Ոսկեբերանի պատարագէն):

«Մանուկները դաստիարակէ՛, պատանիները խրատէ՛, ծերերուն օգնէ՛, վշտացածները մխիթարէ՛, հեռացածները քեզի մօտեցուր...» (Մեծն Բարսեղի պատարագէն):

Ստուգենք ինչ որ սորված ենք մինչեւ հիմա

Որո՞նք են այն մարդիկը, որոնց մասին կը պատմուի Սուրբ Գիրքին մէջ: Գի՞ծ մը քաշեցէ՞ք այստեղ նշուած մարդոց անուններէն, դէպի անոնց մասին գրուած նախադասութիւնը:

- | | |
|-------------------|---|
| Ա. Նոյ | 1. Առաջին մարդը, որ ստեղծուեցաւ Աստուծոյ կողմէ: |
| Բ. Սառա | 2. Արդար եւ Աստուծոյ հնազանդ մարդ մը, որ իր ընտանիքը փրկեց աշխարհի վրայ եկած քրհեղեղէն: |
| Գ. Ադամ | 3. Տարեց կին մը, որ իր զաւակին անունը դրաւ «Իմ ծիծաղս», որովհետեւ չհաւատաց որ կրնար զաւակ ունենալ իր ծեր տարիքին: |
| Դ. Յակոբ | 4. Աստուած անոր թելադրեց Զանանի երկիրը երթալ, ուր ան բազմաթիւ ժողովուրդներու նախահայրը պիտի դառնար: |
| Ե. Իսահակ | 5. Անոր անունը բառացիօրէն կը նշանակէ «բոլոր ապրողներուն մայրը»: Ան եւ իր ամուսինը Աստուծոյ պատուիրանը անտեսեցին: |
| Զ. Լաբան | 6. Ան Իսահակի կինն էր, որ օգնեց իր որդիին խաբելու հօրը՝ ստանալու համար անոր օրհնութիւնը: |
| Է. Եւա | 7. Որսորդ մը, որ պնակ մը ոսպապուրի համար ծախեց իր անդրանկութեան իրաւունքը: |
| Ը. Աբրահամ | 8. Ան աշխարհ եկաւ, երբ երեք օտարականներ իր ծնողներուն յայտնեցին թէ ինք պիտի ծնի: |
| Ժ. Եսաւ | 9. Այն մարդը, որ երագին մէջ երկինք հասնող աստիճանը տեսաւ: |
| Ի. Ռեբեկա | 10. Ան սիրով դիմաւորեց իր ազգականը, հիւրընկալեց զայն եւ համաձայն գտնուեցաւ իր աղջիկը կնութեան տալ անոր: |

*«Եւ Եսաւը դիմաւորեց զայն, փաթթունցաւ,
գրկեց եւ համբոսեց, եւ երկուքն ալ լապիւն»:*



Խոստովանանքի պատրաստուիլ

Յակոբը Լաբանին կը ծառայէ

Լաբանին հօտերը շատցած էին, բայց ան չէր ուզեր որ Յակոբը երթայ իր քովէն: Ան գիտէր, որ Յակոբին իր մօտ եկած օրէն ասդին Աստուած օրհնած էր զինք: Սակայն, ան Յակոբին կին ըլլալու տուաւ ոչ թէ Ռաքելը, այլ՝ իր մեծ աղջիկը՝ Լիան, օգտուելով հարսանիքի ժամանակ հարսին դէմքը ծածկուած պահելու արեւելեան աւանդութենէն: Լաբան գիտէր, որ Յակոբը շատ կը սիրէ Ռաքելին, եւ անոր սիրոյն համար պատրաստ պիտի ըլլայ եօթը տարի եւս ծրի ծառայել իրեն, մինչեւ որ անոր հետ ալ ամուսնանայ: Այսպիսով, իր հայրը խաբողը, ինք ալ իր քեռիէն խաբուեցաւ, եւ դեռ երկար պէտք է սպասէր Ռաքելին հետ ամուսնանալու համար:

Յակոբը կ'ուզէ տուն վերադառնալ

Աստուած օրհնեց Յակոբը, ու անոր տուաւ մեծ հարստութիւն ու բազմաթիւ հօտեր: Օր մը Յակոբը Լաբանին ըսաւ. «Թոյլ տուր ինձի, որ իմ ծննդավայրս ու իմ երկիրս վերադառնամ: Տո՛ւր ինձի կիներս, որոնց համար ծառայեցի քեզի, ու իմ որդիներս, որպէսզի երթամ: Դուն լա՛ւ գիտես, թէ ինչպէս ծառայեցի քեզի»: Լաբանը ըսաւ. «Քանի որ հաւատարիմ գտնուեցար, եւ տեսայ նաեւ որ իմ տանս մէջ ոտքդ դրած պահել Աստուած օրհնեց իմ տունս, ըսէ՛ ինձի թէ ինչքա՞ն վարձք կ'ուզես, եւ ես պիտի տամ քեզի» (ԾՆ 30.25-28):

Լաբան խոստացաւ անոր տալ իր հօտերուն մէջ գտնուող բոլոր երկօդոյն ոչխարներն ու այծերը: Յակոբ համաձայնեցաւ զանոնք առնել, ու իր հօտերը սկսան շատ արագ բազմանալ: Ասիկա լաւ աչքով չդիտուեցաւ Լաբանին ու անոր զաւակներուն կողմէ: Անոնք սկսան ծուռ աչքով նայիլ Աստուծոյ կողմէ օրհնուած իրենց ազգականին:

Աստուծոյ հրեշտակը կ'երեւի

Աստուծոյ հրեշտակը Յակոբին երեւցաւ երազի մէջ եւ կանչեց ու ըսաւ. «Յակոբ»։ ան ալ պատասխանեց. «Այո՛, հոս եմ»։ Հրեշտակը ըսաւ. «Ես տեսայ թէ ինչքան անարդար եղաւ Լաբան քու նկատմամբը: Ուրեմն, ելի՛ր այս երկրէն ու գնա՛ քու ծննդավայրդ»։

Յակոբ հեռացաւ Լաբանին քովէն: Լաբան երբ լսեց թէ Յակոբ փախած է, շատ զայրացաւ եւ սկսաւ հետապնդել զայն: Լաբանը կը մեղադրէր Յակոբը, ըսելով որ ան խորամանկութեամբ, գրեթէ բռնի կերպով իր աղջիկները առած ու տարած է: Լաբանը Յակոբին ետեւէն հասաւ, երբ ան արդէն եօթ օրուան ճամբայ կտրած էր: Սակայն Յակոբ անոր ըսաւ, որ 20 տարի հաւատարմութեամբ ծառայած է իրեն, եւ հիմա իր երկիրը կը վերադառնայ: Բայց Լաբան չէր ուզեր որ Յակոբը իր մօտէն հեռանայ: Եւ Աստուած Լաբանին երեւցաւ երազի մէջ, ու ըսաւ. «Զգոյշ եղի՛ր, չըլլայ որ Յակոբին մասին չարութիւն մտածես»:

Լաբան կը համաձայնի Յակոբին հետ

Լաբանը Յակոբին առաջարկեց դաշինք կնքել իր հետ:

Անոնք քարեր հաւաքեցին, իրարու վրայ դնելով քարակոյտ մը շինեցին եւ անոր վրայ ճաշ կերան ու խմեցին: Այդ քարակոյտը անոնք կոչեցին Վկայութեան քարակոյտ (Կարկան): Յակոբ Լաբանի խոստացաւ հոգ տանիլ իր աղջիկներուն ու թոռներուն, իսկ Լաբան ալ իր կարգին անոր արտօնեց իր տունը դառնալ: Առաւօտուն անոնք վար իջան քարակոյտին վրայէն. Լաբան հրաժեշտ առնելով իր աղջիկներէն, համբուրեց զանոնք, ինչպէս նաեւ իր թոռները եւ օրհնեց բոլորը: Յակոբը ճամբայ ինկաւ դէպի իր երկիրը՝ հեռաւոր Զանան:

Յակոբ կը պատրաստուի Եսաւին հանդիպելու

Քսան տարիէն աւելի եղած էր, որ երկուորեակ երկու եղբայրները իրարու չէին տեսած: Յակոբ Զանան փախած էր, որովհետեւ Եսաւ իր ըրածէն շատ զայրացած ըլլալով պիտի սպաննէր զինք: Եւ հիմա Յակոբ տուն կը վերադառնար այն յոյսով, որ եղբայրը պիտի ներէ իրեն եւ արդէն հրաժարած ըլլայ զինք սպաննելու մտադրութենէն: Յակոբ իր լրաբերները դրկեց, որպէսզի լուր տան թէ ինք կը վերադառնայ: Ան պատուիրեց որ իր եղբոր ըսեն, թէ ինք լաւ է, ու բան չի՝ պահանջեր Եսաւէն: Լրաբերները վերադարձան, ըսելով որ Եսաւը զինք դիմաւորելու կու գայ 4000 մարդոցմով: Այս լսելով, Յակոբ շատ վախցաւ, բայց շուտով թանկագին նուէրներ դրկեց Եսաւին:

Այդ գիշեր Յակոբ երկար աղօթք ըրաւ. «Փրկէ՛ զիս Տէր Աստուած, իմ եղբորս՝ Եսաւի ձեռքէն, ես շատ կը վախճամ անկէ»: Եւ ապա քնացաւ: Այն ատեն մարդ մը սկսաւ կռուիլ իր հետ մինչեւ առաւօտ, եւ երբ տեսաւ որ պիտի չկարենայ յաղթել, անոր ոտքին ջիղը սեղմեց ու զգայագիրկ ըրաւ: Այն ատեն Յակոբ բռնելով զայն ըսաւ. «Պիտի չծգեն որ երթաս»: Իսկ ամծանօթը ըսաւ. «Զգէ՛ որ երթամ, որովհետեւ լոյսը բացուեցաւ»: Այդ պահուն ձայն մը լըսուեցաւ. «Ասկէ վերջ քեզ Յակոբ պիտի չկոչեն, այլ՝ Իսրայէլ պիտի ըլլայ քու անունդ, որովհետեւ Աստուծոյ դէմ կռուեցար ու դիմացար, ուրեմն մարդոց դիմաց ալ զօրաւոր պիտի ըլլաս»: Եւ օրհնեց զայն: Այդ տեղին անունը Աստուծոյ Երեւումը կոչուեցաւ, որովհետեւ այդտեղ Յակոբ զԱստուած տեսաւ դէմ առ դէմ, եւ իր հոգին փրկուեցաւ:

Դաշտութիւնը

Յակոբ տեսաւ զինք դիմաւորելու համար ճամբայ ելած Եսաւը: Իր կիներն ու զաւակները իր առջեւ ձգեց, եւ ինքն ալ ետեւէն գալով, եղբորը առջեւ ինկաւ ու խոնարհութիւն ըրաւ: Բայց Եսաւը արդէն ինք վազեց դիմաւորելու իր եղբայրը: Եւ անոնք զիրար գրկեցին, համբուրուեցան ու երկուքն ալ սկսան լալ:

Նոյն օրն իսկ Եսաւ վերադարձաւ Սէիր, իսկ Յակոբը անցաւ Սիւքեմ քաղաքը, որ Զանանի երկրին մէջ կը գտնուէր, ուր դաշտավայր մը գտաւ բնակութեան համար: Նոր հաստատուած վայրին մէջ զոհասեղան մը շինեց ու երկրպագեց Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն:

Եկեք հաշտուիմք



Ժպտացող դեմքի այս նշանը դրեք այն նկարներուն առջեւ,
որոնք հաշտութիւն եւ ներում կը խորհրդանշեն:



Պատմէ՛, մի՛ վախճար	Ներողութիւն խնդրէ՛	Փորձէ՛ հասկնալ	Ստիկ ըրէ՛
Հպարտացի՛ր	Բամբասէ՛	Դուռը երեսին գոցէ՛	Ականջներդ գոցէ՛
Ամէն ինչ մի՛ ուզէր	Ներում խնդրէ՛	Գոյքերը նետէ՛	Պոռա՛

Չորս Աւետարանիչներ

Հին Կտակարանը

Նախորդ դասերուն մէջ կը խօսէինք այն դէպքերուն մասին, որոնք գրուած են Հին Կտակարանին մէջ: Ձեր Աստուածաշունչին մէջ փնտռեցէ՛ք ու գտէ՛ք Հին եւ Նոր Կտակարաններուն առաջին էջերը: Բացէ՛ք Հին Կտակարանի առաջին գիրքը ու գրեցէ՛ք անոր անունը: Ապա, գրեցէ՛ք Նոր Կտակարանի առաջին գիրքին անունը: Հին Կտակարանի գիրքերուն մէջ կը պատմուի աշխարհի ստեղծագործութեան մասին, մինչեւ այնտեղ, երբ Աստուծոյ Որդին աշխարհ եկաւ ու մարդացաւ: Հոն կը պատմուին Հին Կտակարանեան նախահայրերուն՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին ապրած ժամանակաշրջանները, կը խօսուի անոնց ու անոնց յաջորդող սերունդներուն եւ մարգարէներուն մասին, որոնք գուշակած էին Քրիստոսի աշխարհ գալուստը: Կը յիշուին նաեւ անոնց ապրած ժամանակաշրջանները: Նոր Կտակարանին մէջ կը պատմուի Յիսուս Քրիստոսի, անոր աշակերտներուն՝ առաքեալներուն, ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյ մասին:

Չորս Աւետարանները

Առաջին երեք Աւետարանները որոնք գրուած են Մատթէոս, Մարկոս եւ Դուկաս առաքեալներուն կողմէ, իրարու նման են եւ կը տարբերին Յովհաննէս առաքեալին գրած Աւետարանէն թէ՛ իրենց կառուցուածքով եւ թէ ոճով: Այդ երեք Աւետարանները իրարու հետեւողութեամբ Յիսուս Քրիստոսի կեանքն ու գործը կը ներկայացնեն: Յովհաննէս առաքեալ անոնց չի՝ հետեւիր, այլ՝ կը սկսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ Բանը (խօսքը) ըլլալը անտելով:

1. Աւետարան ըստ Մատթէոսի

Նոր Կտակարանի առաջին գիրքն է այս եւ Յիսուս Քրիստոսի ազգաբանութեամբ կը սկսի: Ապա, կը պատմուի Գաբրիէլ իրեշտակապետի տուած անտիսը Սուրբ Կոյս Մարիամին, թէ՛ Աստուծոյ մայրը պիտի ըլլայ: Այս գիրքը կը վերջանայ իր առաքեալներուն ուղղած Փրկչին խօսքով. «Գացէ՛ք, ուրեմն աշակերտ դարձուցէ՛ք բոլոր ազգերը, մկրտեցէ՛ք զանոնց Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով...»: Մատթէոս իր Աւետարանը կը հիմնէ Հին Կտակարանին վրայ: Ան կ'ուզէ որ Իս-



րայէլի ժողովուրդը գիտնայ, որ մարգարէներուն կողմէ խոստացուած Մեսիան եկած է:

2. Աւետարան ըստ Մարկոսի

Ասիկա ամենէն պարզ ու ամենէն ամփոփ Աւետարանն է: Եթէ կ'ուզէք Աւետարանը կարդալ, լաւ կ'ըլլայ որ Մարկոսի Աւետարանով սկսիք: Այս աւետարանը կը սկսի Յիսուս Քրիստոսի մկրտութենէն եւ կ'աւարտի անոր համբարձումով ու առաքեալներուն կողմէ Աւետարանի քարոզութեամբ:

3. Աւետարան ըստ Դուկասի

Դուկաս առաքեալին Աւետարանը ուղղուած է ամբողջ աշխարհի մարդկութեան: Ան մասնաւոր կերպով չ'անդրադառնար Հին Կտակարանեան մարգարէութիւններուն: Դուկաս իր գրութիւնը կը սկսի Յիսուս Քրիստոսի ծնունդով եւ կ'աւարտէ համբարձումով: Մնացեալ դէպքերուն «Գործք Առաքելոց» գիրքին մէջ կ'անդրադառնայ:

4. Աւետարան ըստ Յովհաննոյ

Յովհաննէս առաքեալ իր Աւետարանը կը սկսի Յիսուսը կոչելով «Աստուծոյ ստեղծագործ խօսքը», որ սկիզբէն գոյութիւն ունեցած է, մեր մօտ եկեր է, ու մեզի համար Լոյս դարձեր է: Աւետարանիչը կը խօսի Աստուծոյ Որդի՝ Յիսուս Քրիստոսի, Աստուած-Բանի մասին, որ սեր նուիրեց մեզի եւ ճամբայ բացաւ դէպի յաւիտեանական կեանք:

Խոստովանիլ մեր մեղքերը

Հիմա, երբ մենք կը պատրաստուինք խոստովանանքի, պետք է եկեղեցի երթանք: Լաւ է որ եկեղեցի հասած ըլլանք պատարագը սկսելէն քիչ առաջ: Աւանդութեան համաձայն, ժամերգութիւն ընող քահանան, եկեղեցւոյ դասին մէջ կը կանգնի: Խոստովանանքի եկող հաւատացեալները ան կը տանի աւանդատուն: Աւանդատան մէջ կը կարդացուի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ մէջ ընդունուած խոստովանանքի (Ձեռնութիւն) բանաձեւը: Կայ նաեւ խոստովանանքի հաւաքական ձեւը, երբ մէկ հոգի բոլորին անունով կը կարդայ խոստովանանքի այս նոյն բանաձեւը:

«Մեղանչեցի Ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին դէմ: Մեղաւոր եմ Աստուծոյ առջեւ: Բոլոր գործած մեղքերս կը խոստովանիմ Աստուծոյ առջեւ, Սուրբ Աստուածածնին եւ բոլոր սուրբերուն առջեւ, ինչպէս նաեւ քու առջեւ, հայր սուրբ: Մեղանչեցի՝ մտածումով, խօսքով ու գործով. կամաւորաբար եւ ակամայ, գիտակցաբար եւ անգիտակցաբար, մեղայ Աստուծոյ:

...Տակաւին մեղանչեցի այն եօթը յանցանքներով ո-

րոնք մահացու մեղքերն են. հպարտութեամբ, նախանձով, բարկութեամբ, ծուլութեամբ, ազահութեամբ, որկրամոլութեամբ, պղծասիրութեամբ եւ ասոնց բոլոր տեսակներով՝ մեղայ Աստուծոյ»:

Ապա, խոստովանողը քահանայէն կը խնդրէ արձակում տալ իր մեղքերուն եւ քահանան Սուրբ Երրորդութեան անունով կ'արձակէ անոր մեղքերը:

«Ամենագոր Տէրը թող ողորմի քեզի եւ թողութիւն շնորհէ քու բոլոր յանցանքներուդ, թէ՛ խոստովանածներուդ եւ թէ՛ մոռցածներուդ: Իսկ ես՝ քահանայական կարգիս իշխանութեամբ եւ աստուածային հրամանին համաձայն՝ թէ, "ինչ որ արձակէք երկրի վրայ՝ երկինքի մէջ ալ արձակուած պիտի ըլլայ", Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով կ'արձակեմ քեզ մտածումով, խօսքով ու գործով կատարած բոլոր մեղքերդ, եւ վերստին քեզ կը յանձնեմ սուրբ եկեղեցւոյ խորհուրդներուն, որպէսզի ինչ բարիք որ գործես՝ Աստուծոյ քով բարեգործութիւն մկատուի քեզի համար եւ հասնիս յաւիտենական կեանքի փառքին. Ամէն»:

Ցատուկ աղօթքներ՝ խոստովանանքէն առաջ

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հին աւանդութեան համաձայն, խոստովանութեան եկողը դէպի արեւմուտք դառնալով, բաց ափերով կը հրաժարի սատանայէն ու անոր խաբեքայութիւններէն:

«Հրաժարիմք ի սատանայէն եւ յամենայն խաբէութենէ նորա, ի պատրանայն նորա, ի խորհրդոց նորա, ի զնաջից նորա, ի չաբ կամաաց նորա, ի չաբ հրեշտակաց նորա, ի չաբ պաշտօնէից նորա, ի չաբ կամաբարաց նորա, եւ յամենայն չաբ զօրութենէ նորա՝ հրաժարելով հրաժարիմք»:

Ապա կը դառնայ դէպի արեւելք՝ աստուածագիտութեան լոյսին, եւ կ'արտասանէ Հաւատամքը:

«...Հաւատամք զՏէրն մեր Յիսուս Բրիստոս՝ նովին մարմնովն համբարձեալ յերկինս եւ նստեալ ընդ աջմէ Հօր: Այլեւ զաւոց է նովին մարմնովն եւ փառօք Հօր՝ ի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս: Որ եւ յարութիւն ամենայն մարդկան: Հաւատամք եւ զհատուցումն գործոց. ար-

դարոցն կեանք յաւիտենական, եւ մեղաւորացն տանջանք յաւիտենական»:

Ծնողները այս աղօթքը կրնան տան մէջ, իրենց մանուկներուն հետ կարդալ: Պէտք է կարդալ նաեւ 50-րդ սաղմոսը. «Ողորմեա ինձ Աստուած, ըստ մեծի ողորմութեան քում, ըստ բազում գթութեան քում քաւեա զանօրէնութիւնս իմ: Առաւել լուա՛ գիս յանօրէնութենէ իմմէ, եւ ի մեղաց իմոց սուրբ արա գիս: Զանօրէնութիւնս իմ ես ինձմէ գիտեմ, եւ մեղք իմ առաջի իմ եմ յամենայն ժամ: Քեզ միայն մեղայ Տէր, եւ չար առաջի քո արարի. որպէս արդար եղիցիս ի բանս քո, եւ յաղթող ի դատել քեզ: Անօրէնութեամբ յղացաւ, եւ ի մեղս ծնաւ գիս մայր իմ» (1-7):

Ողորմէ ինձի Աստուած, քու մեծ ողորմութեամբ եւ քու զթաւաբարութեամբդ ջնջէ իմ յանցանքներս: Առաւել լուա՛ գիս իմ անօրէնութիւններէս, իմ մեղքերէս մաքրէ՛ գիս: Իմ անօրէնութիւններս ես անձամբ գիտեմ, եւ իմ մեղքերս ծանօթ են ինձի: Զու զէմդ մեղանչեցի միայն Տէր, եւ քու առջեւդ չարիք գործեցի, որպէսզի արդար ըլլաս քու խօսքերուդ մէջ. եւ յաղթող՝ քու դատաստանիդ մէջ: Անօրէնութեամբ յղացաւ եւ մեղքերով մէջ ծնաւ գիս իմ մայրս (1-7 թրգմ.):

Հարցումներ՝ որոնք կրնաք դուք ձեզի հարցնել խոստովանանքին առաջ

Ի՞նչ կեցուածք ունեցած եմք Աստուծոյ նկատմամբ

Արդեօ՞ք աղօթած եմք Անոր ամէն օր: Միշտ երախտապարտ եղա՞ծ եմք Անոր նկատմամբ: Կը պահե՞մք արդեօք Անոր պատուիրանները: Անոր անունը ի զուր տեղ օգտագործա՞ծ եմք:

Ինչպե՞ս վարուած եմք ձեր ընկերներուն հետ

Ձեր աղօթքներուն մէջ ձեր հարազատներն ու ընկերները յիշա՞ծ էք: Խղճամիտ եղա՞ծ էք ձեր հարազատներուն, ընկերներուն եւ մարդոց նկատմամբ, որոնք ձեզ կը սիրեն: Եթէ կան մանուկներ, որոնք առաջին անգամ ըլլալով խոստովանանքի կը մասնակցին, ծնողները պէտք է օգնեն, որ անոնք յիշեն իրենց մեղքերը եւ անվայել արարքները եւ ներում խնդրեն անոնց համար: Արդար եւ ազնիւ գտնուա՞ծ են անոնք ուրիշներու նկատմամբ, կամ՝ խաբա՞ծ են ուրիշները: Ուսուցիչներուն խօսքը մտիկ ըրա՞ծ են: Իրենց քոյրերուն ու եղբայրներուն հետ լաւ վարուա՞ծ են: Իրենցմէ փոքրե-

րուն ետեւէն վազա՞ծ են, իրենց խաղալիքները անոնց տուա՞ծ են: Օգնա՞ծ են դասընկերներուն: Փորձա՞ծ են օգտակար ըլլալ նորեկ աշակերտներուն, որպէսզի օտար չզգան դասարանին մէջ: Չար խօսք մը ըսա՞ծ են մէկու մը հասցէին: Աստուծոյ տուած շնորհքները այլ բաներու օգտագործա՞ծ են: Ընտանի կենդանիներուն հետ լաւ վարուա՞ծ են:

Ձեր անձին նկատմամբ ի՞նչ վերաբերմունք ունեցած էք

Կարելորութիւն տուա՞ծ էք ուսուցիչներուն տուած խրատներուն, ծնողներուն թելադրութիւններուն՝ լաւ սնունդ առնելու, շատ քնանալու, կոկիկ ըլլալու: Պատասխանատուութեան զգացում ունեցա՞ծ էք: Ուրիշներուն խնդրանքները կատարա՞ծ էք: Նախանձ ունեցա՞ծ էք: Ծուլութիւն ու յամառութիւն ըրա՞ծ էք: Մէկու մը մասին չարիք խորհա՞ծ էք: Եւ ի վերջոյ՝ անկեղծութեա՞մք կը զղջաք ձեր մեղքերուն համար: Կը փափաքի՞ք արդեօք հիմնովին փոխել ձեր կեանքը: Կ'ուզէ՞ք Աստուծոյ իսկական զաւակները դառնալ: Գիտէ՞ք որ Աստուած իրապէս կը սիրէ եւ միշտ պատրաստ է ներելու ձեզի:

Ընտանեկան միջավայրին մէջ

Ներել

Որպէսզի աւելի լաւ հասկցուի խոստովանանքի մասին ըսուածը, մանուկներուն հետ խօսեցէք իրենց մեղքերը ընդունելու կարելորութեան մասին: Յիշեցուցէք մանաւանդ թէ ինչքա՞ն կարելոր է «ներում» բառը լսելը: Ահա թէ ի՞նչ կը պատմէ Սահակ. «Մանուկ տարիքիս ընկեր մը ունէի: Մենք իրարու հետ կը խաղայինք արծանիկներով: Օր մը իմ հրացանս կորսուեցաւ: Ես լաւ գիտէի որ ինք առած է զայն: Ինք ալ գիտէր որ ես գիտէի այդ: Ամբողջ աշխարհը սեւցաւ աչքիս առջեւ: Մենք այ-

լեւս իրարու հետ չէինք խաղար: Սակայն օր մը ան մօտեցաւ ինծի ու վերադարձուց հրացանս ու խնդրեց որ ներեմ իրեն: Ես ուրախութեամբ ներեցի իրեն: Ու մենք դարձեալ սկսանք իրարու հետ խաղալ, դարձեալ ամէն ինչ պայծառացաւ, ու այլեւս բնաւ չմթազմեցաւ, ինչպէս այդ օրերուն եղած էր»:

Ի՞նչ կը զգային Սահակը եւ իր ընկերը, հրացանին կորսուելէն ետք: Ի՞նչ կը զգաք դուք երբ մէկը ներէ ձեզի: Ապաշխարութեամբ մենք մեր մեղքերը կը խոստովանինք Աստուծոյ, ու կը խնդրենք որ ան ներէ մեզի: